

Uitvaartliturgie

R.K. parochie
**H. Maria
Magdalena**

Orde van dienst voor een uitvaart

	Onderdeel	Pagina	Nr.
	Opening		
A	Begroeten overledene en besprenkelen met doopwater <i>Openingslied</i>		
B	Begroeting of woord van welkom, aansteken paaskaars / kaarsen rondom overledene / en/of ander welkomstgebaar**, herinneringskruisje, lied		
C	Vergevingsmoment* Heer, ontferm U / Kyrie eleison		
D	Openingsgebed		
	Dienst van het Woord		
E	Eerste lezing (bijbel of anders) <i>Tussenzang</i>		
F	Tweede lezing (bijbel of anders) (<i>facultatief</i>) <i>Tussenzang (facultatief)</i>		
G	Evangelie Acclamatie		
H	Overweging* en/of In memoriam** <i>Zang / muziek</i>		
I	Voorbede (indien Eucharistieviering)		
	Dienst van de Tafel (indien Eucharistieviering)		
	Offerandelied en collecte		
J	Gebed over de gaven		
K	Prefatie* Heilig / Sanctus		
L	Eucharistisch gebed*		
M	Onze Vader		
N	Vredeswens Lam Gods / Agnus Dei		
O	Uitnodiging Communie* <i>Communiezang / Muziek</i>		
	Dienst van de Tafel (indien Woord- en Communieviering)		
	Collectelied en collecte		
L	Vredeswens		
I	Voorbede		
M	Onze Vader		
N	Uitnodiging communie* <i>Communiezang / Muziek</i>		
O	Dankgebed		
	Slot		
	Spreekers: gedicht of eigen tekst** (<i>facultatief</i>)		
P	Slotgebed		
Q	Absoute of afscheid met wijwater en wierook*		
R	Zegenbede / wegzending <i>Slotlied</i>		
S	Kerkhof of crematorium		

* door voorganger

** evt. door anderen

Liederen staan cursief

OPENING	5
A. BEGROETEN OVERLEDENE EN BESPRENKELEN MET DOOPWATER	5
OPENINGSLIED	5
B. BEGROETING OF WOORD VAN WELKOM, AANSTEKEN PAASKAARS / KAARSEN RONDOM OVERLEDENE EN/OF ANDER WELKOMSTGEBAAAR, HERINNERINGSKRUISJE	5
C. VERGEVINGSMOMENT.....	6
HEER, ONTFERM U / KYRIE ELEISON.....	8
D. OPENINGSGEBED	9
<i>Algemeen</i>	9
<i>Na een langdurig ziekbed</i>	10
<i>Bij een plotselinge en onbegrijpelijke dood</i>	11
<i>Bij een zelfgekozen dood</i>	12
<i>Bij een overleden jongere</i>	12
<i>Bij een overleden kind</i>	13
DIENST VAN HET WOORD.....	14
E. EERSTE LEZING	14
<i>Bijbelse lezingen – Oude Testament</i>	14
<i>Bijbelse lezingen – Nieuwe Testament</i>	23
TUSSENZANG	28
F. TWEEDE LEZING (FACULTATIEF).....	28
TWEEDE TUSSENZANG (FACULTATIEF)	29
G. EVANGELIE	29
ACCLAMATIE.....	35
H. OVERWEGING EN/OF IN MEMORIAM	35
ZANG / MUZIEK	35
I. VOORBEDE (INDIEN EUCHARISTIEVIERING)	35
<i>i1. - voor de overledene zelf</i>	35
<i>i2. - voor familieleden en vrienden van de overledene</i>	37
<i>i3. - voor allen die verdriet hebben</i>	38
<i>i4. - voor onze parochiegemeenschap</i>	39
<i>i5. - voor kerk en wereld</i>	39
<i>[i6.- indien van toepassing: voor overleden kinderen]</i>	40
<i>i7. Acclamaties bij de voorbede</i>	40
<i>i8. Afsluitend gebed voorbede</i>	41
DIENST VAN DE TAFEL (INDIEN EUCHARISTIEVIERING).....	43
OFFERANDELIED.....	43
COLLECTE	43
J. GEBED OVER DE GAVEN	43
HET GROTE DANKGEBED	43
K. PREFATIE.....	43
HEILIG / SANCTUS.....	45
L. EUCHARISTISCH GEBED.....	45
M. ONZE VADER	49
N. VREDESWENS	49
LAM GODS / AGNUS DEI.....	49
O. UITNODIGING COMMUNIE.....	49
COMMUNIEZANG / MUZIEK	49
DIENST VAN DE TAFEL (INDIEN WOORD- EN COMMUNIEVIERING)	50
COLLECTELIED EN COLLECTE	50
L. VREDESWENS.....	50
I. VOORBEDE (INDIEN WOORD- EN COMMUNIEVIERING)	50
<i>i1. - voor de overledene zelf</i>	50
<i>i2. - voor familieleden en vrienden van de overledene</i>	51
<i>i3. - voor allen die verdriet hebben</i>	52

<i>i4. - voor onze parochiegemeenschap</i>	53
<i>i5. - voor kerk en wereld</i>	54
<i>[i6. - indien van toepassing: voor overleden kinderen]</i>	54
<i>i7. Acclamaties bij de voorbede</i>	55
<i>i8. Afsluitend gebed voorbede</i>	55
M. ONZE VADER	56
N. UITNODIGING COMMUNIE	57
COMMUNIEZANG / MUZIEK	57
O. DANKGEBED	57
SLOT	59
SPREKERS: GEDICHT OF EIGEN TEKST (FACULTATIEF)	59
P. SLOTGEBED	59
Q. ABSOLUTE OF AFSCHIED MET WATER EN WIEROOK	61
R. ZEGENBEDE / WEGZENDING	79
SLOTLIED	81
S. KERKHOF / CREMATORIUM	81
<i>Kerkhof</i>	81
<i>Crematorium</i>	85

Opening

A. Begroeten overledene en besprenkelen met doopwater

1.

Meer dan in uw dood, geloven wij in uw leven,
want onze God is een God van levenden,
Zijn vrede moge met u zijn.

2.

Moge Gods nieuwe dag over u komen zoals de dauwdruppels komen over de aarde
als de aankondiging van een nieuwe dag.
Mogen de druppels van dit zegenend water het teken zijn van Gods nieuwe dag voor u,
de dag van Vader, Zoon en heilige Geest.

3.

De Heer heeft ons NN gegeven,
en wat Hij ons geeft, gaat nooit verloren.
Dit aardse leven gaat voorbij, maar Gods vrede en Zijn trouw gaan nooit voorbij.
In leven en dood blijft uw liefde voor onze NN.

4.

Welkom in ons midden NN.
Voor de laatste maal bent U met ons samen.
We besprenkelen U met levengevend water en
we bidden en zingen, dat uw reis naar het licht voorspoedig zal zijn.

5.

Gezegend bent U, U die ons is voorgegaan naar het eeuwige leven.
Voor de laatste keer komt U hier binnen.
Wees voor ons een gids om in hart en geest met U
deze drempel te overschrijden en ons open te stellen
voor woorden en daden van eeuwig leven.

Openingslied

B. Begroeting of woord van welkom, aansteken paaskaars / kaarsen rondom overledene en/of ander welkomstgebaar, herinneringskruisje

1.

Er brandt licht in ons midden,
vuur van Pasen, van leven door de dood heen.
Ik ben vuur op aarde komen brengen, zegt iemand.
Hij verspreidde warmte van vriendschap om zich heen
en bleef kwetsbare mensen trouw ook toen machtigen Hem daarom naar het leven stonden:
Jezus uit Nazareth.
Met zijn vuur, met zijn licht dat in ons midden brandt,
omgeven wij de namen van hen die, zoals Hij,
vuur van vriendschap door de wereld droegen.

Doopkaars van de overledene wordt aangestoken.

Voordat de voorganger de brandende kaars op een kandelaar plaatst, 'toont' hij haar aan de mensen met de woorden:

Licht en leven, warmte van vriendschap,
toekomst en vrede voor NN.

En licht als voorteken voor ons die nog onderweg zijn,
toevertrouwd aan elkaars genade.

2.

Het wordt avond en nacht
en het wordt stil, opdat wij luisteren.
Luisteren met ons hart,
nu een stem niet meer gehoord wordt
en ogen gesloten zijn.
wij spreken een naam uit: NN.
Met die naam weten wij een levensverhaal verbonden
dat ook ons verhaal is;
een leven verbonden met dat van velen.
Samen zien wij om naar gisteren,
naar dagen die wij deelden in lief en leed.
Maar samen mogen wij ook uitzien naar morgen.
'Want de duisternis gaat voorbij
en het waarachtige licht schijnt reeds.'

3.

Het is stil geworden om ons heen,
nu een stem niet meer gehoord wordt en ogen gesloten zijn.
Droeve dagen zijn het, nu onze handen een leven los moeten laten
dat daaraan ooit werd toevertrouwd.
Maar als iemand uw naam uitspreekt, NN,
klinkt uw stem in ons midden na en gaan uw woorden,
gaat de taal van uw vriendschap weer voor ons leven.

NN, wonder van licht en leven voor zijn ouders,
warmte en vriendschap
voor mensen die met zijn leven verbonden waren,
weggenoot van velen
die hier zijn samengekomen om hem uitgeleide te doen.

Wij geven NN niet aan de vergetelheid prijs,
maar zijn met ons hart bij hem
die over grenzen van hier en nu ons voorging naar een nieuwe toekomst.

4.

Toen NN gedoopt werd, is er een kaars ontstoken, opdat hij licht en warmte zou zijn, een vuur, een vonk onder de mensen. Vandaag ontsteken wij opnieuw dit vuur, om wie hij geweest is en altijd blijven zal. Het vuur van de paaskaars is het vuur van eeuwig leven, van Christus' liefde die sterker is dan de dood.

Daarna kunnen de zes kaarsen rond de kist worden ontstoken.

Met dat vuur van eeuwig leven willen we hem nu omgeven, omdat wij geloven dat het leven sterker is dan de dood, zoals ook het licht sterker is dan het donker.

5.

Nu het lange wachten en waken voorbij is.
Nu de laatste onrust uit dit lichaam is weggegaan.
Nu de overtocht is begonnen, zijn we stil in deze nieuwe andere stilte.
We ontsteken dit licht en vragen voor u:
om ontvangen te worden daar waar we louter licht vermoeden.
We vragen een nieuwe geboorte, waar opnieuw uw naam wordt genoemd.

C. Vergevingsmoment

1.

Ik belijd voor de almachtige God, en voor u allen, dat ik gezondigd heb in woord en gedachte, in doen en laten, door mijn schuld, door mijn schuld, door mijn grote schuld. Daarom smee ik de heilige Maria, altijd maagd, alle engelen en heiligen, en u, broeders en zusters, voor mij te bidden tot de Heer, onze God.

Moge de almachtige God zich over ons ontfermen,
onze zonden vergeven en ons geleiden tot het eeuwig leven.
Amen.

2.

In geloof zijn wij niet verloren,
in hoop verwachten wij uitkomst,
in liefde ontvangen wij bemoediging,
bidden wij tot de Heer:

Heer, Gij verbindt tijd en eeuwigheid,
Gij overschrijdt de grenzen van de dood,
ontferm U over ons.
Heer, ontferm U over ons.

Christus, Gij vervult allen die U trouw zijn
met een leven zonder avond,
ontferm U over ons.
Christus, ontferm U over ons.

Heer, Gij blijft met uw liefde bij ons
in het uur van beproeving tot de voltooiing van uw Rijk,
ontferm U over ons.
Heer, ontferm U over ons.

Moge de almachtige God zich over ons ontfermen,
onze zonden vergeven en ons geleiden tot het eeuwig leven.
Amen.

3.

Om niet te vergeten waartoe wij zijn gemaakt, keren wij ons tot U, God, die ons kent en die ons leven draagt.

God van liefde en trouw, wees hier aanwezig.

Wij bidden U voor de wereld waarin wij leven waarin veel gebeurt wat niet goed is, waardoor mensen niet tot hun recht komen.

God van liefde en trouw, wees hier aanwezig.

Wij verlangen te leven in vriendschap en vrede, en willen het goede doen. Toch is er veel in ons dat ons daarvan weerhoudt.

God van liefde en trouw, wees hier aanwezig.

Gij hebt ons toegezegd dat Gij alles nieuw zult maken en met ons zult zijn. Spreek tot ons uw Woord, kom ons door Jezus nabij, keer ons ten goede. Moge God die liefde is en trouw, zich over ons ontfermen, onze zonden vergeven en ons geleiden tot het eeuwig leven.

Amen.

4.

Heer, die de gestorvenen rust en verlichting schenkt,
ontferm U over ons.
Heer, ontferm U over ons.

Christus, die de rechtvaardigen binnenleidt in het eeuwig leven,
ontferm U over ons.

Christus, ontferm U over ons.

Heer, die allen aan uw tafel nodigt,
ontferm U over ons.
Heer, ontferm U over ons.

Moge de almachtige God zich over ons ontfermen,
Onze zonden vergeven en ons geleiden tot het eeuwig leven.
Amen.

5.

God, wij zijn geboren om te leven en toch maken wij elkaar het leven soms zo moeilijk.
Wij hebben ogen gekregen om te zien en toch kijken wij elkaar veel te weinig aan.
Oren om te luisteren en toch zijn wij vaak doof voor elkaar.
Een mond om met elkaar te praten en toch kwetsen wij elkaar.
Een hart om van elkaar te houden en toch misgunnen wij elkaar het goede.
Zo God, zijn wij ziende blind en horende doof.
Zo hebben wij elkaar niets meer te zeggen, we leven en weten niet wie we zijn.
God, wij willen elkaar vergeven, vergeeft U ook onze schuld.
Moge de almachtige God zich over ons ontfermen,
Onze zonden vergeven en ons geleiden tot het eeuwig leven.
Amen.

6.

Goede God, staande voor een dichtgeslagen deur, een plotseling ingevallen duisternis, een afgesloten mensenleven, spreken wij in aarzelend gebed het vermoeden uit dat Gij leeft en dat Gij laat leven. God, Vader van alle mensen, wij vragen U om vergeving voor al die momenten waarop wij beter hebben gewild, maar het niet konden. Zie naar ons om, en wees ons genadig. Amen.

7.

NN, we hebben u soms alleen gelaten, wanneer we u niet konden troosten. We hebben zo dikwijls zitten praten, wanneer we beter konden zwijgen. We hebben u niet altijd de steun gegeven, die u van ons verwachten kon. We leefden zo ons eigen leven, dat we u zelfs vergeten konden. En nu God u heeft weggenomen omdat Hij u gebruiken kon, nu wilden we dat we nog eens zeggen konden hoe schuldig we ons soms kunnen voelen, omdat we niet deden wat we konden, omdat we niet naar Gods bedoelen, wat van zijn vreugde verspreiden konden. Maar wat voorbij is, kunnen we niet ontlopen, hoe vurig we ook wilden, dat 't kon. Daarom blijven we hierop hopen: dat Christus deed wat wij niet konden. Amen.

8.

Goede God. Het is in uw huis waar we vandaag zijn. Voor sommigen een vertrouwd huis, voor anderen vreemd. Toch willen we U recht in de ogen kunnen kijken, ons hart gelucht hebben wanneer we met onze vragen over leven en dood bij U aankloppen. Vergeef ons, Heer, wanneer we wat minder loyaal zijn geweest ten opzichte van elkaar. Begrijp ons wanneer we hier met gevoelens van woede en onmacht zitten, ook naar U. Dat vragen we U door Jezus Christus, onze Heer. Amen.

Heer, ontferm U / Kyrie Eleison

Heer, ontferm U

Heer, ontferm U over ons
Christus, ontferm U over ons
Heer, ontferm U over ons

Kyrie eleison

Kyrie eleison
Christe eleison
Kyrie eleison

D. Openingsgebed

Algemeen

1.

God, verslagen en vol van verdriet richten wij ons tot U. Wees hier aanwezig nu wij zoeken naar warmte voor onze kou, schouders om op te leunen, een hand die ons streelt. Wij zoeken naar U die zo ver weg lijkt. Wil ons bij de hand nemen; neem NN bij de hand want wij moeten hem loslaten. Dat vragen wij U omwille van Jezus, Hij die ons nabij is, uw Zoon en onze Heer. Amen.

2.

God, wij moeten afscheid nemen van NN die ons lief is. Wij bidden tot U, Gij die eeuwig zijt en trouw: bewaar in ons het beeld van deze mens, roep in ons het goede op dat NN voor ons betekende en ontsluit in ons de dankbaarheid om wie hij was. Nu wij hem aan U toevertrouwen bidden wij dat zijn diepste verlangens tot voltooiing mogen komen en dat hij vrede vindt bij U. Door Christus, onze Heer. Amen.

3.

Goede en betrouwbare God, uit wie ons bestaan voortkomt en tot wie allen terugkeren, uw liefde omspannt verleden en toekomst, U draagt ieder mens aan uw hart. Daarom vertrouwen wij U toe: het leven en de dood van deze mens. Moge zijn geestkracht in ons doorwerken en moge zijn naam met eerbied genoemd worden, NN die naam, voorgoed opgetekend in het boek des levens en geschreven in de palm van uw hand. Door Christus, onze Heer. Amen.

4.

God, Gij die de eeuwige zijt, Gij zijt van alle tijden, maar wij mensen, wij gaan voorbij. Broos en breekbaar zijn wij en als ons aardse leven is beëindigd rest ons nog enkel toekomst bij U. Daarom bidden wij tot U omwille van NN die zijn leven heeft voltooid. Bewaar de liefde en de trouw die we van hem kennen, bewaar zijn goede naam in uw hart. Wees licht en vrede voor hem en haal hem uit onze tijd naar de toekomst die van U is. Door Christus, onze Heer. Amen.

5.

God, onze Vader, onze Trooster, ons enig Behoud, wij wijden aan U toe onze dierbare NN. Wij geven hem over aan U die een God van levenden bent. U kent de wegen van ieder menskind, U alleen kent zijn gangen, zijn daden en gedachten. In uw barmhartige armen leggen wij hem. Dit leven is voltooid onder uw adem en wij herinneren U aan uw woord van trouw. Luister naar ons en wees onze troost. Dat vragen wij U door Jezus, uw Zoon en onze Heer. Amen.

6.

Gij, die mensen bestemt tot elkaars geluk en vrede, wij danken U voor NN, die in vriendschap en goede trouw – al die jaren door – zijn leven met ons deelde. Moge zijn vrede en alle goeds dat ooit van hem is uitgegaan, vruchtbaar onder ons voortleven. En zegen hem met het warme licht van uw menslievendheid. Gij, die zijn toekomst wilde zijn, onze vrede, voorgoed. Amen.

7.

Gij, die mensen tot gemeenschap roept en toevertrouwt aan elkaars genade, wij danken U voor NN, die zijn leven heeft geleefd in toewijding en inzet voor mensen en in verbondenheid met ons en met velen. Houd de dankbare herinnering aan hem onder ons levend, bidden wij U. En laat hem wonen in uw huis, waar ruimte is voor velen, door U gekend, getooid met licht en in vrede voltooid. Amen.

8.

God, Bron van alle leven. Trooster als wij verdriet hebben. Uit de diepten roepen wij tot U: wees bij ons God, want ons geloof lijkt niets waard, door de dood die niet te begrijpen is. Wees bij ons en geef ons de kracht om iets van dankbaarheid te ervaren om wat het leven van NN voor ons betekend heeft. Wees bij ons in licht en donker, in leven en dood, vandaag en altijd. Amen.

9. man

Laat ons bidden. God, Gij zijt barmhartig en vergevingsgezind. Wij bidden U voor uw dienaar NN, die Gij tot U hebt geroepen. Herinner U zijn naam en zijn daden, herinner U wie hij was; leid hem het

eeuwig vaderland binnen en maak hem voor altijd gelukkig. Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon en met uw Heilige Geest, tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

9. vrouw

Laat ons bidden. God, Gij zijt barmhartig en vergevingsgezind. Wij bidden U voor uw dienaar NN, die Gij tot U hebt geroepen. Herinner U haar naam en haar daden, herinner U wie zij was; leid haar het eeuwig vaderland binnen en maak haar voor altijd gelukkig. Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon en met uw Heilige Geest, tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

10. man

Goede God, ons verdriet is groot nu wij afscheid moeten nemen van NN. Maar wij zijn ook naar deze plaats gekomen om U te danken voor al het goede dat hij ons bracht en nog brengen zal want wij geloven dat leven sterker is dan de dood en dat het licht de duisternis overwint. NN zal blijvend in ons midden zijn. Moge ons samen-zijn hier en nu ons verdriet draaglijk maken, onze pijn om het afscheid verzachten, de elkaar aangedane tekorten teniet doen en ons geloof in U versterken. Dat vragen wij U door Jezus uw Zoon, en door uw Heilige Geest, tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

10. vrouw

Goede God, ons verdriet is groot nu wij afscheid moeten nemen van NN. Maar wij zijn ook naar deze plaats gekomen om U te danken voor al het goede dat zij ons bracht en nog brengen zal want wij geloven dat leven sterker is dan de dood en dat het licht de duisternis overwint. NN zal blijvend in ons midden zijn. Moge ons samen-zijn hier en nu ons verdriet draaglijk maken, onze pijn om het afscheid verzachten, de elkaar aangedane tekorten teniet doen en ons geloof in U versterken. Dat vragen wij U door Jezus uw Zoon, en door uw Heilige Geest, tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Na een langdurig ziekbed

11. man

Barmhartige God, Gij die de Oorsprong zijt van al wat leeft, Gij hebt ons niet bestemd voor lijden en dood. Het is niet uw wil dat pijn en verdriet heer en meester zijn over ons bestaan. Wij weten niet of lijden louterend werkt, maar wij hebben wel respect voor alles wat NN heeft moeten dragen. Daarom bidden wij U: Neem hem nu op bij U, in dat land van pure vrede en licht. Geef hem uw toekomst, voorbij het gevecht met de dood. In de naam van Jezus, onze Heer. Amen.

11. vrouw

Barmhartige God, Gij die de Oorsprong zijt van al wat leeft, Gij hebt ons niet bestemd voor lijden en dood. Het is niet uw wil dat pijn en verdriet heer en meester zijn over ons bestaan. Wij weten niet of lijden louterend werkt, maar wij hebben wel respect voor alles wat NN heeft moeten dragen. Daarom bidden wij U: Neem haar nu op bij U, in dat land van pure vrede en licht. Geef haar uw toekomst, voorbij het gevecht met de dood. In de naam van Jezus, onze Heer. Amen.

12.

Gij weet, goede God, hoeveel verdriet en zorgen zijn leven gekenmerkt hebben. En was hij door vele en herhaalde slagen zijn blijdschap kwijtgeraakt, hij bleef vertrouwen in uw woord en dat hij daarom in eeuwigheid zal leven. In dat vertrouwen willen wij in dit uur met ons hart bij hem zijn, nu hij mag rusten in de palm van uw hand. Amen.

13.

God, Licht van ons leven, een weg van lijden en pijn is opgehouden. Wij zullen NN heel erg missen. Dankbaar zijn wij voor wat hij voor ons betekende. Moge zijn pijn plaats maken voor heilzame vrede en lijden voor weldadige rust. Leer ons leven met deze lege plek en geef toekomst aan al uw mensen. Amen.

14.

Goede God, Gij die tot ons sprak door Jezus Christus: 'Komt allen tot Mij die uitgeput zijt en onder lasten gebukt gaat': schenk rust en verlichting aan NN, die gestorven is. Mogen wij steeds weer tot U komen, als onze schouders de lasten niet meer kunnen dragen. Schenk NN vrede bij U en help ons de pijn van het afscheid te doorstaan. Amen.

15.

Opdat wij niet verstrikt raken in onoplosbare vragen: bidden wij om een woord van bemoediging. Opdat wij niet verdwalen op wegen zonder uitzicht: bidden wij om vertrouwen in de toekomst. Opdat de twijfel ons niet zal overweldigen: bidden wij om licht op ieders levensweg. De dood heeft niet het laatste woord, moge dit mensenleven, moge NN bewaard blijven voor altijd. Amen.

Bij een plotselinge en onbegrijpelijke dood

16.

Wij weten niet, God, wat wij vandaag tegen U moeten zeggen. We zijn met stomheid geslagen. Onze woorden liggen bestorven op onze lippen. Het is zo onbegrijpelijk wat er gebeurd is. Toch willen we proberen, door alle verdriet en tranen heen, tot U te bidden want U kent ons met naam en toenaam. U heeft onze namen geschreven in de palm van uw hand. Spreek ons woorden toe die ons bemoedigend en troostend in de oren klinken. En spreid uw armen wijd geopend uit naar NN, om bij U rust te vinden. Amen.

17.

God, in verslagenheid komen wij hier samen. Hoe onwerkelijk is het nog dat wij NN moeten loslaten. Hoe onwerkelijk is het nog dat wij NN niet meer kunnen zien, niet meer kunnen aanraken en dat zijn lach ons niet meer raakt. God, tot U roepen wij, tot U proberen we te bidden. Neem NN op in uw armen en koester hem in onze plaats. Neem hem op in uw vrede en help ons om te geloven dat U ons nooit laat vallen. Door Christus, onze Heer. Amen.

18.

Wij kunnen het nog niet bevatten, God, dat NN er niet meer is, dat wij afscheid moeten nemen, een afscheid dat zo moeilijk te aanvaarden is. Toch willen wij U danken, God, voor de tijd die wij met NN beleefden, danken voor wie hij was. Herinner U zijn naam opdat hij leven mag bij U en ook bij ons, voorbij de tijd. Help ons elkaar te steunen. Wij proberen te geloven dat niet de dood het laatste woord heeft. Dat laatste woord bent U, altijd. Amen.

19.

Het is toch niet overdreven, Heer. U die gehuild hebt toen uw vriend gestorven was, het is toch niet overdreven dat wij rouwen om NN, dat wij niet kunnen begrijpen dat juist hij uit ons midden weg is, dat wij niet goed weten waar hij nu is? Luister naar onze vertwijfeling, zie ons aan, sla acht op ons roepen om hulp. Als wij elkaar troosten, wees dan troost in ons midden. Als wij de nacht ingaan, wees dan voor ons licht in het duister. Als wij alleen verder moeten, wees dan een tochtgenoot. U die liefde, licht en leven bent. Amen.

20.

Wij zijn verwonderd om het leven, God, om lente en herfst, het komen en gaan. Kwetsbaar en broos is ons bestaan, maar oneindig zijn onze verlangens en onze hoop. Wij worden stil vanwege het leven en wij worden stil vanwege NN die breekbaar was en oneindig tegelijk. Zou hij nog voortbestaan nu zijn aardse leven zo plotseling is afgebroken? Zou hij nog verder leven, méér dan in onze herinnering en in ons hart? Hebben zijn liefde en inzet, zijn zwoegen en hopen nog toekomst bij U? Laat dat zo zijn, eeuwige God, en bewaar hem veilig in uw hand. Behoed wat kwetsbaar was, bewaar wat oneindig leek: ontferm U over NN en over ons. Amen.

21. man

God, Gij verborgen Bron van het bestaan, zie ons hier bijeen rondom NN. Gij kent onze bestemming en trekt met ons mee, waarheen wij ook mogen gaan. Gij kent de verborgen diepten van hem, die ons dierbaar is en wiens dood ons heeft verrast en sprakeloos maakt. Zie ons hier met lege handen. Wij geloven, hopen en bidden dat U zijn ziel begrijpt en dat U het kostbaarste van deze man niet verloren zult laten gaan. Schenk hem geborgenheid bij U. Zo bidden wij tot U, onze God en Vader. Amen.

21. vrouw

God, Gij verborgen Bron van het bestaan, zie ons hier bijeen rondom NN. Gij kent onze bestemming en trekt met ons mee, waarheen wij ook mogen gaan. Gij kent de verborgen diepten van haar, die ons dierbaar is en wier dood ons heeft verrast en sprakeloos maakt. Zie ons hier met lege handen.

Wij geloven, hopen en bidden dat U haar ziel begrijpt en dat U het kostbaarste van deze vrouw niet verloren zult laten gaan. Schenk haar geborgenheid bij U. Zo bidden wij tot U, onze God en Vader. Amen.

Bij een zelfgekozen dood

22.

Wees ons genadig, God, wees ons nabij. Wij zijn hier op deze plaats samen om afscheid te nemen van NN, die zo ongenadig van ons werd weggenomen. Wil dicht bij ons zijn die verdriet hebben, die zich onmachtig voelen en die zoveel niet kunnen begrijpen. Wij geven U dit afgebroken leven terug en leggen het in uw handen. Ontvang NN en schenk hem de rust die hij niet kon vinden en die wij hem niet konden geven. Wees voor ons allen een barmhartige en liefdevolle God opdat wij kunnen leven met de dood. Amen.

23.

Liefdevolle God, vertwijfeld en ontdaan komen wij bijeen rond het leven en de dood van NN. De beslissing die hij nam willen wij respecteren, maar het aanvaarden valt ons zo zwaar. Wij vragen U: wil ons daartoe de geestkracht geven van Jezus. Gij hebt uw beschermende hand geslagen om NN. Zijn angsten en zorgen zijn voorbij. Dat willen wij in alle oprechtheid geloven. Sterk ons, zo vragen wij U, dat wij elkaar bijstaan. Voor uw aangezicht spreken wij het vertrouwen uit dat wij NN weerzien bij U. Amen.

24.

U die alles weet, bekommer U om ons. U voor wie elk mensenkind een beminde is, een oogappel, bekommer U om NN. Hij heeft het leven vaarwel gezegd: hij koos voor het leven dat geen sterveling kent. Draag hem op handen, wees hem genadig. Doorschijn het onbegrip en het onbegrepen; wees licht in de duisternis. Wees onze God, bij leven en bij dood. Amen.

25.

God van het leven, God van de dood, met pijn en verbijstering zoeken wij naar woorden, naar troost en naar steun. Met dit afgebroken leven weten wij ons geen raad. Verdrietig en machteloos leggen wij het in uw handen en geven het over aan uw liefde. Kom ons te hulp en geef ons aan elkaar terug, opdat wij verder mogen gaan waar NN ons verliet. Amen.

Bij een overleden jongere

26. man

God, wat kunnen wij tot U zeggen; onthutst zijn wij, verdoofd en verward, want NN leeft niet meer. Zijn dood kunnen wij niet begrijpen; naar onze maat stierf hij veel te vroeg. Was zijn leven in uw ogen al voltooid? Zie om naar ons verdriet en onze boosheid; wees ons tot sterkte en steun en ontferm U over NN; bewaar hem voor eeuwig bij U. Amen.

26. vrouw

God, wat kunnen wij tot U zeggen; onthutst zijn wij, verdoofd en verward, want NN leeft niet meer. Haar dood kunnen wij niet begrijpen; naar onze maat stierf zij veel te vroeg. Was haar leven in uw ogen al voltooid? Zie om naar ons verdriet en onze boosheid; wees ons tot sterkte en steun en ontferm U over NN; bewaar haar voor eeuwig bij U. Amen.

27.

God, die voor ons een Vader en een Moeder bent, zie ons hier staan, met een hart vol verdriet rondom NN, die veel te vroeg van ons werd weggenomen. Hoe bent U er voor hem, God? Hoe kunt U er zijn voor ons in ons bittere verdriet? Wij bidden tot U: help ons om onze weg te gaan door wanhoop en machteloosheid heen. Wees met uw liefde aanwezig en richt ons op. We vragen het door uw Zoon Jezus Christus, onze Heer. Amen.

28.

Gij die ooit met mensen op weg bent gegaan en toekomstdromen in hun harten neerlegt, wees toekomst en vrede voor NN, nu onze handen los moeten laten wat Gij ooit aan onze liefde hebt toevertrouwd. Laat NN geborgenheid gevonden hebben in de nieuwe hemel en aarde van uw

beloften. En houd uw toekomstdromen ook in onze harten levend opdat wij, in vriendschap met elkaar verbonden, zichtbaar maken tot welke vrede Gij ons voltooien wilt. Amen.

29.

Gij die onze harten kent. Gij weet wat ons beweegt, nu onze handen los moeten laten wat Gij ooit aan onze liefde hebt toevertrouwd. Maar als Gij zelf liefde zijt die tot onze vreugde leven in ons midden liet beginnen, wil dat leven dan ook voltooien daar, waarheen wij nog onderweg zijn. Laat NN wonen in uw land van vrede en laat zijn naam blijvend wonen in de harten van mensen die ooit in vriendschap met hem verbonden waren, tot waar Gij alles in allen zult zijn, ons aller toekomst en voltooiing. Amen.

30.

Als een voorjaar was hij in ons midden, als een vroege zomer, en nu is het stil om hem heen. Onze vragen, God van mensen, kunnen U niet vreemd zijn, want Gij weet dat NN ons lief en dierbaar was en dat ook blijven zal. Eens vernemen wij uw antwoord misschien op al onze mensenvragen. Maar zegen nu al onze herinnering aan NN. Houd zijn naam levend in ons midden en laat hem wonen in uw vrede die alle begrip te boven gaat en duren zal tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Bij een overleden kind

31.

Licht van ons leven, het is donker om ons heen, want ons kindje is dood. Onze harten zijn verscheurd, onze handen leeg. Is er nog troost, wordt de pijn ooit minder? Waarom, God, waarom NN? Wij willen het verdriet uitschreeuwen, maar tegen wie? Help ons, wil er voor ons zijn, vandaag en altijd. Amen.

32.

Een kind, nog maar net uit de hemel, is geboren om te leven. Het levenseinde moet verre zijn van dit prille leven. Toch is de dood gekomen en wij hier, bedroefd bijeen, vragen U, God: laat de kinderen tot U komen. Moge dit ontluikende leven volgroeien in uw koesterende nabijheid. Draag NN in uw armen nu wij het niet meer kunnen, draag hem, dicht tegen U aan, genadige God. Amen.

33.

God, een kind, geschonken door U en aan ons toevertrouwd, keert naar U terug. Met lege handen staan wij voor U; wij blijven achter met vragen en diepe pijn. Wij smeken U, God: draag ons verder in het leven zoals U ook NN draagt. Laat ons uw nabijheid voelen nu wij teneer zitten in verdriet. Wees met ons, iedere dag opnieuw. Amen.

34.

Gij die leven doet ontstaan en ogen opent voor het licht, ogen die om onze liefde vragen maar die ook liefde schenken. Wees ons nabij dit uur, nu de ogen van NN gesloten zijn en zijn stem niet meer wordt gehoord in ons midden. Zegen onze herinnering aan dit lieve leven: dat zijn stem in ons leven blijft naklinken en zijn vrede met ons mee blijft gaan. En laat NN wonen in het licht van uw nieuwe hemel en aarde waarnaar wij nog onderweg zijn. Zegen hem met de volheid van uw vrede. Amen.

35.

Beginnend leven in ons midden, ogen die verwonderd naar ons opzien, maar die nu gesloten zijn. NN, een kind om van te houden, niet meer dan een herinnering? Of zult Gij, die kinderen laat geboren worden, ook in het land van morgen hun herder zijn? Laat NN dan verwonderd stralen in uw licht dat door geen duisternis wordt overwonnen. En laat hem altijd wonen in ons hart, dat zich eens om hem verheugde en nu vurig hoopt dat hij bij U in vrede is en geborgen. Amen.

36.

Onbegrijpelijke God, U noemen wij God van het leven. Zie ons hier bijeen in verslagenheid. U, de Levende, bent voor ons verborgen; U, het Licht, bent verduisterd. Wij leggen U het mysterie voor: dit jonge leven dat voorbij is. Toon ons een glimp van de levensweg door alle zichtbare en onzichtbare werelden heen: hoe het leven door licht en duister gaat, dat het groter is dan dit zichtbare bestaan, dat U het opvangt in het raadsel van uw liefde. God, houd ons vast. Amen.

Dienst van het Woord

E. Eerste lezing

De eerste lezing wordt gekozen uit het Oude Testament of uit één van de brieven uit het Nieuwe Testament. Hieronder treft u een selectie van teksten aan. In overleg met de voorganger is het ook mogelijk een niet-bijbelse lezing te kiezen. Deze vindt u vermeld bij de gedichten.

Bijbelse lezingen – Oude Testament

1. Uit het boek Genesis (2, 4b-7)

Toen de Heer God de aarde en de hemel maakte, waren er op aarde nog geen wilde planten en groeide er geen enkel veldgewas, want de Heer God had nog geen regen op de aarde laten vallen en er was nog geen mens om de grond te bebouwen, om het water uit de aarde omhoog te halen en de aardbodem te bevoeien. Toen boetseerde de Heer God de mens uit stof, van de aarde genomen, en Hij blies hem de levensadem in de neus: zo werd de mens een levend wezen.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

2. Uit het boek Genesis (12, 1-3)

De Heer zei tot Abram: "Trek weg uit uw land uw stam en uw familie naar het land dat ik u aan zal wijzen. Ik zal u zegenen, en door u zal er zegen komen over anderen." Toen ging Abram met de zijnen op weg naar Kanaan. En steeds was hij onderweg, sloeg zijn tent op, en trok weer verder, want hij was een zwervende herder. En de Heer sprak: "Nu zult u zelf en uw nageslacht geen vaste woonplaats hebben. En ge zult wonen tussen vreemden. Maar ooit zult ge thuis komen. "

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

3. Uit het boek Exodus (3, 7-16)

In die dagen sprak God tot Mozes: "Ik heb gezien en gehoord wat mijn volk in Egypte doormaakt, hoe het zucht en kreunt onder de harde hand van zijn onderdrukkers. Ja, het gaat hartverscheurend door Mij heen. Maar Ik kom, Ik kom mijn volk bevrijden uit zijn slavenbestaan en het een weg wijzen naar vrijheid, naar leven dat die naam verdient. Nee, het is Mij niet ontgaan wat mijn volk doormaakt, zijn noodkreten zijn hartverscheurend tot Mij doorgedrongen. Ga jij, Mozes, mijn volk vóór op zijn weg naar vrijheid. Zeg aan de koning van Egypte wat je plannen zijn en breng mijn volk in beweging, maak het reisvaardig." Maar Mozes sprak tot God: "Hoe zou ik naar de koning van Egypte durven gaan en wie ben ik, dat ik de Israëlieten naar vrijheid zou voorgeaan?" God antwoordde: "Ik zal bij je zijn." En Mozes weer: "Maar als ik de Israëlieten nu ga zeggen dat de God van hun voorouders mij dit alles heeft opgedragen, zullen ze mij beslist vragen: 'Wie is die God dan wel en hoe heet hij?' Wat zeg ik dan?"

Toen sprak God: "Mijn naam is 'Ik-zal-er-zijn'. Zeg de Israëlieten: Hij wiens naam is 'Ik-zal-er-zijn' gaf mij die opdracht. Roep de leiders van Israël bijeen en zeg hun: De God van onze voorouders, de God van Abraham, Isaak en Jakob, heeft tot mij gesproken en mij verzekerd dat Hij zorg voor ons zal dragen."

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

4. Uit het boek Numeri (6, 22-27)

God sprak tot Mozes: "Zeg aan priester Aäron en zijn opvolgers: Als gij de Israëlieten zegent, doe het dan met deze woorden: Moge de Heer u zegenen en behoeden. Moge de Heer de glans van zijn gelaat over u spreiden en u genadig zijn. Moge de Heer zijn gelaat naar u keren en u vrede schenken. Als zij zo mijn naam over de Israëlieten uitspreken, zal Ik hen zegenen."

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

5. Uit het boek Jozua (1; 1-9)

Bij de dood van Mozes, die met onderdrukte Israëlieten vanuit Egypte de weg van de vrijheid was ingeslagen, richtte God zich tot Jozua en droeg hem op, het werk van Mozes voort te zetten. "Voltooi de bevrijdingstocht", sprak Hij tot Jozua, "die Mozes begonnen is en trek met de Israëlieten het land

aan de overkant van de Jordaan binnen, dat Ik hun geven zal. Wat Ik Mozes beloofd heb, zal Ik waar maken, ook nu gij mijn volk zult leiden. Onder uw leiding zal het ruimte vinden om in vrijheid te kunnen leven, een woongebied dat zich uitstrekt van de woestijn tot aan het Libanongebirge en van de rivier de Eufraat in het oosten tot aan de zee in het westen. Zoals Ik met Mozes was, zal Ik ook met u zijn. Heb goede moed, gij zult het volk doen wonen in het land dat Ik aan zijn voorouders onder ede beloofd heb. Heb goede moed, terwijl gij u zorgvuldig houdt aan mijn woorden die Mozes aan u ooit heeft toevertrouwd. Wees sterk en laat u nooit ontmoedigen, want Hij die leeft, uw God, zal overal met u zijn."

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

6. Uit het tweede boek van de Makkabeeën (7, 22-23.27-29)

"Ik weet dat de dood wacht. Ik weet niet hoe jullie in mijn schoot gevormd zijn; niet ik heb jullie de levensadem geschonken, niet ik heb waaruit ieder van jullie bestaat tot een harmonisch geheel geordend, maar de Schepper van de wereld. Hij doet de mens zijn, zoals Hij van alles de oorsprong is. Heb medelijden met mij. Ik heb jullie negen maanden in mijn schoot gedragen, jullie drie jaren gevoed en gekoesterd, jullie grootgebracht tot wat jullie nu zijn. Ik smeek jullie, mijn kinderen, beschouw de hemel en de aarde met al wat ze bevatten, bedenk steeds, dat God dit alles uit het niets gemaakt heeft. Wees niet bang, voor geen kwaad of geweld, en zelfs niet voor de dood: dan zal ik jullie allen eens terugzien op de dag dat God zich over ons ontfermt."

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

7. Uit het boek Job (14, 1-14 vrije vertaling)

De mens, geboren uit een vrouw, leeft korte tijd en vol ellende. Als een bloem ontluikt hij, en verwelkt. Als een schaduw vlucht hij heen en houdt geen stand. Wat betekent het leven, als je het zo gemakkelijk kunt verliezen? Als het dan zo is, dat zijn dagen geteld zijn, en het getal van maanden door U bepaald, als Gij hem zijn grenzen hebt gesteld, die hij niet mag overschrijden, God, wat kunt Gij dan nog voor hem doen? Ja, voor een boom is er nog hoop, als hij wordt omgehakt: hij loopt weer uit, en nieuwe twijgen ontspruiten aan zijn stam. Al is zijn wortel in de aarde verdord, en zijn tronk in de grond afgestorven, hij zal uitbotten, zodra hij naar water reikt, hij zal weer bloeien als een jonge plant. Maar sterft een mens, hij ligt machteloos neer, geeft hij de geest, waar is hij dan gebleven? Zoals water wegvloeit uit de zee, zoals een rivier leegloopt en uitdroogt, zo legt een mens zich neer, en hij staat niet meer op, hij wordt niet wakker uit zijn slaap. God verstopt U mij niet in het diepst van de aarde. Blijf ik vergeten? Of haalt U mij weer voor ogen? Als U mij weer wilt gedenken, zou ik toch blijven hopen, alle dagen van dit harde leven.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

8. Uit het boek Job (14, 1-14, vrije vertaling)

Een mens, kind van een vrouw, in dagen beperkt met zorgen overstelpt, is als een bloem die bloeit en verwelkt, vluchtig als een schaduw, onbestendig. God, hebt Gij dan toch voor zo iemand aandacht? Voor een boom is er hoop: zelfs omgehakt bot hij nog uit, komt opnieuw in blad. Al worden zijn wortels oud in de grond, al is zijn stam bezig te vergaan: hij hoeft maar water te voelen, en loopt uit, wordt weer groen als een jonge plant. Wanneer een mens sterft, dan is het gedaan; geeft hij de geest, dan is het voorbij: als water verdampt, als een rivier verdroogd. Of komt, die sterft dan toch weer tot leven bij U? Dan is mijn gehele leven een wachten tot U, die naar mij uitziert, komt.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

9. Uit het boek Job (19, 1.23-27)

Zo luiden de woorden van Job: "Ach, werden mijn woorden maar opgetekend, ergens in vastgelegd, door een ijzeren stift in een rotssteen gedreven, met lood gevuld - tot blijvend getuigenis. Want ik weet: ik ben er zeker van: mijn Verlosser leeft, op het laatst zal Hij deze wereld binnentreden. En al ben ik nog zo geschonden, ik zal God zien vanuit dit lichaam. Aan mijn zijde zal ik Hem zien, met eigen ogen: mijn hart smacht van verlangen."

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

10. Psalm 15 (vrije vertaling)

Leven zoals je bedoeld bent, onverstoort de aangewezen weg gaan. Niemand beledigen, niemand misbruiken, niemand laten vallen. Gewoon beantwoorden aan de verwachting, mens zijn voor de mensen. Eén die goed doet, één die betrouwbaar is, reisgenoot, onderdak – op je mooist ben je dan, op je sterkst, mens, onwankelbaar mens. Jij, jij mag thuis zijn bij de Verhevene, heel gelukkig is Hij met jou.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

11. Psalm 23

De Heer is mijn herder, mij zal niets ontbreken. Hij brengt mij naar groene weiden, laat me rusten aan het water. Hij geeft mij kracht, en leidt me langs veilige paden. zoals Hij beloofd heeft. Al ga ik door een diepdonker dal, ik hoef geen gevaar te duchten, want U, Heer, bent bij me, uw staf en uw stok beschermen mij.

Heer, U nodigt mij uit aan uw tafel, mijn tegenstanders moeten het aanzien; U zalft mijn hoofd met balsem, U vult mijn beker tot de rand. Uw goedheid, uw liefde ervaar ik, mijn leven lang, in uw huis mag ik wonen, tot in lengte van dagen.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

12. Psalm 23 (vrije vertaling)

Omdat de Heer mijn herder is, mijn hoeder, daarom zal ik nooit iets te kort komen. Hij immers zorgt voor een plek om te rusten, aan de oevers van zeeën en meren, daar waar stilte is en bezinning. Daar leef ik op, daar vat ik moed om verder te gaan op wegen die ik ken. Hij is mijn herder, Hij gaat voorop, zijn naam durf ik te volgen, ongeacht waarheen de weg met Hem voert. In zijn nabijheid schrikt de dood mij niet af. Ik weet me bij Hem en waarvoor zou ik dan bang zijn? Hij geeft mij een plaats aan zijn tafel en het ongelofelijke wordt waar: Hij verzorgt mij van het begin tot het einde, Hij vult mijn beker telkens tot aan de rand. Hij is mijn herder, geluk en bijstand omringen mij al mijn dagen. En mocht ik ooit de weg bijster raken, Hij blijft mij behoeden, altijd. Omdat de Heer mijn herder is, mijn hoeder, daarom zal ik nooit iets tekort komen.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

13. Psalm 30 (vrije vertaling)

Van U wil ik spreken, God,
en iedereen mag het horen:
Gij hebt mij omhoog getrokken,
Gij hebt mij het leedvermaak
van mijn vijanden bespaard.
Ik riep tot U: help mij, God -
toen hebt Gij mij genezen.

Gij hebt mij teruggehaald
diep uit de afgrond, ik werd
al bij de doden gerekend,
Gij hebt mij weer levend gemaakt.
Zingt voor de Heer onze God,
allen die deelt in zijn liefde;
houdt in uw liederen levend
dat Hij de heilige is.

Zijn woede duurt maar een tel,
een leven lang zijn vriendschap,
de avond komt met droefheid,
met vreugde de nieuwe dag.

Ik was onbezorgd en gelukkig,
ik dacht, zo zal het blijven,
ik sta en ik zal niet vallen;

en ik beseftte niet dat alleen uw genade mij in leven houdt, Heer.
Daarom, toen Gij U afkeerde,
was ik nergens meer.

Ik heb U geroepen, God,
U om genade gesmeekt:
'Wat hebt U eraan, als ik dood ga
en in het graf word gelegd?
Kan het stof U soms loven,
een dode uw trouw bezingen?
Hoor mij dan toch Heer God,
wees mij genadig en help.'

Toen hebt Gij mijn droefheid veranderd in blijdschap,
ik ging in rouw en Gij hebt mij gekleed in vreugde.
En nu, van ganser harte,
zing ik dit lied voor U,
en ik mag niet meer zwijgen.
En daarom God, mijn God,
Dank ik U eindeloos.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

14. Psalm 90

God, blijf ons nabij. Gij Heer zijt steeds onze toevlucht geweest voor ieder geslacht opnieuw.
Voordat de bergen geboren waren, voordat de aarde was voortgebracht, zijt Gij, God van eeuwig tot eeuwig. Wat sterfelijk is vergaat weer tot stof, Gij zegt: keer terug, kind van Adam. Voor U zijn duizend jaren één dag, als gisteren dat al voorbij is, een uur van slaap in de nacht. Ons leven breekt af als een droom in de ochtend. Kortstondig is het als gras op het veld. 's Morgens ontkiemt het en schiet het op, 's avonds is het verwelkt. De maat van ons leven is zeventig jaar of als wij sterk zijn, tachtig. Leer ons onze dagen naar waarde te schatten en zo te komen tot wijsheid van hart. Schenk ons in de ochtend volop uw zegen en bestuur onze handen bij al wat zij doen.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

15. Psalm 103

Prijs de Heer, o mijn ziel, en vergeet zijn weldaden nimmer. Hij vergeeft al uw vergripen, Hij geneest al het leed dat gij lijdt; uw leven koopt Hij vrij van de dood, zijn erbarming en liefde staan om u heen. Hij overstelpt uw bestaan met geluk: uw jeugd herleeft als een arend. Hij blijft ons niet altijd schulden verwijten, Hij staat niet voor eeuwig op zijn wraak: Hij handelde met ons niet naar onze zonden, Hij vergold ons niet naar ons vergrijp. Neen, als de hemel boven de aarde, zo hoog welft zijn liefde boven hen die Hem vrezen. Als van oost naar west, zo ver heeft Hij onze misdaden van zich afgeworpen. Zoals een vader zich over zijn kinderen ontfermt, zo ontfermt zich de Heer over hen die Hem vrezen. Hij kent ons, Hij weet waarvan wij zijn gemaakt, indachtig dat wij gevormd zijn uit stof. Een mens - als gras zijn zijn dagen, hij bloeit als een bloem op het veld; de wind waait aan en weg is de bloem en niemand weet waar ze gestaan heeft. Maar van eeuwigheid is de liefde van de Heer, zij duurt eeuwig voor hen die Hem vrezen; zelfs hun kleinkinderen nog ervaren zijn trouw.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

16. Psalm 121

Ik sla mijn ogen op naar de bergen, zou iemand mij komen helpen?
Ja, mijn God komt mij helpen, de schepper van hemel en aarde.
Hij zal niet toelaten dat je struikelt, Hij zal niet slapen, Hij waakt over jou.
Nee, slapen en sluimeren, zal Hij niet, Hij waakt over heel zijn volk.
Onze God houdt de wacht, als een schaduw over je heen.
Overdag zal de zon je niet steken en 's nachts zal de maan je geen kwaad doen.
Hij houdt alle kwaad van je af, Hij neemt je onder zijn hoede.
En waar je ook gaat of staat, God zal je behoeden voor eeuwig.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

17a. Psalm 139

Heer, U doorgrondt mij en kent mij, U kent mijn zitten en mijn opstaan, al van verre doorziet U mijn gedachten. Van mijn gaan en komen kent U de maat, U bent vertrouwd met al mijn gangen. Geen woord komt over mijn tong of U kent het Heer, U kent het volkomen. Van voor tot achter omvat U mij, U hebt uw hand op mij gelegd. Uw kennen is mij wondervreemd, te hoog om er bij te kunnen. Waarheen moet ik om uw geest te ontgaan? Waarheen om uw oog te ontvluchten? Stijg ik op naar de hemel: U bent daar; lig ik in het dodenrijk: U bent daar. Neem ik de vleugels van de zon in de morgen en laat ik mij neer aan de overkant van de zee, dan zou ook daar uw hand mij leiden, uw rechterhand mij vasthouden. Want wat er in mij is hebt Gij geschapen, mij samengevlochten in de schoot van mijn moeder. Dank U voor het ontzagwekkend wonder dat ik ben, voor het wonder van uw werken; hoe ga ik U ter harte. Mijn gebeente had voor U geen geheimen, toen ik in het verborgen werd gemaakt, werd samen gegeven in de diepten van de aarde. Ik was vormloos, maar uw oog zag mij; al mijn dagen stonden in uw boekrol gegrift, gevormd en wel, maar nog niet één was begonnen. O God, uw gedachten zijn voor mij te groots. Ik kom er niet uit en blijf met U bezig.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

17b. Psalm 139 (naar H. Oosterhuis)

Gij kent mij, Heer, en Gij doorschouwt mij,
Gij ziet mij waar ik ga of sta.
Van verre kent Gij mijn gedachten,
Gij weet waarom ik bezig ben of rust,
Gij let op al mijn wegen.

*Heer, voor het woord nog op mijn tong is,
weet Gij reeds wat ik zeggen ga.
Waar ik mij wend, Gij staat op wacht,
uw hand rust altijd op mijn schouder.*

Uw kennis is voor mij te wonderbaar,
zo hemelhoog, dat ik ze niet kan vatten.
Waar zou ik ooit ontkomen aan uw geest,
waar zou ik mij voor uw gelaat verbergen?

*Al stijg ik naar de hemel op: daar zijt Gij reeds,
al daal ik in het dodenrijk: Gij zijt aanwezig
Al leen ik ook de vleugels van de dageraad
en strijk ik neer aan gene zijde van de zee:
Ook daar is het uw hand die mij blijft leiden
ook daar houdt Gij mij stevig vast.*

En zeg ik: laat het duister mij dan dekken,
laat alle licht verzwolgen worden door de nacht
de nachten even helder als de dagen;
voor U zijn licht en duisternis gelijk.
Want wat er in mij is hebt Gij geschapen,
Gij hebt mij als een weefsel in de moederschoot gevormd.
Ik dank U voor het wonder van mijn leven,
voor alle wonderwerken die Gij hebt gemaakt.

*Gij weet ook alles wat er omgaat in mijn geest,
mijn diepste wezen is U niet verborgen.
Toen ik geheimnisvol werd voortgebracht,
mijn levensdraden in de schoot gevlochten werden,
toen zagen reeds uw ogen al mijn daden,
zij waren reeds beschreven in uw boek.
Mijn dagen waren al door U geteld*

voordat de eerste nog was aangebroken.

Maar hoe onpeilbaar zijn voor mij uw plannen, God,
hoe onafzienbaar in hun menigvuldigheid.
Ga ik ze na, het zijn er meer dan korrels zand
en aan het eind heb ik van U nog niets begrepen.

*Doorzoek mij, God, en peil mijn hart,
beproof mij en beoordeel mijn gezindheid.
Zie of ik soms verkeerde wegen ga
en leid mij langs beproefde paden.*

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

18. Uit het boek van de Spreuken (31, 10-31)

Een sterke vrouw, wie zal haar vinden? Haar waarde gaat die van edelstenen ver te boven! Het hart van haar man vertrouwt op haar en het zal hem aan winst niet ontbreken. Zij brengt hem geluk, geen ongeluk, alle dagen van haar leven. Kracht en luister zijn haar gewaad en zij ziet lachend de komende dag tegemoet. Zij opent haar mond en zij spreekt wijsheid; van haar tong komen lieflijke lessen. Zij gaat de gangen van haar gezin na en eet haar brood niet in ledigheid. Haar kinderen staan op en prijzen haar. Haar man staat op en roemt haar: Veel vrouwen hebben zich bekwaam gedragen, maar jij overtreft ze allemaal. Bevalligheid is bedrieglijk, schoonheid vluchtig, maar een vrouw die de Heer acht, moet geroemd worden. Bejubelt haar om de vrucht van haar handen en roemt haar in de poorten om haar werken.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

19. Uit het boek Prediker (3, 1 –15)

Alles heeft zijn uur, alle dingen onder de hemel hebben hun tijd. Er is een tijd om te baren en een tijd om te sterven, een tijd om te planten en een tijd om wat geplant is te oogsten. Een tijd om te doden en een tijd om te genezen, een tijd om af te breken en een tijd om op te bouwen. Een tijd om te huilen en een tijd om te lachen, een tijd om te rouwen en een tijd om te dansen. Een tijd om stenen weg te gooien en een tijd om stenen te verzamelen, een tijd om te omhelzen en een tijd om van omhelzen af te zien. Een tijd om te zoeken en een tijd om te verliezen, een tijd om te bewaren en een tijd om weg te doen. Een tijd om stuk te scheuren en een tijd om te herstellen, een tijd om te spreken en een tijd om te zwijgen. Een tijd om lief te hebben en een tijd om te haten, een tijd voor oorlog en een tijd voor vrede. Wat heeft iemand dan aan al zijn zwoegen en werken? Ik overzag de bezigheden die God de mensen heeft opgelegd om er zich mee af te tobben. Alles wat Hij doet is goed op zijn tijd; ook heeft Hij de mens besef van duur gegeven, maar toch blijft Gods werk voor hem van het begin tot het einde ondoordringbaar. Daarom lijkt het mij voor de mens nog het beste vrolijk te zijn en het er goed van te nemen. Als hij kan eten en drinken en genieten van wat hij met al zijn zwoegen bereikt heeft, is dat immers een gave van God. Ik kwam tot het inzicht dat alles wat God doet voor altijd blijft: er valt niets aan toe te voegen en niets gaat eraf. God maakt dat de mensen ontzag voor Hem hebben. Wat is, was tevoren al; wat zijn zal, is vroeger al geweest. God haalt wat voorbij is steeds weer terug.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

20. Uit het boek van de Wijsheid (3, 1-9 of: 1-6)

De zielen van de rechtvaardigen zijn in Gods hand en geen foltering zal hen deren. In de ogen van de dwazen schenen zij dood te zijn en hun heengaan werd als een onheil beschouwd, hun verdwijnen uit ons midden als een vernietiging. Zij zijn echter in vrede. Ook al worden wij naar de mening van de mensen gestraft, zij zijn vervuld van één hoop: de onsterfelijkheid; na een korte tuchtiging zullen zij een grote weldaad ontvangen, omdat God hen op de proef gesteld heeft en bevonden heeft, dat zij Hem waardig zijn. Als goud in de smeltkroes heeft Hij hen beproefd; als een brandoffer heeft Hij hen aanvaard.

(Wanneer dan de tijd van hun oordeel komt, zullen zij schitteren en als vlammen door een stoppelveld jagen. Zij zullen rechtspreken over de naties en heersen over de volkeren en de Heer zal hun koning

zijn, in eeuwigheid. Zij die op Hem vertrouwen zullen de waarheid verstaan en zij die trouw zijn zullen in liefde bij Hem verblijven, want genade en barmhartigheid vallen zijn uitverkorenen ten deel.)

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

21. Uit het boek van de Wijsheid (4, 7-15)

De rechtvaardige vindt rust, al sterft hij ook vóór zijn tijd. Want het aanzien van de ouderdom berust niet op een lang leven en wordt niet afgemeten naar het aantal jaren. Neen, een mens is een grijsaard door zijn verstandigheid en hij is bejaard door zijn onbesproken leven. Hij was welgevallig aan God en werd door Hem bemind; hij leefde te midden van zondaars en werd bij hen weggenomen. Hij werd weggerukt, opdat geen boosheid zijn inzicht zou vertroebelen en geen bedrog zijn ziel zou verleiden. Want de betovering van de ondeugd verduistert het goede en de roes van de hartstocht verderft een onschuldig gemoed. In korte tijd tot voleinding gekomen heeft hij de volheid van vele jaren bereikt, want zijn ziel was welgevallig aan de Heer: daarom ging hij spoedig heen uit de slechte wereld. De mensen zien dat wel, maar begrijpen het niet; in hun gedachten komt zoiets niet eens op, dat genade en barmhartigheid zijn uitverkorenen ten deel vallen en dat er over zijn heiligen gewaakt wordt.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

22. Uit Jezus Sirach (17, 1-13,23a)

De Heer heeft de mens uit de aarde geschapen en heeft hem weer tot haar doen terugkeren.
Hij schonk hun een aantal dagen en een bestemde tijd en gaf hun de macht over de dingen op de aarde.
Hij heeft hen bekleed met een kracht als de zijne en hen gemaakt naar zijn beeld.
In al wat leeft heeft Hij de vrees voor de mens gelegd en hem tot heer gemaakt over dieren en vogels.
Hij heeft hun tong gevormd en hun ogen en hun oren en hun een hart gegeven om te denken.
Hij heeft hen vervuld met onderscheidingsvermogen; Hij toonde hun het goed en het kwaad.
God heeft zijn oog geplant in het hart van de mens om hun te laten zien hoe groot zijn werken zijn, zodat zij spreken van de grootheid van Gods werken en zijn heilige naam prijzen.
Hij heeft hun ook kennis geschonken en Hij gaf hun de wet van het leven als erfdeel.
Hij sloot met hen een altijddurend verbond en toonde hun zijn voorschriften.
Hun ogen zagen de grootheid van zijn glorie en hun oor heeft de glorie van zijn stem gehoord.
Uiteindelijk zal Hij opstaan en hun geven naar hun verdienste.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

23. Uit het Boek Jezus Sirach (34, 14-20)

Die de Heer vrezen zullen in leven blijven, want hun hoop is gericht op Hem die redt. Wie de Heer vreest is voor niets beducht en hij deinst nooit terug, want de Heer is zijn hoop. Gelukkig het hart van hem die de Heer vreest. Op wie bouwt hij? Wie is zijn steun? De ogen van de Heer zijn gericht op degenen die Hem liefhebben, een machtig schild en een sterke steun, een beschutting tegen de schroeiende wind en een scherm tegen de middagzon. Hij behoedt hen voor struikelen en helpt hen om niet te vallen. Hij verhoogt hun levenskracht en verlicht hun ogen, Hij geeft genezing, leven en zegen.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

24. Uit de profeet Jesaja (25, 6a.7-9)

Op die dag zal de Heer van de hemelse machten op deze berg een gastmaal aanrichten voor alle volkeren. Op deze berg zal Hij de sluier verscheuren die over de volken ligt en de doek die alle naties

bedekt. God de Heer zal voor altijd de dood vernietigen; Hij zal de tranen van alle gezichten afwissen, en de schande van zijn volk wegnemen van heel de aarde. Want zo heeft de Heer besloten. Op die dag zal men zeggen: Dat is onze God. Wij hoopten op Hem en Hij heeft ons gered. Dit is de Heer op wie wij ons vertrouwen hadden gesteld: laat ons blij zijn en juichen om de redding die Hij ons heeft gebracht.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

25. Uit de profeet Jesaja (26, 7-9.19)

Het pad van de vrome is effen:
een rechte weg baant Gij voor hem.
Ook wij, Heer, hopen op de weg
die Gij in uw rechtvaardigheid baant,
en ons hart verlangt uw Naam te belijden.

Iedere nacht verlang ik naar U,
ik hunker naar U met heel mijn ziel.
Als uw gerechtigheid over de aarde heerst,
leren de aardbewoners wat recht is.

Uw doden zullen herleven,
uw overledenen weer opstaan.
Allen die slapen in het stof,
zullen vol vreugde ontwaken.
Want de dauw die u bedekt,
is een lichtende dauw:
de aarde brengt de schimmen weer tot leven.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

26. Uit de profeet Jesaja (38, 10-14)

Ik dacht: Jammerend over mijn leven moet ik heengaan, ik ben veroordeeld om de rest van mijn jaren door te brengen binnen de poorten van het dodenrijk. Ik dacht: In het land van de levenden zal ik de Heer nooit meer aanschouwen; ik zal geen mens meer zien als ik met de bewoners van de onderwereld verkeer. Mijn woning wordt neergehaald en boven mij weggerukt als de tent van een herder. Gij rolt mijn leven op als een stuk linnen dat een wever afsnijdt van het getouw. Heel de dag door, tot in de nacht, doet Gij mij verkommeren. Tot aan de morgen toe word ik uitgemergeld; als een leeuw vermorzelt Hij al mijn botten, heel de dag door, tot in de nacht, doet Gij mij verkommeren. Mijn gekerm is als het piepen van een zwaluw, van een lijster, als het kirren van een duif. Mijn ogen zien uitgeput naar omhoog. Heer, ik word gekweld, kom voor mij op!

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

27. Uit de profeet Jesaja (43, 1-5a)

Maar, zo spreekt de Heer, die u geschapen heeft, o Jakob, en die u, Israël, heeft gevormd: Wees niet bevreesd, want Ik heb u verlost, u geroepen bij uw naam: gij zijt van Mij. Trekt gij door water, Ik ben bij u, gaat gij door rivieren, zij overspoelen u niet. Moet gij door vuur heen, gij zult niet branden en de vlammen deren u niet. Want Ik ben de Heer, uw God, de Heilige van Israël, uw Redder. Zó kostbaar zijt gij in mijn ogen, zó waardevol: Ik heb u lief. Weest niet bevreesd, want Ik ben bij u.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

28. Uit de profeet Jeremia (3, 17-26)

Het geluk bleef verre van mij, wat welstand is wist ik niet meer. Mijn hoop op God blijkt vervlogen, ik leef zonder hoop. Ik denk aan mijn nood en ellende, dit vergiftigt mijn leven. Ik blijf er aldoor aan denken, het weegt op mij als een last. Desondanks prent ik mij in - en dat geeft mij hoop - : Zonder einde is Gods genade, onuitputtelijk is zijn erbarmen. Uw grote trouw is iedere morgen weer nieuw. Ik behoor aan de Heer, - zegt mijn hart - Hij blijft mijn hoop. Goed is de Heer voor wie hoopt, voor iedereen die Hem zoekt. Goed is het, in stilte op redding van de Heer te wachten.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

29. Uit de profeet Ezechiël (34, 11-16)

Dit zegt God de Heer: "Ik zal zelf omzien naar mijn schapen en ervoor zorgen. Zoals een herder omziet naar zijn schapen, als die verstrooid zijn geraakt, zo zal ook Ik naar mijn schapen omzien en ze veilig terugbrengen van alle plaatsen waar ze verstrooid zijn geraakt op de dag van dichte duisternis. Ik zal ze terugvoeren uit die volken, ze samenbrengen uit de landen en ze leiden naar hun eigen grond; Ik zal ze weiden op de bergen en in de dalen van Israël, op alle weideplaatsen van het land. Op goede weidegrond zal Ik ze weiden, het hoogland van Israël zal hun weideplaats zijn. Daar zullen ze legeren op goede plaatsen en grazen op welige weiden op de bergen van Israël. Ik zal zelf mijn schapen weiden en ze zelf een rustplaats wijzen", luidt het woord van God de Heer. "Het verloren dier zal ik zoeken, het afgedwaalde terughalen, het gewonde verbinden, het zieke sterken, de vette en sterke dieren bewaren; Ik zal ze weiden zoals het behoort."

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

30. Uit de profeet Daniël (12, 1-3)

In die dagen rouwde ik, Daniël, en ik hoorde dit woord van de Heer: In die tijd zal de grote vorst Michaël opstaan om de kinderen van uw volk te beschermen. Want het zal dan een tijd van nood zijn zoals er eerder nog geen is geweest zolang er volkeren zijn. Maar al degenen van uw volk, die in het boek staan opgetekend, zullen in die tijd worden gered. En velen van hen die slapen in het stof zullen ontwaken, sommigen om eeuwig te leven, anderen om de smaad van een eeuwige schande te ondervinden. Dan zullen de wijzen stralen als de glans van het uitspansel en degenen die de mensen tot gerechtigheid hebben gebracht, zullen schitteren als de sterren voor eeuwig en immer.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

31. Uit Micha (4, 1-7)

Op het eind van de dagen zal het gebeuren, dat de berg van het huis van de Heer vast zal staan als de eerste der bergen, verheven boven de heuvels en de volken stromen naar hem toe, de vele naties gaan op weg en zeggen: 'Komt, laat ons opgaan naar de berg van de Heer, naar het huis van Jakobs God: dan zal Hij ons zijn wegen wijzen en wij zullen zijn paden bewandelen. Hij zal recht doen tussen de vele volken en machtige naties tuchtigen, al wonen zij nog zo ver. Dan smeden zij hun zwaarden om tot ploegscharen en hun speerpunten tot snoeimessen; geen volk heft het zwaard meer tegen een ander en de oorlog leren zij niet meer. Een ieder zal onder zijn wingerd zitten of onder zijn vijgenboom, door niemand opgeschrikt. Want de mond van de Heer heeft gesproken. Laat de andere volken hun wegen gaan, elk volk in de naam van zijn God, wij gaan onze weg in de naam van de Heer, onze God in tijd en eeuwigheid.' Op die dag - zo luidt de godsspraak van de Heer - wil Ik verzamelen wat kreupel is, bijeenbrengen wat uiteen is gejaagd en degenen aan wie Ik leed heb gedaan. Van dat kreupele maak Ik dan een rest, van dat afgejakkerde een machtig volk. De Heer zal hen regeren op de berg Sion van nu af tot in eeuwigheid.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

Bijbelse lezingen – Nieuwe Testament

32. Uit de handelingen van de Apostelen (10, 34-36.42-43)

In die dagen nam Petrus het woord en sprak: 'Nu besef ik pas goed, dat er bij God geen aanzien des persoons bestaat, maar dat, uit welk volk ook, ieder die Hem vreest en het goede doet, Hem welgevallig is. Het woord heeft Hij tot de zonen van Israël gezonden toen Hij door Jezus Christus de Blijde Boodschap van vrede verkondigde: Deze is de Heer van allen.

Hij gaf ons de opdracht aan het volk te prediken, en te getuigen dat Hij de door God aangestelde rechter is over de levenden en de doden. Van Hem leggen alle profeten het getuigenis af, dat ieder die in Hem gelooft door zijn Naam vergiffenis van zonden verkrijgt.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

33. Uit de brief van Paulus aan de christenen van Rome (5, 5-11)

De hoop wordt niet teleurgesteld, want Gods liefde is in ons hart uitgestort door de heilige Geest die ons werd geschonken. Want Christus is voor goddelozen gestorven op de gestelde tijd, toen wij zelf nog geheel hulpeloos waren. Men zal niet licht iemand vinden die zijn leven geeft voor een rechtvaardige, al zou misschien iemand in een bepaald geval dit voor zich kunnen verkrijgen. God echter bewijst zijn liefde voor ons juist hierdoor dat Christus voor ons is gestorven toen wij nog zondaars waren. Des te zekerder zullen wij ontkomen aan de toorn nu wij eenmaal gerechtvaardigd zijn door zijn bloed, dank zij Hem. Toen wij vijanden waren zijn wij met God verzoend door de dood van zijn Zoon; des te zekerder zullen wij, eenmaal verzoend, gered worden door zijn leven. En dat niet alleen: nu reeds juichen wij in God door Jezus Christus onze Heer door wie wij de verzoening hebben ontvangen.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

34. Uit de brief van Paulus aan de christenen van Rome (5, 17-21)

Door toedoen van één mens begon de dood te heersen als gevolg van de val van die mens. Zoveel heerlijker zullen wij leven en heersen omdat wij de overvloed der genade en de gave der gerechtigheid ontvangen, dank zij de ene mens Jezus Christus. Dit betekent: één fout leidde tot veroordeling van allen, maar één goede daad leidde tot vrijspraak en vergeving voor allen. En zoals door de ongehoorzaamheid van één mens allen zondaars werden, zo zullen door de gehoorzaamheid van Eén allen worden gerechtvaardigd. Weliswaar is de wet erbij gekomen waardoor de overtredingen zich hebben vermeerderd. Maar waar de zonde heeft gewoekerd, werd de genade mateloos. Zo heeft de zonde haar heerschappij uitgeoefend door de dood, maar zal de genade heersen door de gerechtigheid en zij zal leiden tot eeuwig leven, dank zij Jezus Christus, onze Heer.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

35. Uit de brief van Paulus aan de christenen van Rome (6, 3-9)

Gij weet toch dat de doop waardoor wij één zijn geworden met Christus Jezus ons heeft doen delen in zijn dood? Door de doop in zijn dood zijn wij met Hem begraven, opdat ook wij een nieuw leven zouden leiden zoals Christus door de macht van zijn Vader uit de doden is opgewekt. Zijn wij één met Hem geworden door het beeld van zijn dood, dan moeten wij Hem ook volgen in zijn opstanding, in de overtuiging dat onze oude mens met Hem gekruisigd is; daardoor is aan het bestaan in de zonde een einde gekomen, zodat wij niet langer aan de zonde dienstbaar zijn. Want wie gestorven is, is rechtens vrij van zonde. Indien wij dan met Christus gestorven zijn, geloven wij dat wij ook met Hem zullen leven; want wij weten dat Christus, eenmaal van de doden verreezen, niet meer sterft: de dood heeft geen macht meer over Hem.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

36. Naar de brief van Paulus aan christenen van Rome (8, 14-23)

Broeders en zusters, allen die zich laten leiden door de Geest van God zijn mensen van God geworden. En als mensen van God met een geest van vertrouwen, mogen wij roepen: Abba, Vader. Als wij kinderen van God zijn, zijn we ook erfgenamen, samen met Jezus Christus; en wij zullen delen in zijn verheerlijking.

Daarom: wij mogen toekomst verwachten, en nieuw leven. Maar wij hebben het nog niet in bezit. Ook de schepping, de natuur verlangt naar een nieuwe toekomst.

Wij weten immers dat de hele natuur zucht en barensweeën lijdt, altijd door. En niet alleen de natuur, ook wijzelf, die van binnen al de Geest van God hebben ontvangen, ook wij zuchten over ons eigen lot, zolang wij nog wachten op de totale verlossing van ons bestaan.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

37. Uit de brief van Paulus aan de christenen van Rome (8, 31b-35.37-39)

Indien God vóór ons is, wie zal dan tegen ons zijn? Hij heeft zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard; voor ons allen heeft Hij Hem overgeleverd. En zou Hij ons na zulk een gave ook niet al het andere schenken?

Wie zal Gods uitverkorenen aanklagen? God die rechtvaardigt? Wie zal hen oordelen? Christus Jezus misschien die gestorven is, meer nog, die is opgewekt en die, gezeten aan Gods rechterhand, voor ons ten beste spreekt? Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking wellicht of nood, vervolging, honger, naaktheid, levensgevaar of het zwaard? Maar over dit alles zegevieren wij glansrijk dank zij Hem die ons heeft liefgehad. En ik ben er van overtuigd dat dood noch leven, engelen noch heerschappijen, heden noch toekomst, geen krachten, hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel bij machte is ons te scheiden van de liefde Gods, die is in Christus Jezus, onze Heer.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

38. Uit de brief van Paulus aan de christenen van Rome (14, 7-9.10b-12)

Niemand van ons leeft voor zichzelf alleen, niemand sterft voor zichzelf alleen. Zolang wij leven, leven wij voor de Heer, en sterven wij, dan sterven wij voor de Heer: of wij leven of sterven: Hem behoren wij toe. Daarvoor is Christus gestorven en weer levend geworden: om Heer te zijn over doden en levenden. Allen zullen wij verschijnen voor de rechterstoel van God. Want er staat geschreven: Zowaar Ik leef, zegt de Heer, voor Mij zal elke knie zich buigen en elke tong zal God lofprijzen. Zo zal dan ieder van ons rekenschap moeten afleggen voor zichzelf.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

39. Uit de eerste brief van Paulus aan de christenen van Korinthe (13, 1-13)

Al spreek ik met de tongen van engelen en mensen: als ik de liefde niet heb, ben ik een galmend bekken of een schelle cimbaal. Al heb ik gave van de profetie, al ken ik alle geheimen en alle wetenschap, al heb ik het volmaakte geloof dat bergen verzet: als ik de liefde niet heb, ben ik niets. Al deel ik heel mijn bezit uit, al geef ik mijn lichaam prijs aan de vuurdood: als ik de liefde niet heb, baat het mij niets. De liefde is lankmoedig en goedertieren; de liefde is niet afgunstig, zij praalt niet, zij beeldt zich niets in. Zij geeft niet om de schone schijn, zij zoekt zichzelf niet, zij laat zich niet kwaad maken en rekent het kwade niet aan. Zij verheugt zich niet over onrecht, maar vindt haar vreugde in de waarheid. Alles verdraagt zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles duldt zij. De liefde vergaat nimmer. De gave der profetie zal verdwijnen, tongen zullen verstommen, de kennis zal een einde nemen. Want ons kennen is stukwerk, en stukwerk ons profeteren. Maar wanneer het volmaakte komt, heeft het onvolmaakte afgedaan. Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, voelde ik als een kind, dacht ik als een kind. Nu ik man geworden ben, heb ik het kinderlijke afgelegd. Thans zien wij in een spiegel, onduidelijk, maar dan van aangezicht tot aangezicht. Thans ken ik slechts ten dele, maar dan zal ik ten volle kennen zoals ik zelf gekend ben. Nu blijven van kracht: geloof, hoop en liefde, dit drietal. Maar de grootste van de drie is de liefde.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

40. Uit de eerste brief van Paulus aan de christenen van Korinthe (15, 20-24a.25-28)

Christus is opgewekt van de doden als eersteling van hen die ontslapen zijn. Want omdat door een mens de dood is gekomen, komt door een mens ook de opstanding der doden. Zoals allen sterven in Adam, zo zullen ook allen in Christus herleven. Maar ieder in zijn eigen rangorde: als eerste en voornaamste Christus, vervolgens, bij zijn komst, zij die Christus toebehoren; daarna komt het einde, wanneer Hij het koningschap aan God de Vader zal overdragen. Want het is vastgesteld dat Christus het koningschap zal uitoefenen, tot Hij al zijn vijanden onder zijn voeten heeft gelegd. En de laatste vijand die vernietigd wordt is de dood. Immers, alles heeft Hij aan zijn macht onderworpen. Maar

wanneer Hij zal zeggen 'Alles is onderworpen', dan is natuurlijk Hij uitgezonderd die alles aan Hem onderworpen heeft. En wanneer alles aan Hem onderworpen is, zal ook de Zoon zelf zich onderwerpen aan Degene die het al aan Hem onderwierp, opdat God alles in allen zij.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

41. Uit de eerste brief van Paulus aan de christenen van Korinthe (15, 51-55)

Broeders en zusters, ik deel u een mysterie mee: wij zullen niet allen sterven, maar wel allen van gedaante veranderen, opeens, in een oogwenk bij de laatste bazuinstoot; want de bazuin zal weerklinken en de doden zullen verrijzen in onvergankelijkheid, en wij, wij zullen van gedaante veranderen. Want dit vergankelijke moet met onvergankelijkheid worden bekleed en dit sterfelijke met onsterfelijkheid. En wanneer dit vergankelijke met onvergankelijkheid is bekleed, en dit sterfelijke met onsterfelijkheid, dan zal het woord van de Schrift in vervulling gaan: de dood is verslonden, de zege behaald! Dood, waar is uw overwinning? Dood, waar is uw engel?

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

42. Naar de eerste brief van Paulus aan de christenen van Korinthe (15, 35- 49)

Je vraagt je af hoe een mens zal overleven. Wat moet je je daarbij voorstellen...

Een begrijpelijke vraag, maar toch...

Dagelijks zie je om je heen, dat al wat wordt gezaaid en rust in de grond, door te vergaan openbaart wat er in leeft.

Uit wat je zaait - gras of graan - groeit heel iets anders dan het zaad deed vermoeden.

Uit gras geen koren; uit koren geen gras. Alle zaad kent zijn eigen wasdom zoals iedere boom zijn eigen vrucht.

Zo is het ook met de mensen. Minnetjes en teer, kwetsbaar en voor korte tijd komen ze op de wereld; als zaad aan aarde gebonden. Maar door de dood heen wordt openbaar wat verborgen ligt in hen: nieuw leven, hemels, geheel voorgoed.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

43. Naar de eerste brief van Paulus aan de christenen van Korinthe (15, 36b-44)

Zusters en broeders, wat gezaaid wordt, moet eerst sterven voordat het tot leven komt. Wat gezaaid wordt, is slechts een graankorrel, het heeft nog niet de vorm die het zal krijgen. God geeft er een lichaam aan. Zo is het ook met de opstanding der doden. Wat gezaaid wordt in vergankelijkheid, verrijst onvergankelijk. Wat gezaaid wordt in geringheid en zwakte, verrijst in heerlijkheid en kracht. Een natuurlijk lichaam wordt gezaaid, een geestelijk lichaam verrijst.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

44. Uit de tweede brief van Paulus aan de christenen van Korinthe (1, 3-5)

Gezegend is God, de Vader van onze Heer Jezus Christus, de Vader vol ontferming en de God van alle vertroosting. Hij troost ons in al onze voorspoed, zodat we in staat zijn anderen te troosten in al hun noden, dank zij de troost die we van God ontvangen. Want wij delen volop in het lijden van Christus; maar door Christus wordt ons ook overvloedige vertroosting.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

45. Uit de tweede brief van Paulus aan de christenen van Korinthe (4, 14-18)

Wij weten dat Hij die de Heer Jezus van de doden heeft opgewekt, ook ons evenals Jezus ten leven zal wekken om ons tot zich te voeren, samen met u. Want alles gebeurt voor u: de genade moet zich in velen vermenigvuldigen zodat steeds meer mensen dank brengen aan God, tot eer van zijn Naam. Neen, wij geven de moed niet op. Al gaan wij ook ten onder naar de uitwendige mens, ons innerlijk leven vernieuwt zich van dag tot dag. De lichte kwelling van een ogenblik bezorgt ons een alles overtreffende, altijddurende volheid van glorie. Wij houden het oog gericht niet op het zichtbare maar op het onzichtbare; wat wij zien gaat voorbij, de onzichtbare dingen duren eeuwig.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

46. Uit de tweede brief van Paulus aan de christenen van Korinthe (5, 1.6-10)

Wij weten het: als de tent die onze aardse woning is, wordt neergehaald, heeft God voor ons een gebouw gereed in de hemel, een onvergankelijk, niet door mensenhanden vervaardigd huis. Daarom houden wij altijd goede moed. Wij zijn ons bewust dat wij, zolang wij thuis zijn in het lichaam ver zijn van de Heer. Wij leven in geloof, wij zien Hem niet. Maar wij houden moed en zouden liever uit het lichaam verhuizen om onze intrek te nemen bij de Heer. Daarom is onze enige eerezucht, hetzij thuis, hetzij in den vreemde, Hem te behagen. Want allen moeten wij voor Christus' rechterstoel verschijnen, opdat ieder het loon ontvangt voor wat hij in dit leven heeft gedaan, goed of kwaad.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

47. Naar de tweede brief van Paulus aan de christenen van Korinthe, hoofdstuk 4

Raak niet ontmoedigd. Want terwijl het lijkt alsof wij ten onder gaan, vernieuwt het leven zich in ons van dag op dag.

Wij gaan dan ook niet af op wat zich afspeelt voor onze ogen, maar op wat leeft in het verborgene. Wat we zien gaat voorbij; wat eeuwig blijft zien we niet.

Wij weten immers dat wanneer ons lichaam als een tent wordt neergehaald, God ons blijvend onderdak verschaft. Een mens kan hiervan slechts dromen.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

48. Naar de tweede brief van Paulus aan de christenen van Korinthe, hoofdstuk 4

Wij dragen de schat van het geloof in aarden potten; duidelijk blijkt dat die overgrote kracht van God komt en niet van ons. Wij worden aan alle kanten bestookt, maar raken toch niet klem. Wij zien geen uitweg meer, maar zijn nooit ten einde raad. Wij worden opgejaagd, maar niet in de steek gelaten. Wij worden neergeveld, maar gaan er niet aan dood. Wij bezitten een geest van geloof waarvan de Schrift zegt: "Ik heb geloofd. Daarom heb ik gesproken." Ook wij geloven en daarom spreken wij. Want wij weten dat Hij, die de Heer Jezus van de doden heeft opgewekt, ook ons evenals Jezus ten leven zal wekken, om ons tot zich te voeren. Nee wij geven de moed niet op. Al gaan wij ook ten onder naar de uitwendige mens, ons innerlijk leven vernieuwt zich van dag tot dag. De lichte kwelling van een ogenblik bezorgt ons een alles overtreffende altijddurende volheid van glorie. Wij houden het oog gericht niet op het zichtbare, maar op het onzichtbare. Wat wij zien gaat voorbij, de onzichtbare dingen duren eeuwig.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

49. Uit de brief van Paulus aan de christenen van Filippi (3, 20-21)

Ons vaderland is in de hemel en uit de hemel verwachten wij onze Verlosser, de Heer Jezus Christus. Hij zal ons armzalig lichaam herscheppen en het gelijkvormig maken aan zijn verheerlijkt lichaam, met dezelfde kracht die Hem in staat stelt het heelal aan zich te onderwerpen.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

50. Uit de brief van Paulus aan de christenen van Filippi (4, 5-9)

Uw vriendelijkheid moet bij alle mensen bekend zijn. De Heer is nabij. Weest onbezorgd. Laat al uw wensen bij God bekend worden in gebed en smeking, en nooit zonder dankzegging. En de vrede van God, die alle begrip te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten behoeden in Christus Jezus. Tenslotte, broeders, houdt uw aandacht gevestigd op al wat waar is, al wat edel is, wat rechtvaardig is en rein, beminlijk en aantrekkelijk, op al wat deugd heet en lof verdient. En brengt in praktijk wat u geleerd is en overgeleverd, en wat gij van mij hebt gehoord en gezien. Dan zal de God van vrede met u zijn.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

51. Uit de brief van Paulus aan de christenen van Tessalonika (4, 13-14.17b-18)

Wij willen u niet in onwetendheid laten over het lot van hen die ontslapen zijn; gij moogt niet bedroefd zijn zoals de andere mensen, die geen hoop hebben. Wij geloven immers dat Jezus is gestorven en weer opgestaan; evenzo zal God hen die in Jezus zijn ontslapen levend met Hem meevoeren. En zo zullen wij voor altijd samen zijn met de Heer. Troost elkander dan met deze woorden.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

52. Uit de tweede brief van Paulus aan Timoteüs (2, 8-13)

Houd Jezus Christus in gedachten, Davids Nazaat, die uit de dood is opgestaan. Zo luidt de boodschap die ik verkondig en waarvoor ik zelfs als een misdadiger gevangenschap heb te lijden. Maar het woord van God laat zich niet in de boeien slaan. Daarom ben ik bereid alles te verdragen, ter wille van de uitverkorenen, opdat ook zij het heil verwerven in Christus Jezus en eeuwige heerlijkheid. Hoe waar is dit woord: Als wij met Hem gestorven zijn zullen we met Hem leven. Als wij volharden, zullen we met Hem heersen. Als wij Hem verloochenen zal Hij ons verloochenen. Als wij ontrouw zijn, blijft Hij trouw: zichzelf verloochenen kan Hij niet.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

53. Uit de eerste brief van Petrus, (1, 3-9)

Gezegend is God, de Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons in zijn grote barmhartigheid deed herboren worden tot een leven van hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de dood. Een onvergankelijke, onbederfelijke, onaantastbare erfenis is voor u weggelegd in de hemel. In Gods kracht geborgen door het geloof, wacht gij op het heil, dat al gereed ligt om op het eind van de tijd geopenbaard te worden. Dan zult gij juichen, ook al hebt gij nu, als het zo moet zijn, voor korte tijd te lijden onder allerlei beproevingen. Die dienen om de deugdelijkheid van uw geloof te bewijzen, dat zoveel kostbaarder is dan vergankelijk goud, dat toch ook door vuur gelouterd wordt. Dan zal, wanneer Jezus Christus zich openbaart, lof, heerlijkheid en eer uw deel zijn. Hem hebt gij lief zonder Hem ooit gezien te hebben. In Hem gelooft ge, ofschoon gij Hem nu ook niet ziet. Hoe onuitsprekelijk, hoe hemels zal uw vreugde zijn, als gij het einddoel van uw geloof, de redding van uw ziel, bereikt.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

54. Uit de eerste brief van Johannes (3, 1-2)

Hoe groot is de liefde die de Vader ons betoond heeft! Wij worden kinderen van God genoemd en we zijn het ook. De wereld begrijpt ons niet en ze kent ons niet omdat ze Hem niet heeft erkend. Vrienden, nu reeds zijn wij kinderen van God en wat wij zullen zijn, is nog niet geopenbaard; maar wij weten dat wanneer het geopenbaard wordt, wij aan Hem gelijk zullen zijn omdat wij Hem zullen zien zoals Hij is.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

55. Uit de eerste brief van Johannes (3, 14-16)

Wij weten: wij zijn overgegaan van de dood naar het leven, omdat wij onze broeders liefhebben. De mens zonder liefde is nog in het gebied van de dood. Ieder die zijn broeder haat, is een moordenaar, en gij weet dat geen moordenaar eeuwig leven in zich heeft. Wat liefde is, hebben wij geleerd van Christus: Hij heeft zijn leven voor ons gegeven. Dus zijn ook wij verplicht ons leven te geven voor onze broeders.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

56. Uit de Openbaring van Johannes (7, 9-17)

Ik zag een grote menigte, die niemand tellen kon, uit alle rassen en stammen en volken en talen. Zij stonden voor de troon en voor het lam, gekleed in witte gewaden en met palmtakken in de hand. En zij riepen allen luid: "Aan onze God die op de troon is gezeten en aan het lam behoort de overwinning!"

En al de engelen stonden rondom de troon, en de oudsten en de vier dieren, en zij wierpen zich op hun aangezicht voor de troon en aanbaden God, zeggend: "Amen! Lof en heerlijkheid en wijsheid en dank, eer en macht en sterkte aan onze God in de eeuwen der eeuwen, Amen!"

Toen richtte zich een van de oudsten tot mij en zei: "Wie zijn dat in die witte gewaden en waar komen zij vandaan?" Ik antwoordde hem: "Heer, dat weet gij." Toen zei hij: "Dat zijn degenen die komen uit

de grote verdrukking, die hun gewaden hebben wit gewassen in het bloed van het Lam. Daarom staan zij voor de troon van God, en dienen Hem dag en nacht in zijn tempel, en Hij die op de troon is gezeten zal zijn tent over hen uitspreiden. Zij zullen nooit meer honger of dorst lijden, geen zonnesteek of woestijngloed zal hen treffen, want het lam in het midden van de troon zal hen weiden en voeren naar de waterbronnen van het leven, en God zal alle tranen van hun ogen afwissen."

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

57. Uit de openbaring van Johannes (14, 13)

In die dagen hoorde ik, Johannes, een stem uit de hemel die zei: 'Schrijf op: Zalig de doden die in de Heer sterven, van nu af aan.' 'Ja waarlijk', zegt de Geest, 'laat hen uitrusten van hun moeiten want hun werken vergezellen hen.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

58. Uit de openbaring van Johannes (20, 11-15)

Ik, Johannes, zag een grote, witte troon en Hem die daarop gezeten is. De aarde en de hemel vluchtten weg voor zijn aanschijn en hun plaats werd niet meer gevonden. En ik kon de doden, groot en klein, voor de troon zien staan. En de boeken werden geopend. Nog een ander boek werd geopend, het boek des levens. En de doden werden geoordeeld naar hun daden zoals die in de boeken beschreven stonden. En de zee gaf haar doden terug, en de dood en de onderwereld gaven hun doden terug en zij werden geoordeeld, eenieder naar zijn daden. Toen werden dood en onderwereld in de vuurpoel geworpen. Dit is de tweede dood, de poel van vuur. En ieder wiens naam niet stond in het boek des levens, werd geworpen in de poel van vuur.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

59. Uit de openbaring van Johannes (21, 1-5a.6b-7)

Ik, Johannes, zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; de eerste hemel en de eerste aarde waren verdwenen en de zee bestond niet meer. En ik zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, van God uit de hemel neerdalen, schoon als een bruid die zich voor haar man heeft getooid. Toen hoorde ik een machtige stem die riep van de troon: Zie hier Gods woning onder de mensen! Hij zal bij hen wonen, zij zullen zijn volk zijn, en Hij, God-met-hen, zal hun God zijn. Hij zal alle tranen van hun ogen afwissen en de dood zal niet meer zijn; geen rouw, geen gewezen, geen smart zal er zijn want al het oude is voorbij. En Hij die op de troon gezeten is, sprak: 'Zie, Ik maak alles nieuw. Ik ben de Alfa en de Omega, de Oorsprong en het Einde. Wie dorst heeft, zal Ik om niet te drinken geven uit de bron van het water des levens. Wie overwint, zal dit alles krijgen en Ik zal zijn God zijn en hij mijn zoon.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

60. Uit de openbaring van Johannes (22, 1-5)

Toen toonde mij de engel de rivier met het water des levens, helder als kristal, die ontwelde aan de troon van God en van het Lam. Zij liep midden door de straat van de stad, en op haar oevers, aan weerszijden, stond het geboomte des levens, dat twaalf maal vrucht draagt, elke maand eens; en zijn loof brengt de volken genezing.

En er zal geen banvloek meer zijn. En de troon van God en van het Lam zal daar staan en zijn dienstknechten zullen Hem vereren. Zij zullen zijn gelaat aanschouwen en zijn naam zal op hun voorhoofd zijn. Er zal geen nacht meer zijn en zij behoeven geen licht meer van lamp of zon, want God de Heer zal over hen lichten, en zij zullen heersen in de eeuwen der eeuwen.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

Tussenzang

F. Tweede lezing (facultatief)

(Evt. keuze uit lezing nr. 32 t/m 60)

Tweede tussenzang (facultatief)

G. Evangelie

1. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (5, 1-12a)*

In die tijd ging Jezus de berg op, toen Hij de menigte zag, en, nadat Hij zich had neergezet, kwamen zijn leerlingen bij Hem. Hij nam het woord en onderrichtte hen aldus: 'Zalig de armen van geest want aan hen behoort het Rijk der hemelen. Zalig de treurende want zij zullen getroost worden. Zalig de zachtmoedigen want zij zullen het land bezitten. Zalig die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. Zalig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden. Zalig de zuiveren van hart, want zij zullen God zien. Zalig die vrede brengen, want zij zullen kinderen van God genoemd worden. Zalig die vervolgd worden om de gerechtigheid, want hun behoort het Rijk der hemelen. Zalig zijt gij wanneer men u beschimpt, vervolgt en lasterlijk van allerlei kwaad beticht om mijnentwil: verheugt u en juicht, want groot is uw loon in de hemel.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

2. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (5, 1-10.13-16)*

Bij het zien van deze menigte ging Hij de berg op, en toen Hij was gaan zitten, kwamen zijn leerlingen bij Hem. Hij nam het woord en onderrichtte hen met deze toespraak: 'Gelukkig die arm van geest zijn, want hun behoort het koninkrijk der hemelen. Gelukkig die verdriet hebben, want zij zullen getroost worden. Gelukkig die zachtmoedig zijn, want zij zullen het land erven. Gelukkig die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. Gelukkig die barmhartig zijn, want zij zullen barmhartigheid ondervinden. Gelukkig die zuiver van hart zijn, want zij zullen God zien. Gelukkig die vrede brengen, want zij zullen kinderen van God genoemd worden. Gelukkig die vervolgd worden vanwege de gerechtigheid, want hun behoort het koninkrijk der hemelen. Jullie zijn het zout van de aarde. Maar als het zout krachteloos wordt, waar moet je het dan mee zouten? Het deugt alleen nog maar om weggegooid en door de mensen vertrapt te worden. Jullie zijn het licht van de wereld. Een stad kan niet verborgen blijven als ze boven op een berg ligt. Je steekt een lamp niet aan om haar onder de korenmaat te zetten, maar je zet haar op de kandelaar, en dan schijnt ze voor allen in huis. Laat zo jullie licht schijnen voor de mensen, opdat ze jullie goede werken zien en jullie Vader in de hemel verheerlijken.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

3. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (6, 23a-34)*

Als nu binnen in je het licht duister is, hoe erg zal dan de duisternis zijn! Niemand kan twee heren dienen. Want hij zal of de een verfoeien en van de ander houden, of zich hechten aan de eerste en de ander verachten. Je kunt niet tegelijk God dienen en de geldduivel. Daarom zeg ik jullie: maak je niet bezorgd over wat je zult eten of drinken om in leven te blijven, en ook niet over de kleding voor je lichaam. Is het leven niet meer dan het eten en het lichaam niet meer dan de kleding? Kijk naar de vogels van de hemel: ze zaaien niet en maaien niet en oogsten niet, je hemelse Vader voedt ze. Zijn jullie niet meer waard dan vogels? Wie van jullie kan met al zijn zorgen een el toevoegen aan zijn leven? En wat maak je je bezorgd om je kleren? Leer van de lelies op het veld hoe ze groeien. Ze werken niet, ze spinnen niet. Maar ik zeg jullie: zelfs Salomo met al zijn pracht en praal ging niet gekleed als een van hen. Als God nu het gras op het veld, dat er vandaag staat en morgen in de oven wordt gegooid, zo kleedt, hoeveel te meer dan jullie, kleingelovigen? Vraag je dus niet bezorgd af: Wat zullen we eten? Wat zullen we drinken? Wat zullen we aantrekken? Want naar dat alles zijn de heidenen op zoek.

Jullie hemelse Vader weet wel dat je dat allemaal nodig hebt. Zoek eerst het koninkrijk van God en diens gerechtigheid, dan krijg je dat alles erbij. Maak je dus niet bezorgd om de dag van morgen, want de dag van morgen zal zich wel bezorgd maken om zichzelf. Iedere dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

4. *Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (11, 25-30)*

In die tijd sprak Jezus: 'Ik prijs U, Vader, Heer van hemel en aarde, omdat Gij deze dingen verborgen gehouden hebt voor wijzen en verstandigen, maar ze hebt geopenbaard aan kleinen. Ja Vader, zo heeft het U behaagd. Alles is Mij door mijn Vader in handen gegeven. Niemand kent de Zoon tenzij de

Vader, en niemand kent de Vader tenzij de Zoon en hij aan wie de Zoon Hem wil openbaren. Komt allen tot Mij die uitgeput zijn en onder lasten gebukt, en Ik zal u rust en verlichting schenken. Neemt mijn juk op uw schouders en leert van Mij: Ik ben zachtmoedig en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen, want mijn juk is zacht en mijn last is licht.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

5. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (13, 3-9.19-23)

In die tijd vertelde Jezus de volgende gelijkenis: 'Een zaaier ging uit om te zaaien. Bij het zaaien viel een gedeelte langs de weg. Er kwamen vogels die dat zaad opaten. Een ander gedeelte viel op de rotsgrond. Daar lag weinig aarde. Het zaad kwam snel op, want de grond was niet diep. Maar toen de zon was opgekomen, verschroefde het jonge groen en omdat het geen wortels had, verdorde het. Een ander deel viel tussen de distels. De distels schoten op en verstikten het zaad. De rest van het zaad viel in goede grond en zette vrucht: een deel bracht honderdmaal zoveel op, een ander deel zestig en weer een ander deel dertigmaal. Wie oren heeft, moet ook luisteren!'

Luister nu goed naar wat de gelijkenis van de zaaier betekent. Ieder die de boodschap over het koninkrijk hoort, maar niet begrijpt, lijkt op het zaad dat langs de weg viel. De duivel komt en neemt weg wat in het hart van die man is uitgezaaid. Het zaad dat op de rotsgrond terecht kwam, slaat op iemand die de boodschap blij aanneemt zodra hij die hoort. Maar het zit niet diep bij hem; het is een man zonder volharding. Wordt hij verdrukt en vervolgd om zijn geloof in de boodschap, dan geeft hij het meteen op. Het zaad dat tussen de distels terecht kwam, stelt degene voor die de boodschap hoort; maar materiële zorgen en de valse schittering van de rijkdom verstikken de boodschap, en ze draagt geen vrucht. Maar het zaad dat in goede grond viel, zijn degenen die de boodschap horen en begrijpen. Zij dragen vrucht, sommigen honderd, anderen zestig en weer anderen dertig maal zoveel.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

6. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (14, 22-32)

In die tijd stuurde Jezus zijn leerlingen uit om met de boot naar de overkant te varen. De boot was reeds vele stadien uit de kust en werd geteisterd door de golven, want zij hadden tegenwind. In de vierde nachtwake kwam Jezus te voet over het meer naar hen toe. Maar toen de leerlingen Hem zo over het meer zagen gaan, raakten zij van streek en zij begonnen van angst te schreeuwen. Maar Jezus zei onmiddellijk tot hen: 'Wees gerust. Ik ben het. Vrees niet.' 'Heer', antwoordde Petrus, 'als U het zijt, zeg mij dan dat ik over het water naar U toe moet komen.' Waarop Jezus sprak: 'Kom!' Petrus stapte uit de boot en liep over het water naar Jezus toe. Maar toen hij merkte hoe hevig de wind was, werd hij bang; hij begon te zinken en schreeuwde: 'Heer, red mij!' Terstond stak Jezus zijn hand uit en greep hem vast, terwijl hij tot hem zei: 'Kleingelovige, waarom heb je getwijfeld?' Nadat zij in de boot gestapt waren, ging de wind liggen.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

7. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (25, 14-23)

Het zal zijn als met een man die op reis ging, zijn dienaren bij zich riep en het geld dat hij bezat aan hen in beheer gaf. Aan de een gaf hij vijf talenten, aan een ander twee, en aan nog een ander één, ieder naar wat hij aankon. Toen vertrok hij. Meteen ging de man die vijf talenten ontvangen had op weg om er handel mee te drijven, en zo verdiende hij er vijf talenten bij. Op dezelfde wijze verdiende de man die er twee had gekregen er twee bij. Degene die één talent ontvangen had, besloot het geld van zijn heer te verstoppen: hij begroef het. Na lange tijd keerde de heer van die dienaren terug en vroeg hun rekenschap. Degene die vijf talenten ontvangen had, kwam naar hem toe en overhandigde hem nog vijf talenten erbij met de woorden: "Heer, u hebt mij vijf talenten in beheer gegeven, alstublieft, ik heb er vijf talenten bij verdiend." Zijn heer zei tegen hem: "Voortreffelijk, je bent een goede en betrouwbare dienaar. Omdat je betrouwbaar bent gebleken in het beheer van een klein bedrag, zal ik je over veel meer aanstellen. Wees welkom bij het feestmaal van je heer." Ook degene die twee talenten ontvangen had, kwam naar hem toe en zei: "Heer, u hebt mij twee talenten in beheer gegeven, alstublieft, ik heb er twee talenten bij verdiend." Zijn heer zei tegen hem: "Voortreffelijk, je bent een goede en betrouwbare dienaar. Omdat je betrouwbaar was in het beheer van een klein bedrag, zal ik je over veel meer aanstellen. Wees welkom bij het feestmaal van je heer."

Zo spreekt de Heer - *Wij danken God.*

8. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs (25, 31-40)

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: 'Wanneer de Mensenzoon komt in zijn heerlijkheid en vergezeld van alle engelen, dan zal Hij plaats nemen op zijn troon van glorie. Alle volken zullen vóór Hem bijeen gebracht worden en Hij zal ze in twee groepen scheiden, zoals de herder een scheiding maakt tussen schapen en bokken. De schapen zal Hij plaatsen aan zijn rechterhand, maar de bokken aan zijn linker. Dan zal de Koning tot die aan zijn rechterhand zeggen: Komt, gezegenden van mijn Vader en ontvangt het rijk dat voor u gereed is vanaf de grondvesting der wereld. Want Ik had honger en gij hebt Mij te eten gegeven. Ik had dorst en gij hebt Mij te drinken gegeven. Ik was vreemdeling en gij hebt Mij opgenomen. Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed. Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht. Ik was in de gevangenis en gij hebt Mij bezocht. Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden en zeggen: Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien en U te eten gegeven, of dorstig en U te drinken gegeven? En wanneer zagen wij U als vreemdeling en hebben U opgenomen, of naakt en hebben U gekleed? En wanneer zagen wij U ziek of in de gevangenis en zijn U komen bezoeken? De Koning zal hun ten antwoord geven: Voorwaar, Ik zeg u: al wat gij gedaan hebt voor één dezer geringsten van mijn broeders en zusters, dat hebt gij voor Mij gedaan.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

9. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Marcus (15, 33-39)

Vanaf het zesde uur viel er een duisternis over het hele land, tot aan het negende uur toe. En op het negende uur riep Jezus met luider stem:

'Eloï, Eloï, lama Sabaktani?' Dit is vertaald: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?'

Enkele omstanders die het hoorden, zeiden: 'Hoor, Hij roept om Elia.' Een van hen ging een spons halen, drenkte die in zure wijn, stak hem op een rietstok en bood Hem te drinken, terwijl hij zei: 'Laat me begaan! We willen eens zien of Elia Hem eraf zal komen halen.' Jezus slaakte een luide kreet en gaf de geest. Toen scheurde het voorhangsel van de tempel van boven tot onder in tweeën.

De honderdman die tegenover Hem post had gevat en zag dat Hij onder zulke omstandigheden de geest had gegeven, riep uit: 'Waarlijk, deze mens was een Zoon van God.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

10. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Marcus (16, 1-8)

Toen de sabbat voorbij was, kochten Maria van Magdala, Maria, de moeder van Jakobus, en Salome balsem om daarmee het lichaam van Jezus te zalven. Heel vroeg op de eerste dag van de week, toen de zon opkwam, gingen ze op weg naar het graf. Ze zeiden al tegen elkaar: 'Wie zal de steen voor de ingang van het graf voor ons wegrollen?' Het was namelijk een heel grote. Maar toen ze keken, ontdekten ze dat de steen was weggerold. Ze gingen de grafkamer binnen en zagen rechts een jongeman zitten die in het wit gekleed was. Ze raakten helemaal van streek, maar hij zei tegen hen: 'Raak maar niet van streek! U zoekt Jezus van Nazaret, de gekruisigde. Hij is hier niet, Hij is door God opgewekt! Kijk, dit is de plaats waar ze Hem hadden neergelegd. Maar ga nu en vertel aan de leerlingen, ook aan Petrus: Hij gaat vóór u uit naar Galilea. Daar zult u Hem zien, juist zoals Hij u gezegd heeft.' Ze gingen de grafkamer uit en vluchtten weg, want angst en ontsteltenis hadden zich van hen meester gemaakt. En ze zeiden er niemand iets van, want ze waren bang.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

11. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (2, 25-34)

Er leefde in Jeruzalem een zekere Simeon, een vroom man, hij verwachtte toekomst, en de heilige Geest rustte op hem. Door de Geest gedreven was hij naar de tempel gekomen. Toen de ouders het kind Jezus daar binnenbrachten, nam ook hij het kind in zijn armen en verkondigde Gods lof met de woorden: 'Uw dienaar laat gij, Heer, nu naar uw woord in vrede gaan: want mijn ogen hebben nu uw Heil gezien dat Gij voor alle volken hebt bereid.' Zijn vader en moeder stonden verbaasd over wat van Hem gezegd werd. Daarop sprak Simeon over hen een zegen uit en hij zei tot Maria, zijn moeder: 'Zie, dit kind is bestemd tot val of opstanding van velen in Israël, tot een teken dat weersproken wordt.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

12. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (8, 22-25)

Op een zekere dag stapte Jezus met zijn leerlingen in een boot en zei tot hen: 'Laten we het meer oversteken.' Ze staken van wal en onder het varen viel Hij in slaap. Toen een hevige stormbui op het

meer losbarstte, maakte het schip water en ze verkeerden in nood. Ze liepen dan ook naar Hem toe en maakte Hem wakker met de uitroep: 'Meester, Meester, wij vergaan!' Hij stond op, richtte zich met een dwingend woord tot de wind en het woeste water; ze bedaarden en het werd stil. En Hij sprak tot hen: 'Waar is uw geloof?' Ze werden door vrees bevangen en vol verbazing zeiden ze tot elkaar: 'Wie is Hij toch, dat Hij zelfs aan de winden en het water bevelen geeft en dat ze Hem gehoorzamen?'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

13. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (10, 38-42)

In die tijd kwam Jezus in een dorp waar een vrouw, die Marta heette Hem in haar woning ontving. Zij had een zuster, Maria, die gezeten aan de voeten van de Heer, luisterde naar zijn woorden. Marta werd in beslag genomen door de drukte van het bedienen, maar ze kwam er een ogenblik bij staan en zei: 'Heer, laat het U onverschillig dat mijn zuster mij alleen laat bedienen? Zeg haar dan dat ze mij moet helpen.' De Heer gaf haar ten antwoord: 'Marta, Marta, wat maak je je bezorgd en druk over veel dingen. Slechts één ding is nodig. Maria heeft het beste deel gekozen, en het zal haar niet afgenomen worden.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

14. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (12, 35-40)

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: 'Houdt uw lendenen omgord en de lampen brandend! Gedraagt u als mensen die wachten op de terugkomst van hun heer die naar de bruiloft is, om, als hij aankomt en klopt, hem aanstonds open te doen. Gelukkig de dienaars die de heer bij zijn komst wakende zal vinden. Voorwaar, Ik zeg u: Hij zal zich omgorden en hij zal hen aan tafel nodigen en langs hen gaan om te bedienen. Al komt hij ook in de tweede of in de derde nachtwake, gelukkig zijn de dienaars die hij zo aantreft. Begrijpt dit wel: als de eigenaar van het huis wist op welk uur de dief zou komen, zou hij in zijn huis niet laten inbreken. Weest ook gij bereid, omdat de Mensenzoon komt op het uur waarop gij het niet verwacht.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

15. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (23, 33.39-43)

Toen de soldaten op de plaats kwamen die Schedel heet sloegen zij Jezus daar aan het kruis, en zo ook de misdadigers, de één rechts, de ander links. Eén van de misdadigers die daar hingen hoonde Hem: 'Zijt Gij niet de Messias? Red dan U zelf en ons.' Maar de ander strafte hem af en zei: 'Heb zelfs jij geen vrees voor God terwijl je toch hetzelfde vonnis ondergaat? En wij ondergaan dat vonnis terecht, want wij krijgen wat we door onze daden verdiend hebben, maar Hij heeft niets verkeerd gedaan. Daarop zei hij: 'Jezus, denk aan mij wanneer Gij in uw koninkrijk gekomen zijt.' En Jezus sprak tot hem: 'Voorwaar, Ik zeg u: vandaag nog zult ge met Mij zijn in het paradijs.'

16. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (24, 1-6a)

Op de eerste dag van de week echter gingen de vrouwen zeer vroeg in de morgen naar het graf met de welriekende kruiden die zij klaargemaakt hadden. Zij vonden de steen weggerold van het graf, gingen er binnen maar vonden er het lichaam van de Heer Jezus niet. Terwijl zij niet wisten wat daarvan te denken, stonden er plotseling twee mannen voor hen in een stralend wit kleed. Toen zij van schrik bevangen, het hoofd naar de grond bogen, vroegen de mannen haar: 'Waarom zoekt ge de Levende bij de doden? Hij is niet hier, Hij is verrezen.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

17. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (24, 13-35)

Op de eerste dag van de week waren er twee leerlingen op weg naar een dorp dat Emmaüs heette en dat zestig stadiën van Jeruzalem lag. Zij spraken met elkaar over alles wat was voorgevallen. Terwijl zij zo aan het praten waren en van gedachten wisselden, kwam Jezus zelf op hen toe en Hij liep met hen mee. Maar hun ogen werden verhinderd Hem te herkennen. Hij vroeg hen: 'Wat is dat voor een gesprek dat Gij onderweg met elkaar voert?' Met een bedrukt gezicht bleven ze staan. Een van hen die Kleopas heette, nam het woord en sprak tot Hem: 'Zijt Gij dan de enige vreemdeling in Jeruzalem dat Gij niet weet wat daar deze dagen gebeurd is?' Hij vroeg hen: 'Wat dan?' Ze antwoordden Hem: 'Dat met Jezus de Nazarener, een man die profeet was, machtig in daad en woord, in het oog van God en van heel het volk; hoe onze hogepriesters en overheidspersonen Hem hebben overgeleverd

om Hem ter dood te laten veroordelen en hoe zij Hem aan het kruis hebben geslagen. En wij leefden in de hoop dat Hij degene zou zijn die Israël ging verlossen! Maar met dit al is het reeds de derde dag sinds die dingen gebeurd zijn. Wel hebben een paar vrouwen uit ons midden ons in de war gebracht; ze waren in de vroegte naar het graf geweest maar hadden zijn lichaam niet gevonden en ze kwamen zeggen dat ze ook nog een verschijning van engelen hadden gehad, die verklaarden dat Hij weer leefde. Daarop zijn enkelen van de onzen naar het graf gegaan en zij bevonden het zoals de vrouwen gezegd hadden, maar Hem zagen ze niet.' Nu sprak Hij tot hen: 'O, onverstandigen, die zo traag van hart zijt in het geloof aan alles wat de profeten gezegd hebben! Moest de Messias dat alles niet lijden om zijn glorie binnen te gaan?' Beginnend met Mozes verklaarde Hij hun uit al de profeten wat in al de Schriften op Hem betrekking had. Zo kwamen ze bij het dorp waar ze heen gingen, maar Hij deed alsof Hij verder moest gaan. Zij drongen bij Hem aan: 'Blijf bij ons Heer, want het wordt al avond en de dag loopt ten einde.' Toen ging Hij binnen om bij hen te blijven. Terwijl Hij met hen aanlag nam Hij brood, sprak de zegen uit, brak het en reikte het hun toe. Nu gingen hun de ogen open en zij herkenden Hem, maar Hij verdween uit hun gezicht. Toen zeiden ze tot elkaar: 'Brandde ons hart niet in ons, zoals Hij onderweg met ons sprak en ons de Schriften ontsloot?' Ze stonden onmiddellijk op en keerden naar Jeruzalem terug. Daar vonden ze de elf met de mensen van hun groep bijeen. Dezen verklaarden: 'De Heer is werkelijk verzezen, Hij is aan Simon verschenen.' En zij van hun kant vertelden wat er onderweg gebeurd was en hoe Hij door hen herkend werd aan het breken van het brood.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

18. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (5, 24-29)

In die tijd nam Jezus het woord en sprak tot de Joden: 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie luistert naar mijn woord en gelooft in Hem die Mij zond, heeft eeuwig leven en is aan geen oordeel onderworpen; hij is immers reeds uit de dood naar het leven overgegaan. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: er zal een uur komen, ja het is er al, waarop de doden de stem van Gods Zoon zullen horen en die haar horen, zullen leven. Zoals de Vader leven heeft in zichzelf, zo gaf Hij ook aan de Zoon leven in zichzelf te hebben. Hij heeft Hem macht gegeven om oordeel te vellen; Hij is immers de Mensenzoon. Verwondert u niet hierover: er zal een uur komen waarop allen die in de graven zijn zijn stem zullen horen. Dan zullen zij die het goede deden er uit te voorschijn komen tot de opstanding ten leven, maar die het kwade deden tot de opstanding ten oordeel.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

19. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes, (6, 35-40)

Jezus sprak tot hen: 'Ik ben het brood des levens: wie tot Mij komt zal geen honger meer hebben, en wie in Mij gelooft, zal nooit meer dorst krijgen. Maar Ik zei u reeds, dat, hoewel gij Mij hebt gezien, gij toch niet gelooft. Al wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen, en wie tot Mij komt, zal Ik niet buiten werpen. Ik ben immers uit de hemel neergedaald, niet om mijn eigen wil te doen, maar de wil van Hem die Mij gezonden heeft; en dit is de wil van Hem die Mij gezonden heeft, dat Ik niets van wat Hij Mij gegeven heeft verloren laat gaan, maar het doen opstaan op de laatste dag. Dit is de wil van mijn Vader, dat ieder die de Zoon ziet en in Hem gelooft, eeuwig leven bezit; en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

20. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (10, 11-16)

In die tijd sprak Jezus: 'Ik ben de goede herder. Een goede herder geeft zijn leven voor zijn schapen. Maar een huurling, geen echte herder dus, als die een wolf ziet komen, laat hij de schapen in de steek en gaat er van door – het zijn immers zijn eigen schapen niet – en de wolf overvalt ze en drijft ze uiteen. Hij is immers een huurling en bekommert zich niet om de schapen. Ik ben de goede herder: Ik ken mijn schapen en mijn schapen kennen Mij, zoals de Vader Mij kent en Ik de Vader ken; Ik geef dan ook mijn leven voor mijn schapen. Ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze stal zijn. Ook voor hen moet Ik herder zijn: ze zullen luisteren naar mijn stem. Zo wordt het: één kudde met één herder. Dat is de opdracht die Ik van mijn Vader heb ontvangen.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

21. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (11, 21-27)

Marta zei tot Jezus: 'Heer, als Gij hier was geweest, zou mijn broer niet gestorven zijn. Maar zelfs nu weet ik, dat wat Gij ook aan God vraagt, God het U zal geven.' Jezus zei tot haar: 'Uw broer zal verrijzen.' Marta antwoordde: 'Ik weet dat hij zal verrijzen bij de verrijzenis op de laatste dag.' Jezus zei haar: 'Ik ben de verrijzenis en het leven. Wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven, en ieder die leeft in geloof aan Mij, zal in eeuwigheid niet sterven. Geloof gij dit?' Zij zei tot Hem: 'Ja, Heer, ik geloof vast dat Gij de Messias zijt, de Zoon Gods, die in de wereld komt.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

22. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (11, 32-45)

In die tijd kwam Maria, de zuster van Lazarus, op de plaats waar Jezus zich bevond. Zodra zij Hem zag, viel ze Hem te voet en zei: 'Heer, als Gij hier waart geweest, zou mijn broer niet gestorven zijn.' Toen Jezus haar zag wenen, en eveneens de Joden die met haar waren meegekomen, doorliep Hem een huivering, en diep ontroerd sprak Hij: 'Waar hebt gij hem neergelegd?' Zij zeiden Hem: 'Kom en zie, Heer.' Jezus begon te wenen zodat de Joden zeiden: 'Zie eens hoeveel Hij van hem hield. Kon Hij die de ogen van een blinde opende, ook niet maken dat deze niet stierf?' Bij het graf gekomen overviel Jezus opnieuw een huivering. Het was een rotsgraf en er lag een steen voor. Jezus zei: 'Neem de steen weg.' Marta, de zuster van de gestorvene, zei Hem: 'Hij riekt al want het is al de vierde dag.' Jezus gaf haar ten antwoord: 'Zei Ik u niet dat gij, als gij gelooft, Gods heerlijkheid zult zien?' Toen namen ze de steen weg.

Jezus sloeg de ogen ten hemel en sprak: 'Vader, Ik dank U dat Gij Mij verhoord hebt. Ik wist wel dat Gij Mij altijd verhoort, maar omwille van het volk rondom Mij heb Ik dit gezegd, opdat zij mogen geloven dat Gij Mij gezonden hebt.' Na deze woorden riep Hij met luide stem: 'Lazarus, kom naar buiten!' De gestorvene kwam naar buiten, voeten en handen met zwachtels gebonden en met een zweetdoek om zijn gezicht. Jezus beval hun: 'Maakt hem los en laat hem gaan.' Vele Joden die naar Maria waren gekomen en zagen wat Jezus had gedaan, geloofden in Hem.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

23. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (12, 23-28)

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: 'Het uur is gekomen dat de Mensenzoon verheerlijkt wordt. Voorwaar Ik zeg u: Als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft hij alleen; maar als hij sterft, brengt hij veel vruchten voort. Wie zijn leven bemint, verliest het; maar wie zijn leven in deze wereld haat, zal het ten eeuwigen leven bewaren. Wil iemand Mij dienen, dan moet hij Mij volgen; waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn. Als iemand Mij dient, zal de Vader hem eren. Nu is mijn ziel ontroerd. Wat moet Ik zeggen? Vader, red Mij uit dit uur? Maar daarom juist ben Ik tot dit uur gekomen. Vader, verheerlijk uw Naam! Toen kwam er een stem uit de hemel: Ik heb Hem verheerlijkt en zal Hem wederom verheerlijken.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

24. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (14, 1-6)

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: 'Laat uw hart niet verontrust worden. Gij gelooft in God, gelooft ook in Mij. In het huis van mijn Vader is ruimte voor velen. Ware dit niet zo, dan zou Ik het u hebben gezegd, want Ik ga heen om een plaats voor u te bereiden. En als Ik ben heengegaan en een plaats voor u heb bereid, kom Ik terug om u op te nemen bij Mij, opdat ook gij zult zijn waar Ik ben. Gij weet waar Ik heen ga en ook de weg daarheen is u bekend.' Thomas zei tot Hem: 'Heer, wij weten niet waar Gij heengaat: hoe moeten wij dan de weg kennen?' Jezus antwoordde hem: 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand komt tot de Vader tenzij door Mij.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

25. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (15, 12-17)

Op de avond voor zijn dood zei Jezus tot zijn vrienden: 'Dit is mijn grootste wens: dat jullie elkaar liefhebben met de liefde die Ik jullie heb gegeven. De grootste liefde die iemand aan zijn vrienden kan laten zien, is wanneer hij zijn leven voor hen over heeft. Jullie zijn mijn vrienden, maar dan vraag Ik je ook dat proberen te doen wat Ik jullie heb voorgeleefd. Voor Mij zijn jullie geen knechten, want een knecht weet niet wat zijn meester doet. Jullie zijn mijn vrienden, omdat Ik jullie alles heb verteld wat Ik van mijn Vader heb meegekregen. Jullie hebben Mij niet uitgekozen, maar Ik heb jullie uitgekozen en

Ik vraag jullie op weg te gaan en vruchten te dragen die blijvend zijn. Ik stuur jullie het leven in met de boodschap: Heb elkaar lief.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

26. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (17, 24-26)

In die tijd sloeg Jezus zijn ogen ten hemel en zei: 'Vader, Ik wil dat zij die Gij Mij gegeven hebt, met Mij mogen zijn waar Ik ben, opdat zij mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt daar Gij Mij hebt liefgehad voor de grondvesting van de wereld. Rechtvaardige Vader, al heeft de wereld U niet erkend, Ik heb U erkend, en dezen hier hebben erkend dat Gij Mij gezonden hebt. Uw Naam heb Ik hun geopenbaard en Ik zal dit blijven doen opdat de liefde waarmee Gij Mij hebt liefgehad, in hen moge zijn en Ik in hen.'

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

27. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes (19, 17-18.25-30)

In die tijd trok Jezus, zelf zijn kruis dragend, de stad uit naar wat de Schedelplaats heet, in het Hebreeuws Golgota. Daar sloegen ze Hem aan het kruis, en met Hem nog twee anderen, aan elke kant een en Jezus in het midden. Bij Jezus' kruis stonden zijn moeder, de zuster van zijn moeder, Maria, de vrouw van Klopas en Maria Magdalena. Toen Jezus zijn moeder zag en naast haar de leerling die Hij liefhad zei Hij tot zijn moeder: 'Vrouw, zie daar uw zoon.' Vervolgens zei Hij tot de leerling: 'Zie daar uw moeder.' En van dat ogenblik af nam de leerling haar bij zich in huis. Hierna, wetend dat nu alles was volbracht zei Jezus, opdat de Schrift vervuld zou worden: 'Ik heb dorst.' Er stond daar een kruik vol zure wijn. Ze doopten er een spons in, staken die op een hysopstengel en brachten die aan zijn mond. Toen Jezus van de zure wijn genomen had, zei Hij: 'Het is volbracht.' Daarop boog Hij het hoofd en gaf de geest.

Zo spreekt de Heer. - *Wij danken God.*

Acclamatie

Afhankelijk van parochie.

H. Overweging en/of In memoriam

Zang / muziek

I. Voorbede (indien Eucharistieviering)

i1. - voor de overledene zelf

1a. man

Wij danken U Heer God,
voor deze mens die zo nabij en dierbaar was
en die nu plotseling is weggefallen uit onze wereld.
Wij danken U voor alle vriendschap en hartelijkheid
die van hem is uitgegaan
en voor de vrede die hij heeft gebracht.
Wij danken U dat hij, zo vergankelijk als hij was,
een mens geworden is om van te houden.
Laat ons (zingend) bidden:

1a. vrouw

Wij danken U Heer God,
voor deze mens die zo nabij en dierbaar was
en die nu plotseling is weggefallen uit onze wereld.
Wij danken U voor alle vriendschap en hartelijkheid
die van haar is uitgegaan
en voor de vrede die zij heeft gebracht.
Wij danken U dat zij, zo vergankelijk als zij was,

een mens geworden is om van te houden.
Laat ons (zingend) bidden:

1b.

God, geef uw heerlijkheid, uw toekomst en uw trouw
aan deze gestorven mens.
Wij kunnen niet geloven dat zijn leven vergeefs voorbij is gegaan
en dat alles wat hij voor de mensen heeft betekend,
nu verloren is en voorbij.
Maar wij verenigen ons met het geloof
waarin hij zelf aan U heeft vastgehouden ten einde toe.
Vervul aan hem uw beloften, en laat hem delen in uw eeuwige leven.
Laat ons (zingend) bidden:

1c.

Wij bidden U dat niets van dit mensenleven verloren zal gaan;
dat wat hij geleefd en gedaan heeft,
ten goede zal komen aan deze wereld.
Dat al wat hem heilig was, geëerbiedigd mag worden
door mensen die na hem komen.
En dat hij in alles waarin hij groot is geweest
tot ons mag blijven spreken, juist nu hij is gestorven.
Laat ons (zingend) bidden:

1d.

Wij bidden voor NN die heen moest gaan uit dit leven,
dat altijd onvoltooid is, waaraan altijd
- buiten onze schuld, door onze schuld -
van alles mankeert.
Neem hem op, Heer God in uw genade
voltooi aan hem wat onvoltooid is,
en vergeef hem zijn zonden, vervolmaak wat gebrekkig was.
Laat ons (zingend) bidden:

1e.

Wij danken U Heer God,
voor deze mens die zo nabij en dierbaar was
en die nu is weggevallen uit onze wereld.
God, wij kunnen niet geloven
dat zijn leven vergeefs voorbij is gegaan
en dat alles wat hij voor de mensen heeft betekend,
nu verloren is en voorbij.
Geef ons dat wij altijd zien
hoe kostbaar het leven is.
En geef hem uw heerlijkheid, uw toekomst en uw trouw.
Laat ons (zingend) bidden:

1f.

God, onze Vader,
als wij even stil worden deze dagen,
dan spreekt ons hart van wat wij met elkaar beleefden
wat wij nog hadden willen doen
van de vele gemiste kansen,
en van de vele mooie dagen.
Laat alle liefde die er gegroeid is
tussen NN en ons,
veilig zijn in uw behoedende hand.
Laat ons (zingend) bidden:

1g.

God, onze Vader,
NN heeft zijn rust gevonden.
We weten dat hij voortleeft in ons
als een stralend licht, een kaars die te snel is opgebrand.
Genees de wonde die geslagen werd in dit gezin.
Sterk en bemoedig hen in onderlinge verbondenheid,
zodat ze steun vinden bij elkaar.
Laat ons (zingend) bidden:

i2. - voor familieleden en vrienden van de overledene

2a.

We bidden voor NN die alleen achter blijft, voor de kinderen NN,
voor de allernaasten die hem het meest zullen missen,
en misschien niet meer weten
hoe ze zich hun bestaan moeten voorstellen zonder hem.
Troost hen in hun eenzaamheid en verdriet,
laat hen weer een levenswijze vinden waarin ze
zonder zijn tastbare aanwezigheid, toch weer gelukkig kunnen zijn;
en vermeerder hun geloof in het eeuwig leven.
Laat ons (zingend) bidden:

2b.

Laten wij bidden voor onszelf: voor degenen onder ons die verdriet hebben,
voor wie geen hoop kan koesteren,
voor wie zich door dit sterven in zijn eigen leven bedreigd voelt.
Geef ons, Heer God, het geloof in een leven bij U,
dat niet meer overschaduwd zal worden
door ziekte, pijn en gemis, door ongeval en dood.
Laat ons (zingend) bidden:

2c.

Wij bidden U voor onszelf
die door de dood van NN
worden aangevochten en beproefd
dat wij het verdriet niet koesteren,
dat het ons niet verstikt en eenzaam maakt.
Laat ons (zingend) bidden:

2d. man

Laten wij bidden voor hen, die meer dan wie ook
zijn naasten zijn geworden:
Zijn vrouw, zijn kinderen, zijn kleinkinderen,
met wie hij zijn leven lang
het brood heeft gebroken, en de beker heeft gedeeld,
die nu treuren om zijn heengaan,
en meer nog dan bij leven voelen wie hij voor hen is geweest.
Laat ons (zingend) bidden:

2d. vrouw

Laten wij bidden voor hen, die meer dan wie ook
haar naasten zijn geworden:
Haar man, haar kinderen, haar kleinkinderen,
met wie zij haar leven lang
het brood heeft gebroken, en de beker heeft gedeeld,
die nu treuren om haar heengaan,
en meer nog dan bij leven voelen wie zij voor hen is geweest.
Laat ons (zingend) bidden:

2e.

Laat ons bidden voor de andere overledenen uit onze families,
voor de dierbaren die wij hebben moeten afstaan aan de dood,
geef ons de moed zonder hen voort te leven,
en geef hen het eeuwig leven in U.
Laat ons (zingend) bidden:

2f.

We bidden voor degenen die hem nu het meest zullen missen,
voor (onze ouders) NN en NN die zo voor hem zorgden.
en misschien niet weten hoe ze zich hun bestaan moeten voorstellen zonder hem.
Troost hen in hun eenzaamheid en verdriet, wanneer zij de lege plek voelen
en laat de dankbaarheid om alle goedheid tot steun zijn.
Laat ons (zingend) bidden:

13. - voor allen die verdriet hebben

3a.

Wij bidden U voor hen die blindelings verder gaan
en hun verdriet niet kunnen verwerken;
dat zij, om Uwentwille en omwille van hun dode,
worden opgericht uit hun vertwijfeling;
dat er voor hen een mens zal zijn
die zwijgen, troosten en meedragen kan.
Laat ons (zingend) bidden:

3b.

Wij bidden U voor allen
die leven moeten met een lege plaats aan hun zijde;
voor hen die treuren om een kind dat zij moesten verliezen;
om een vriend die wegviel uit hun kring;
om een gemis dat niet te noemen is.
Laat ons (zingend) bidden:

3c.

Wij bidden U voor allen die door ziekte
van hun omgeving afgesloten zijn
en teruggeworpen op zichzelf.
Voor hen die zich niet kunnen uitspreken,
die moeten zwijgen en alleen staan.
Laat ons (zingend) bidden:

3d.

Wij bidden U voor allen die een dierbare hebben verloren,
voor hen die vechten met hun verdriet,
voor hen die moedeloos zijn geworden
door herhaalde tegenslag en teleurstelling;
om mensen die met hen op weg willen gaan,
om mensen met begrip en aandacht...
Laat ons (zingend) bidden:

3e.

Wij bidden U voor allen die het gevoel hebben
dat hun weg zinloos is en dat hij dood loopt,
voor hen die vereenzamen,
voor hen die bang zijn voor de toekomst;
dat zij mensen ontmoeten
die hun een warm hart toedragen...
Laat ons (zingend) bidden:

i4. - voor onze parochiegemeenschap

4a.

Laat ons bidden voor de ernstig zieken uit deze gemeenschap, vooral voor hen die aanvoelen of weten dat de dood nadert, en die zich los moeten maken van hun menselijke bindingen.

Geef hen de moed om dit te doen;
geef hen het geloof in het eeuwig leven,
en in de geborgenheid die ze daarin zullen vinden.
Laat ons (zingend) bidden:

4b.

Wij bidden U voor allen die door ziekte of anderszins van hun omgeving afgesloten zijn en teruggeworpen op zichzelf.

Voor wie leven in conflict met anderen en geen oplossing weten;
voor hen die zich niet kunnen uitspreken, die moeten zwijgen en alleen staan.

Laat ons (zingend) bidden:

4e.

Wij bidden U voor allen die ernstig ziek zijn, die lijden aan hun ouderdom of hun handicaps, voor hen die oog in oog staan met de dood; om mensen met liefdevolle zorg, om mensen die daadwerkelijk een steun betekenen en die zich belangeloos geven aan hun naasten.

Laat ons (zingend) bidden:

i5. - voor kerk en wereld

5a.

Bidden wij voor hen die sterven en niet worden betreurd, zoals men niet treurt om een steen langs de weg; voor allen die zijn zoekgeraakt in oorlog en gevangenschap, voor hen die het leven niet meer konden dragen, voor allen die ten dode toe vereenzaamd zijn; dat Gij hen horen zult en in Uw hart bewaart.

Laat ons (zingend) bidden:

5b.

Laat ons in deze dienst ook denken aan de velen, die onverzorgd en eenzaam door geweld, ondervoeding en honger gestorven zijn en die bij God de rust en vrede gevonden hebben, die de mensen hen niet gaven.

Vergeef ons Heer,
en beziel ons met de vaste wil,
onze wereld naar vermogen menselijker te maken.

Laat ons (zingend) bidden:

5c.

Laat ons bidden voor hen die de dood als een zo absolute bedreiging en als een zo volstrekt einde ervaren, dat zij aan dit beperkt bestaan geen zin kunnen geven.

Geef hen Heer, de innerlijke kracht een waardig menselijk leven te leiden en zegen hen en hun dierbaren in hun werk,

zodat zij het geluk genieten waartoe U de mens geschapen hebt.

Laat ons (zingend) bidden:

5d.

Laat ons uit dankbaarheid bidden voor artsen, verpleegkundigen en verzorgenden. Geef dat zij allen kundig en plichtsgetrouw hun beroep uitoefenen. En schenk hen vooral naast hun kunde, het diepe geloof dat nodig is om waardevolle hulp te verlenen aan hen die de dood voelen naderen. Laat ons (zingend) bidden:

5e.

Voor allen die ontmoedigd zijn
door de hardheid van de mensen;
dat zij het levenslicht toch niet gaan haten,
dat zij het kwaad niet sterker achten dan het goede,
maar zonder verbittering
hun hart geopend houden
in hoop en verwachting.
Laat ons (zingend) bidden:

[i6.- indien van toepassing: voor overleden kinderen]

6a.

God, onze Vader,
als wij even stil worden deze dagen,
dan huilt ons hart
en vraagt het naar NN die zo plotseling uit ons midden is heengegaan.
Aanvaard dit leven dat rijk was aan belofte,
laat het tot wasdom komen in een nieuw thuis
en schenk het de vrede en vreugde,
die er hier van uitstraalden.
Laat ons (zingend) bidden:

6b.

God, onze Vader,
als er deze dagen een stilte valt,
dan gaat ons hart uit naar de ouders,
broers en zusjes van NN
naar zijn klasgenoten en naar allen,
die een sterke band met NN gehad hebben.
Houd hen overeind, schenk hun hoop in overvloed.
Laat ons (zingend) bidden:

i7. Acclamaties bij de voorbede
Afhankelijk van parochie.

7a.

Raak mij, raak mij aan. Leg uw hand op mij.
Geef mij uw zegen, dan zal ik leven.

7b.

Omdat Gij het zijt,
groter dan ons hart,
die mij hebt gezien,
eer ik werd geboren.

7c.

Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar.

7d.

Licht dat terug komt.
Hoop die niet sterven wil.
Vrede die bij ons blijft.

7e.

Heer hoor ons gebed, dat ons smeken de hemel haalt.

18. Afsluitend gebed voorbede

8a.

God, wij bidden U,
dat wij, die met hem verbonden waren,
nu ook omwille van zijn dood
dieper met elkaar verbonden mogen zijn.
En mogen wij in die saamhorigheid
en in alle vriendschap en vrede op aarde
de belofte herkennen
dat Gij ons in de dood getrouw zult zijn.
Amen.

8b.

Almachtige God,
wij blijven bezig met het raadsel van de dood,
met het verdriet, het kwaad en het gemis,
die ingesloten zijn in ons bestaan.
Openbaar ons uw Zoon,
het geheim van zijn leven, lijden en dood.
Geef, dat wij, gesterkt door zijn aanwezigheid in ons bestaan,
en door het geloof in zijn verrijzenis,
vol vertrouwen de dag afwachten,
dat wij met U en Hem in de glorie van uw Geest en uw Leven,
geluk en vrede vinden tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

8c.

God van vertroosting, verhoor onze gebeden.
Laat ons niet alleen als wij door droefheid worden overmand,
maar laat ons ervaren dat we - ook in kwade dagen -
gedragen worden door uw liefde.
En geef ons - in goede dagen - de kracht
en de fijngevoeligheid die nodig zijn
om anderen in hun droefheid nabij te zijn.
Dat vragen wij U omwille van Jezus,
die mensen wist te troosten
met woorden en met daden. Amen.

8d.

God van leven en dood,
verhoor onze gebeden.
Neem allen die uit dit leven heengaan op in uw huis,
waar plaats is voor velen en
waar pijn en lijden geen vat meer op hen hebben.
Wees voor hen de vervulling van de diepste verwachtingen
die ze in hun leven koesterden.
Dat vragen wij U in de naam van Jezus,
die ons voering in leven en sterven,
en die nu bij U leeft tot in eeuwigheid. Amen.

8e.

Goede God, Gij die het leven behoedt
en het steeds weer in ons wekt.
Wij bidden tot U:
dat wij voor elkaar het leven bewaren
en elkaar toekomst geven.
Mogen wij uw beeld zijn
in de Naam van Jezus uw Zoon onze Heer. Amen.

8f.

Goede Vader, er zijn vele vragen in ons hart.
Vandaag spreken wij vooral onze droefheid over NN uit,
maar ook ons vertrouwen in U.
Geef dat wij de kracht ondervinden
die uitgaat van Jezus Christus, uw Zoon.
Die gestorven en verrezen is,
die met U leeft in uw Geest,
vandaag en alle dagen. Amen.

8g.

Wij bidden dat wij in onze zichtbare saamhorigheid
Gods belofte zullen herkennen;
dat Hij met ons is tot aan het einde der tijden.

Dienst van de Tafel (indien Eucharistieviering)

Offerandelied

Collecte

J. Gebed over de gaven

1.

Heer, onze God, wij bieden U aan deze gaven van brood en wijn, waarin wij het sterven en verrijzen van uw Zoon gaan gedenken. Moge NN, waarvoor wij dit uur heel bijzonder bidden, nu ook delen in de verrijzenis van Jezus, uw Zoon, onze Heer. Amen.

2.

Heer, aanvaard onze gaven en verhoor ons gebed: neem uw overleden dienaar NN op in de heerlijkheid van uw Zoon, die ons met elkaar verbindt door dit grote sacrament van zijn liefde. Door Christus, onze Heer. Amen.

3.

Op het woord van uw gezalfde, God van mensen, bereiden wij elkaar een tafel, teken van uw verbond met mensen onderweg. Laat deze tafel en het brood dat wij daaraan breken, voortekenen zijn van uw nieuwe hemel en aarde. Doe ons de weg volgen van Hem die ons daarheen is voorgegaan: Jezus Christus, uw Zoon en onze Heer. Amen.

4.

Goede God, met brood en wijn denken wij aan Jezus Christus, die ons de weg naar U wees en voorleefde. Help ons met elkaar uw koninkrijk op aarde te worden, mensen die vertrouwen op U, vertrouwen in uw ruimte en uw licht, vertrouwen op de weg die U met ons gaat. Door Christus onze Heer. Amen.

5.

Heer God, meer dan ooit weten wij, hoe wij elkaar nodig hebben. We zoeken steun bij elkaar nu de grond onder onze voeten lijkt weggeslagen. Ook Jezus is met zijn vrienden samengekomen toen het onbegrijpelijke lot van de dood Hem trof, toen het afscheid nemen Hem vervulde met pijn en angst. Zoals Hij, willen wij samen met allen, het brood nemen en de beker, en onze hoop uitspreken dat U met ons bent, ondanks alles, ja, juist nu. Vandaag en alle dagen, tot in eeuwigheid. Amen.

6.

Heer onze God, rond de tafel van Jezus, uw Zoon, gedenken wij, dat Hij gehoorzaam is geworden tot in de dood en als een graankorrel in de aarde is gestorven. Nieuw leven bloeit op voor ieder die met Hem verbonden is. Wij bidden U voor NN die zijn aardse leven heeft afgesloten: verleen hem toegang tot uw vreugde en schenk hem een leven vrij van zorgen in uw nabijheid door Christus, onze Heer. Amen.

7.

Barmhartige God,
Jezus uw Zoon, is ons voorgegaan door het donkere dal van de dood. Gij hebt zijn sterven niet het einde laten zijn, maar het begin van nieuw leven. Wij bidden voor NN dat ook hij door de verdiensten van Jezus door de dood heen mag komen tot een leven in uw nabijheid tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Het grote dankgebed

K. Prefatie

1.

De Heer zal bij u zijn.
De Heer zal u bewaren.

Verheft uw hart.
Wij zijn met ons hart bij de Heer.

Brengen wij dank aan de Heer onze God.
Hij is onze dankbaarheid waardig.

Heilige Vader, machtige eeuwige God,
om recht te doen aan uw heerlijkheid,
om heil en genezing te vinden,
zullen wij U danken, altijd en overal
door Christus onze Heer.
Want Hij die uit de dood is opgestaan,
Hij is het licht van de wereld, onze enige hoop.
In onze angst dat wij moeten sterven,
troost ons uw belofte
dat wij eens onsterfelijk zullen zijn met Hem.
Gij neemt het leven, God, niet van ons af,
Gij maakt het nieuw; dat geloven wij op uw woord.
En als ons aardse huis, ons lichaam, afgebroken wordt,
heeft Jezus al een plaats voor ons bereid
in uw Huis, om daar voorgoed te wonen.
Daarom met alle engelen, machten en krachten,
met allen die staan voor uw troon,
loven en aanbidden wij U en zingen U toe:

2.
De Heer zal bij u zijn.
De Heer zal u bewaren.

Verheft uw hart.
Wij zijn met ons hart bij de Heer.

Brengen wij dank aan de Heer onze God.
Hij is onze dankbaarheid waardig.

Wij danken U barmhartige, getrouwe God
omwille van Jezus, uw Zoon onze Heer.
Armen en zieken, zondaars en uitgestotenen
heeft Hij van harte liefgehad.
Deelgenoot was Hij aan alle menselijke nood.
Uw boodschap heeft Hij ons doen verstaan:
dat U begaan bent met uw mensen,
en liefdevol zorg voor ons draagt,
zoals een vader voor zijn kinderen doet.
Daarom loven en prijzen wij U
en verkondigen wij uw goedheid en uw trouw.
Met alle engelen en heiligen heffen wij
de lofzang aan voor uw grote heerlijkheid.

3.
De Heer zal bij u zijn.
De Heer zal u bewaren.

Verheft uw hart.
Wij zijn met ons hart bij de Heer.

Brengen wij dank aan de Heer onze God.
Hij is onze dankbaarheid waardig.

Machtige God, met alle eerbied noemen wij uw naam, die Gij gegeven hebt aan al wat leeft en ademhaalt. De hemel en het land, het licht van deze dag en ook wijzelf God, zijn er dank zij U die al van mensen houdt voor ze geboren zijn. Wij noemen U van harte onze God en Vader, die doet wat Gij zegt en ons in leven houdt, die naar ons zoeken blijft, tot Gij ons in den vreemde vindt omwille van uw Zoon, de eerste van ons allen. In stad en land in mensen en machten, in levenden en doden wordt Gij vermoed en uitgesproken tot deze aarde zal zijn omgevormd tot stad van vrede, het nieuwe Jeruzalem, waar alle leed geleden is en alle kwaad vergeten. Luister dan ook als wij U zegenen God, en zeggen zonder einde:

4.

De Heer zal bij u zijn.
De Heer zal u bewaren.

Verheft uw hart.
We zijn met ons hart bij de Heer.

Brengen wij dank aan de Heer onze God.
Hij is onze dankbaarheid waardig.

Heilige Vader, machtige eeuwige God, om recht te doen aan uw heerlijkheid, om heil en genezing te vinden zullen wij U danken, altijd en overal, door Christus onze Heer. Bij Hem vindt de wereld redding: Hij is het leven van alle mensen, Hij is de verrijzenis van de doden. Door wie de engelen, die eeuwig staan voor uw troon, U vol vreugde aanbidden, koning in majesteit. Laat nu ook onze stemmen meeklinken in dit koor, wij smeken U – en dat ook onze hulde wordt gehoord als U ter eer dit lied wordt aangeheven:

Heilig / Sanctus

Heilig

Heilig, heilig, heilig de Heer,
de God der hemelse machten,
Vol zijn hemel en aarde van uw heerlijkheid.
Hosanna in den hoge.
Gezegend Hij, die komt in de naam des Heren.
Hosanna in den hoge.

Sanctus

Sanctus, sanctus, sanctus
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt caeli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.
Benedictus qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

L. Eucharistisch gebed

1.

Gij zijt waarlijk heilig, onze Heer, de bron van alle heiligheid. Heilig dan deze gaven met de dauw van uw heilige Geest, dat zij voor ons worden tot Lichaam en Bloed van Jezus Christus onze Heer.

Toen Hij werd overgeleverd en vrijwillig zijn lijden op zich nam, nam Hij het brood, sprak de dankzegging uit, brak het en gaf het zijn leerlingen met deze woorden: "NEEMT EN EET HIERVAN, GIJ ALLEN, WANT DIT IS MIJN LICHAAM, DAT VOOR U GEGEVEN WORDT."

Zo nam Hij na de maaltijd ook de kelk, sprak opnieuw de dankzegging uit, en gaf hem aan zijn leerlingen met deze woorden: "NEEMT DEZE BEKER EN DRINKT HIER ALLEN UIT, WANT DIT IS DE BEKER VAN HET NIEUWE ALTIJDDURENDE VERBOND, DIT IS MIJN BLOED DAT VOOR U EN ALLE MENSEN WORDT VERGOTEN TOT VERGEVING VAN DE ZONDEN. BLIJFT DIT DOEN OM MIJ TE GEDENKEN."

Verkondigen wij het mysterie van het geloof.

*Als wij dan eten van dit brood
en drinken uit deze beker,
verkondigen wij de dood des Heren,
totdat Hij komt.*

Zijn dood en verrijzenis indachtig, God, bieden wij U aan het levensbrood en de kelk van het heil. Wij danken U omdat Gij ons waardig keurt om voor uw aangezicht te staan en uw heilige dienst te verrichten. Zo delen wij in het Lichaam en Bloed van Christus en wij smeken U dat wij door de heilige Geest worden vergaderd tot één heilige kudde.

Denk toch, Heer, aan uw kerk, verspreid over de hele wereld, dat haar liefde volkomen wordt, één heilig volk met .... onze paus en .... onze bisschop, en allen die uw heilig dienstwerk verrichten.

Gedenk NN die Gij uit deze wereld tot U geroepen hebt. Laat hem, die in de doop met Christus gestorven en herboren is nu ook verrijzen tot nieuw leven met uw Zoon. Gedenk ook onze broeders en zusters die reeds ontslapen zijn in de hoop der verrijzenis, ja, alle gestorvenen dragen wij op aan uw zorg. Neem hen aan en laat hen verschijnen in het licht van uw gelaat.

Wij vragen U, ontferm U over ons allen, opdat wij tezamen met de maagd Maria, de moeder van Christus, met de apostelen en met alle heiligen, die hier eens leefden in uw welbehagen, waardig bevonden worden het eeuwig leven deelachtig te zijn en U loven en eren. Door Jezus Christus, uw Zoon.

*Door Hem en met Hem en in Hem
is aan U God, almachtige Vader
in de eenheid met de heilige Geest
alle eer en glorie door de eeuwen der eeuwen. Amen.*

2.

God, onze Vader, wij danken U met heel ons hart, want Gij hebt ons tot leven geroepen, Gij hebt ons bestemd voor het geluk in Jezus, uw Zoon, onze Heer. In Hem zien wij uw goedheid en uw wil om ons allen te redden. Hij is het verlossende Woord, uw helpende hand. Nooit willen wij vergeten hoe Hij één werd met ons in lijden en dood. Onze last maakte Hij tot de zijne, zijn trouw werd de onze. Blijvend zijn wij U dank verschuldigd om Hem.

God, onze Vader, zend over dit brood en deze wijn de kracht van uw heilige Geest; dat zij voor ons het Lichaam en Bloed worden van uw veelgeliefde Zoon, Jezus Christus.

Toen het paasfeest op handen was kwam zijn uur. Hij had de zijnen in de wereld bemind; nu gaf Hij hun een bewijs van zijn liefde tot het uiterste toe.

In het bewustzijn dat Hij van U was uitgegaan en naar U terugkeerde, heeft Hij het brood in zijn handen genomen, en zijn ogen opgeslagen naar U, God, zijn almachtige Vader, de zegen uitgesproken, het brood gebroken en aan zijn leerlingen gegeven met de woorden: "NEEMT EN EET HIERVAN, GIJ ALLEN, WANT DIT IS MIJN LICHAAM, DAT VOOR U GEGEVEN WORDT."

Zo nam Hij ook, toen zij gegeten hadden, de beker in zijn handen, Hij sprak de zegen en het dankgebed uit, reikte hem over aan zijn leerlingen en zei: "NEEMT DEZE BEKER EN DRINKT HIER ALLEN UIT, WANT DIT IS DE BEKER VAN HET NIEUWE ALTIJDDURENDE VERBOND, DIT IS MIJN BLOED DAT VOOR U EN ALLE MENSEN WORDT VERGOTEN TOT VERGEVING VAN DE ZONDEN. BLIJFT DIT DOEN OM MIJ TE GEDENKEN."

Verkondigen wij het mysterie van het geloof:

*Als wij dan eten van dit brood
en drinken uit deze beker,
verkondigen wij de dood des Heren,
totdat Hij komt.*

Trouw aan dit woord, Vader, gedenken wij Jezus Christus, uw Zoon, onze Heer: zijn overgave in lijden en dood, de overwinning van zijn verrijzenis en de glorie van zijn hemelvaart; wij bieden U deze gaven aan, het levende brood en de heilzame beker, terwijl wij vol vertrouwen uitzien naar zijn komst in heerlijkheid.

Zend nu, Vader, de Trooster en Helper in ons midden, uw heilige Geest. Wek de gezindheid van Jezus Christus in ons hart. Sterk ons vertrouwen, verruim onze liefde. Raak ons met het vuur van uw Geest en breng ons elkaar nabij.

Vrijmoedig in deze Geest bidden wij U, Vader, voor uw heilige Kerk. Bescherm haar en leid haar, geef haar vrede en eenheid over de hele wereld. Geef wijsheid en kracht aan paus ..., aan onze bisschop ....., en aan allen die Gij als herders in uw kerk hebt aangesteld.

Gedenk in uw goedheid ook degenen die een bijzondere plaats innemen in ons hart en vergeet niet hen, die door de dood van ons zijn heengegaan.

Samen met heel uw volk, met de maagd Maria, de moeder van de Heer, met de apostelen, martelaren en al uw heiligen; samen ook met allen ter wereld die op U hun vertrouwen hebben gesteld, vragen wij om uw barmhartigheid, erkennen wij uw grootheid en brengen wij U onze dank door Jezus, uw Zoon, onze Heer.

*Door Hem en met Hem en in Hem zal uw Naam geprezen zijn,
Heer onze God, almachtige Vader,
in de eenheid van de heilige Geest
hier en nu en tot in eeuwigheid. Amen.*

3.

Heer onze God, Gij zijt heilig en goed en zo bekend met ons, dat onze namen staan geschreven in uw hand. Geen mens zult Gij vergeten dankzij Jezus Christus, uw Zoon, die Gij hebt voortgebracht en uitgezonden hebt om tranen te drogen van mensen die geslagen zijn, om het hart te helen van mensen die gebroken zijn, om brood te worden voor vandaag en de vrede zelf te zijn. Wij danken U, dat Hij ons ruimte geeft en vrijheid scheidt. Wij danken U, dat Hij de naam geworden is voor heel ons leven ten einde toe.

Heilig deze gaven met de dauw van uw heilige Geest, dat zij voor ons worden tot lichaam en bloed van Jezus Christus, onze Heer.

Want in de nacht dat Hij zijn leven gaf, nam Hij brood in zijn handen. Hij zegende U, Hij brak het en gaf het aan zijn leerlingen met de woorden: "NEEMT EN EET HIERVAN, GIJ ALLEN, WANT DIT IS MIJN LICHAAM, DAT VOOR U GEGEVEN WORDT."

Ook nam Hij de beker, zegende U weer en gaf hem aan zijn leerlingen met de woorden: "NEEMT DEZE BEKER EN DRINKT HIER ALLEN UIT, WANT DIT IS DE BEKER VAN HET NIEUWE ALTIJDDURENDE VERBOND, DIT IS MIJN BLOED DAT VOOR U EN ALLE MENSEN WORDT VERGOTEN TOT VERGEVING VAN DE ZONDEN. BLIJFT DIT DOEN OM MIJ TE GEDENKEN."

Verkondigen wij het mysterie van het geloof:

*Als wij dan eten van dit brood
en drinken uit deze beker,
verkondigen wij de dood des Heren,
totdat Hij komt.*

Heer onze God, zo gedenken wij Hem die weet wat lijden is en die de dood heeft gezien, die Gij hebt opgewekt en naam gegeven hebt, hoog boven alle namen. Jezus de Heer is Hij, die is en blijven zal, uw rechterhand, en tot Hij komt verkondigen wij Hem door deze levensbeker en door dit brood dat wordt gedeeld.

Wij bidden U: zend dan uw Geest in ons, die over deze aarde gaat en maak ons tot een volk dat recht doet om gerechtigheid. Maak leven en welzijn toch groter en sterker dan oorlog en dood en laat ons mensen zijn die woningen bouwen voor uw stad van vrede; breek het geweld in ons en breng ons thuis bij U, uit kracht van Hem, de Mensenzoon hier in ons midden.

Bevestig uw kerk die in ballingschap is en maakt haar één in liefde en geloof, tezamen met uw dienaar NN, onze paus en met alle bisschoppen. Samen met heel uw volk, met Maria, altijd maagd, de moeder van de Heer, met de apostelen, martelaren en al uw heiligen, vragen wij om uw barmhartigheid voor levenden en doden, erkennen wij uw grootheid en brengen wij U onze dank.

*Door Hem en met Hem en in Hem zal uw Naam geprezen zijn,
Heer onze God, almachtige Vader,
in de eenheid van de heilige Geest
hier en nu en tot in eeuwigheid. Amen.*

4.

Hemelse Vader, met eerbied noemen wij uw Naam. Altijd zijt Gij met ons op weg en dichter dan wij durven dromen, zijt Gij bij ons wanneer uw Zoon ons samenbrengt rond deze tafel, waar wij uw liefde vieren met brood en beker.

Zoals eens op de weg naar Emmaüs ontsluit Hij nu voor ons de Schrift en wij herkennen Hem bij het breken van het brood. Daarom bidden wij, almachtige God: beadem met uw Geest dit brood en deze wijn zodat Jezus Christus in ons midden komt met de gaven van zijn lichaam en zijn bloed.

Want op de avond voor zijn lijden nam Hij onder de maaltijd brood en sprak tot U het dankgebed. Hij brak het brood en gaf het aan zijn leerlingen terwijl Hij zei: "NEEMT EN EET HIERVAN, GIJ ALLEN, WANT DIT IS MIJN LICHAAM DAT VOOR U GEGEVEN WORDT."

Zo nam Hij ook de beker met wijn en sprak opnieuw het dankgebed. Hij gaf hem aan zijn leerlingen en sprak: "NEEMT DEZE BEKER EN DRINKT HIER ALLEN UIT, WANT DIT IS DE BEKER VAN HET NIEUWE, ALTIJDDURENDE VERBOND, DIT IS MIJN BLOED DAT VOOR U EN ALLE MENSEN WORDT VERGOTEN TOT VERGEVING VAN DE ZONDEN. BLIJFT DIT DOEN OM MIJ TE GEDENKEN."

Verkondigen wij het mysterie van het geloof:

*Als wij dan eten van dit brood
en drinken uit deze beker,
verkondigen wij de dood des Heren,
totdat Hij komt.*

Oneindig goede Vader, wij vieren gedachtenis van onze verzoening en wij verkondigen de liefde die Gij ons betoont. Uw Zoon is door het lijden en de dood gegaan en tot nieuw leven opgewekt, is Hij ingetreden in uw heerlijkheid. Zie met genegenheid neer op dit offer en erken erin uw eigen Zoon die zijn leven heeft gegeven en zijn bloed vergoten, opdat voor alle zoekers de weg naar U, Vader, geopend en begaanbaar zij.

God van eindeloos erbarmen, vervul ons met uw Geest van liefde, de Geest die Jezus, uw beminde Zoon, bezielde. Maak ons sterk door de deelname aan dit heilig maal; dat wij vertrouwwol en met vreugde onze wegen gaan, toenemend in geloof, vervuld van hoop en aanstekelijk door onze liefde, verbonden met heel het volk van God, met de diakens en de priesters, met onze bisschop ..., en paus ....

Erbarm U, Vader, over NN, die nu in de vrede van Christus naar U is teruggekeerd en over alle gestorvenen waarvan Gij alleen het geloof hebt gekend. Breng hen tot het licht van de verrijzenis. En als ook onze weg ten einde loopt, neem ons dan op in uw huis, waar plaats is voor velen. Schenk ons de vervulling van onze levenslange hoop: overvloedig leven in uw heerlijkheid.

Laat ons toe in de gemeenschap van uw heiligen; dat wij met Maria, de Maagd en Moeder Gods, met uw apostelen en martelaren en al de anderen die U genegen zijn, dankbaar uw Naam aanbidden en U prijzen door Jezus Christus, onze Heer.

*Door Hem en met Hem en in Hem zal uw Naam geprezen zijn,
Heer onze God, almachtige Vader,
in de eenheid van de heilige Geest
hier en nu en tot in eeuwigheid. Amen.*

M. Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw Naam worde geheiligd; uw Rijk kome;
uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen

N. Vredeswens

Lam Gods / Agnus Dei

Lam Gods

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons.

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons.

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
geef ons de vrede.

Agnus Dei

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis;

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis;

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

O. Uitnodiging Communie

Communiezang / muziek

Dienst van de Tafel (indien Woord- en Communieviering)

Collectelied en collecte

L. Vredeswens

I. Voorbede (indien Woord- en Communieviering)

i1. - voor de overledene zelf

1a. man

Wij danken U Heer God,
voor deze mens die zo nabij en dierbaar was
en die nu plotseling is weggefallen uit onze wereld.
Wij danken U voor alle vriendschap en hartelijkheid
die van hem is uitgegaan
en voor de vrede die hij heeft gebracht.
Wij danken U dat hij, zo vergankelijk als hij was,
een mens geworden is om van te houden.
Laat ons (zingend) bidden:

1a. vrouw

Wij danken U Heer God,
voor deze mens die zo nabij en dierbaar was
en die nu plotseling is weggefallen uit onze wereld.
Wij danken U voor alle vriendschap en hartelijkheid
die van haar is uitgegaan
en voor de vrede die zij heeft gebracht.
Wij danken U dat zij, zo vergankelijk als zij was,
een mens geworden is om van te houden.
Laat ons (zingend) bidden:

1b.

God, geef uw heerlijkheid, uw toekomst en uw trouw
aan deze gestorven mens.
Wij kunnen niet geloven dat zijn leven vergeefs voorbij is gegaan
en dat alles wat hij voor de mensen heeft betekend,
nu verloren is en voorbij.
Maar wij verenigen ons met het geloof
waarin hij zelf aan U heeft vastgehouden ten einde toe.
Vervul aan hem uw beloften, en laat hem delen in uw eeuwige leven.
Laat ons (zingend) bidden:

1c.

Wij bidden U dat niets van dit mensenleven verloren zal gaan;
dat wat hij geleefd en gedaan heeft,
ten goede zal komen aan deze wereld.
Dat al wat hem heilig was, geëerbiedigd mag worden
door mensen die na hem komen.
En dat hij in alles waarin hij groot is geweest
tot ons mag blijven spreken, juist nu hij is gestorven.
Laat ons (zingend) bidden:

1d.

Wij bidden voor NN die heen moest gaan uit dit leven,
dat altijd onvoltooid is, waaraan altijd
- buiten onze schuld, door onze schuld -
van alles mankeert.

Neem hem op, Heer God in uw genade
voltooi aan hem wat onvoltooid is,
en vergeef hem zijn zonden, vervolmaak wat gebrekkig was.
Laat ons (zingend) bidden:

1e.

Wij danken U Heer God,
voor deze mens die zo nabij en dierbaar was
en die nu is weggefallen uit onze wereld.
God, wij kunnen niet geloven
dat zijn leven vergeefs voorbij is gegaan
en dat alles wat hij voor de mensen heeft betekend,
nu verloren is en voorbij.
Geef ons dat wij altijd zien
hoe kostbaar het leven is.
En geef hem uw heerlijkheid, uw toekomst en uw trouw.
Laat ons (zingend) bidden:

1f.

God, onze Vader,
als wij even stil worden deze dagen,
dan spreekt ons hart van wat wij met elkaar beleefden
wat wij nog hadden willen doen
van de vele gemiste kansen,
en van de vele mooie dagen.
Laat alle liefde die er gegroeid is
tussen NN en ons,
veilig zijn in uw behoedende hand.
Laat ons (zingend) bidden:

1g.

God, onze Vader,
NN heeft zijn rust gevonden.
We weten dat hij voortleeft in ons
als een stralend licht, een kaars die te snel is opgebrand.
Genees de wonde die geslagen werd in dit gezin.
Sterk en bemoedig hen in onderlinge verbondenheid,
zodat ze steun vinden bij elkaar.
Laat ons (zingend) bidden:

i2. - voor familieleden en vrienden van de overledene

2a.

We bidden voor NN die alleen achter blijft, voor de kinderen NN,
voor de allernaasten die hem het meest zullen missen,
en misschien niet meer weten
hoe ze zich hun bestaan moeten voorstellen zonder hem.
Troost hen in hun eenzaamheid en verdriet,
laat hen weer een levenswijze vinden waarin ze
zonder zijn tastbare aanwezigheid, toch weer gelukkig kunnen zijn;
en vermeerder hun geloof in het eeuwig leven.
Laat ons (zingend) bidden:

2b.

Laten wij bidden voor onszelf: voor degenen onder ons die verdriet hebben,
voor wie geen hoop kan koesteren,
voor wie zich door dit sterven in zijn eigen leven bedreigd voelt.
Geef ons, Heer God, het geloof in een leven bij U,
dat niet meer overschaduwd zal worden
door ziekte, pijn en gemis, door ongeval en dood.

Laat ons (zingend) bidden:

2c.

Wij bidden U voor onszelf
die door de dood van NN
worden aangevochten en beproefd
dat wij het verdriet niet koesteren,
dat het ons niet verstikt en eenzaam maakt.
Laat ons (zingend) bidden:

2d. man

Laten wij bidden voor hen, die meer dan wie ook
zijn naasten zijn geworden:
Zijn vrouw, zijn kinderen, zijn kleinkinderen,
met wie hij zijn leven lang
het brood heeft gebroken, en de beker heeft gedeeld,
die nu treuren om zijn heengaan,
en meer nog dan bij leven voelen wie hij voor hen is geweest.
Laat ons (zingend) bidden:

2d. vrouw

Laten wij bidden voor hen, die meer dan wie ook
haar naasten zijn geworden:
Haar man, haar kinderen, haar kleinkinderen,
met wie zij haar leven lang
het brood heeft gebroken, en de beker heeft gedeeld,
die nu treuren om haar heengaan,
en meer nog dan bij leven voelen wie zij voor hen is geweest.
Laat ons (zingend) bidden:

2e.

Laat ons bidden voor de andere overledenen uit onze families,
voor de dierbaren die wij hebben moeten afstaan aan de dood,
geef ons de moed zonder hen voort te leven,
en geef hen het eeuwig leven in U.
Laat ons (zingend) bidden:

2f.

We bidden voor degenen die hem nu het meest zullen missen,
voor (onze ouders) NN en NN die zo voor hem zorgden.
en misschien niet weten hoe ze zich hun bestaan moeten voorstellen zonder hem.
Troost hen in hun eenzaamheid en verdriet, wanneer zij de lege plek voelen
en laat de dankbaarheid om alle goedheid tot steun zijn.
Laat ons (zingend) bidden:

3. - voor allen die verdriet hebben

3a.

Wij bidden U voor hen die blindelings verder gaan
en hun verdriet niet kunnen verwerken;
dat zij, om Uwentwille en omwille van hun dode,
worden opgericht uit hun vertwijfeling;
dat er voor hen een mens zal zijn
die zwijgen, troosten en meedragen kan.
Laat ons (zingend) bidden:

3b.

Wij bidden U voor allen
die leven moeten met een lege plaats aan hun zijde;
voor hen die treuren om een kind dat zij moesten verliezen;

om een vriend die wegviel uit hun kring;
om een gemis dat niet te noemen is.
Laat ons (zingend) bidden:

3c.

Wij bidden U voor allen die door ziekte
van hun omgeving afgesloten zijn
en teruggeworpen op zichzelf.
Voor hen die zich niet kunnen uitspreken,
die moeten zwijgen en alleen staan.
Laat ons (zingend) bidden:

3d.

Wij bidden U voor allen die een dierbare hebben verloren,
voor hen die vechten met hun verdriet,
voor hen die moedeloos zijn geworden
door herhaalde tegenslag en teleurstelling;
om mensen die met hen op weg willen gaan,
om mensen met begrip en aandacht...
Laat ons (zingend) bidden:

3e.

Wij bidden U voor allen die het gevoel hebben
dat hun weg zinloos is en dat hij dood loopt,
voor hen die vereenzamen,
voor hen die bang zijn voor de toekomst;
dat zij mensen ontmoeten
die hun een warm hart toedragen...
Laat ons (zingend) bidden:

14. - voor onze parochiegemeenschap

4a.

Laat ons bidden voor de ernstig zieken uit deze gemeenschap, vooral voor hen die aanvoelen of
weten dat de dood nadert, en die zich los moeten maken van hun menselijke bindingen.
Geef hen de moed om dit te doen;
geef hen het geloof in het eeuwig leven,
en in de geborgenheid die ze daarin zullen vinden.
Laat ons (zingend) bidden:

4b.

Wij bidden U voor allen die door ziekte of
anderszins van hun omgeving afgesloten zijn
en teruggeworpen op zichzelf.
Voor wie leven in conflict met anderen
en geen oplossing weten;
voor hen die zich niet kunnen uitspreken,
die moeten zwijgen en alleen staan.
Laat ons (zingend) bidden:

4e.

Wij bidden U voor allen die ernstig ziek zijn,
die lijden aan hun ouderdom of hun handicaps,
voor hen die oog in oog staan met de dood;
om mensen met liefdevolle zorg,
om mensen die daadwerkelijk een steun betekenen
en die zich belangeloos geven aan hun naasten.
Laat ons (zingend) bidden:

i5. - voor kerk en wereld

5a.

Bidden wij voor hen die sterven en niet worden betreurd,
zoals men niet treurt om een steen langs de weg;
voor allen die zijn zoekgeraakt in oorlog en gevangenschap,
voor hen die het leven niet meer konden dragen,
voor allen die ten dode toe vereenzaamd zijn;
dat Gij hen horen zult en in Uw hart bewaart.
Laat ons (zingend) bidden:

5b.

Laat ons in deze dienst ook denken aan de velen,
die onverzorgd en eenzaam door geweld,
ondervoeding en honger gestorven zijn en die bij God de rust en vrede gevonden hebben,
die de mensen hen niet gaven.
Vergeef ons Heer,
en beziel ons met de vaste wil,
onze wereld naar vermogen menselijker te maken.
Laat ons (zingend) bidden:

5c.

Laat ons bidden voor hen die de dood als een zo absolute bedreiging
en als een zo volstrekt einde ervaren,
dat zij aan dit beperkt bestaan geen zin kunnen geven.
Geef hen Heer, de innerlijke kracht een waardig menselijk leven te leiden en zegen hen en hun
dierbaren in hun werk,
zodat zij het geluk genieten waartoe U de mens geschapen hebt.
Laat ons (zingend) bidden:

5d.

Laat ons uit dankbaarheid bidden voor artsen, verpleegkundigen en verzorgenden. Geef dat zij allen
kundig en plichtsgetrouw hun beroep uitoefenen. En schenk hen vooral naast hun kunde,
het diepe geloof dat nodig is om waardevolle hulp te verlenen aan hen die de dood voelen naderen.
Laat ons (zingend) bidden:

5e.

Voor allen die ontmoedigd zijn
door de hardheid van de mensen;
dat zij het levenslicht toch niet gaan haten,
dat zij het kwaad niet sterker achten dan het goede,
maar zonder verbittering
hun hart geopend houden
in hoop en verwachting.
Laat ons (zingend) bidden:

[i6.- indien van toepassing: voor overleden kinderen]

6a.

God, onze Vader,
als wij even stil worden deze dagen,
dan huilt ons hart
en vraagt het naar NN die zo plotseling uit ons midden is heengegaan.
Aanvaard dit leven dat rijk was aan belofte,
laat het tot wasdom komen in een nieuw thuis
en schenk het de vrede en vreugde,
die er hier van uitstraalden.
Laat ons (zingend) bidden:

6b.

God, onze Vader,
als er deze dagen een stilte valt,
dan gaat ons hart uit naar de ouders,
broers en zusjes van NN
naar zijn klasgenoten en naar allen,
die een sterke band met NN gehad hebben.
Houd hen overeind, schenk hun hoop in overvloed.
Laat ons (zingend) bidden:

i7. Acclamaties bij de voorbede
Afhankelijk van parochie.

7a.

Raak mij, raak mij aan. Leg uw hand op mij.
Geef mij uw zegen, dan zal ik leven.

7b.

Omdat Gij het zijt,
groter dan ons hart,
die mij hebt gezien,
eer ik werd geboren.

7c.

Keer U om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar.

7d.

Licht dat terug komt.
Hoop die niet sterven wil.
Vrede die bij ons blijft.

7e.

Heer hoor ons gebed, dat ons smeken de hemel haalt.

i8. Afsluitend gebed voorbede

8a.

God, wij bidden U,
dat wij, die met hem verbonden waren,
nu ook omwille van zijn dood
dieper met elkaar verbonden mogen zijn.
En mogen wij in die saamhorigheid
en in alle vriendschap en vrede op aarde
de belofte herkennen
dat Gij ons in de dood getrouw zult zijn.
Amen.

8b.

Almachtige God,
wij blijven bezig met het raadsel van de dood,
met het verdriet, het kwaad en het gemis,
die ingesloten zijn in ons bestaan.
Openbaar ons uw Zoon,
het geheim van zijn leven, lijden en dood.
Geef, dat wij, gesterkt door zijn aanwezigheid in ons bestaan,
en door het geloof in zijn verrijzenis,
vol vertrouwen de dag afwachten,
dat wij met U en Hem in de glorie van uw Geest en uw Leven,
geluk en vrede vinden tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

8c.

God van vertroosting, verhoor onze gebeden.
Laat ons niet alleen als wij door droefheid worden overmand,
maar laat ons ervaren dat we - ook in kwade dagen -
gedragen worden door uw liefde.
En geef ons - in goede dagen - de kracht
en de fijngevoeligheid die nodig zijn
om anderen in hun droefheid nabij te zijn.
Dat vragen wij U omwille van Jezus,
die mensen wist te troosten
met woorden en met daden. Amen.

8d.

God van leven en dood,
verhoor onze gebeden.
Neem allen die uit dit leven heengaan op in uw huis,
waar plaats is voor velen en
waar pijn en lijden geen vat meer op hen hebben.
Wees voor hen de vervulling van de diepste verwachtingen
die ze in hun leven koesterden.
Dat vragen wij U in de naam van Jezus,
die ons vooring in leven en sterven,
en die nu bij U leeft tot in eeuwigheid. Amen.

8e.

Goede God, Gij die het leven behoedt
en het steeds weer in ons wekt.
Wij bidden tot U:
dat wij voor elkaar het leven bewaren
en elkaar toekomst geven.
Mogen wij uw beeld zijn
in de Naam van Jezus uw Zoon onze Heer. Amen.

8f.

Goede Vader, er zijn vele vragen in ons hart.
Vandaag spreken wij vooral onze droefheid over NN uit,
maar ook ons vertrouwen in U.
Geef dat wij de kracht ondervinden
die uitgaat van Jezus Christus, uw Zoon.
Die gestorven en verrezen is,
die met U leeft in uw Geest,
vandaag en alle dagen. Amen.

8g.

Wij bidden dat wij in onze zichtbare saamhorigheid
Gods belofte zullen herkennen;
dat Hij met ons is tot aan het einde der tijden.

M. Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw Naam worde geheiligd; uw Rijk kome;
uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.

Amen

N. Uitnodiging Communie

Communiezang / muziek

O. Dankgebed

1.

God van alle leven,
U die ons kent bij onze naam,
U die hart en nieren doorgrondt,
U die het geheim van ons leven in uw hart geborgen houdt
en voor wie alle leven betekenis heeft,
tot U bidden wij met een hart dat roept om leven:

*Wees ons nabij in de stilte van ons verlangen,
in onze droefheid, in tegenstrijdige gevoelens in ons hart,
in vragen en vertwijfeling, in ons zoeken naar een antwoord
dat zich niet vinden laat.*

Wees ons nabij in onze hunkering naar liefde en geborgenheid.
Zie ons aan met de troost van uw gelaat, in ons verdriet, in onmacht en eenzaamheid.

*Wees ons nabij, nu wij met lege handen staan,
wankel op de grens van leven en dood.*

U die ons kent, de volheid van het leven, de leegte die wij voelen, het gemis van iemand die er tot nu toe altijd was. God wees ons zo nabij dat wij verder kunnen. Wees ook NN nabij die nu die vreemde grens is overgegaan; meegaan kunnen we niet, hij is niet te volgen. Wilt U dan daar zijn, God van leven, laat hem niet alleen.

U die ons bent voorgegaan in een mens van lang geleden, een mens als wij. Wij danken U voor Hem: Jezus van Nazareth. Ook Hij is gestorven, ook Hij leeft bij U, de nieuwe mens eens en voorgoed. Wij deelden het brood zoals Hij deed, iedere dag tot vlak voor zijn sterven. Het is voor ons tot heilig teken geworden, beeld van uw nabijheid en trouw.

Laat ons niet alleen achter, God, schenk ons aan elkaar, meer en meer, tot steun en troost, nieuwe toekomst. Mag ons samenzijn hier een blijvend teken zijn van onze verbondenheid met U en met elkaar, elke dag van ons leven. Amen.

2.

Goede God,
wij zijn de eersten niet
die samenkomen
zoekend in de diepte,
hopend op uw aanwezigheid,
wachtend op tekens van leven.

In uw naam
hebben mensen elkaar gevonden,
trouw ervaren, liefde gedeeld.
Wij, die gaan in hun spoor,
komen bij U aan.

*Wees hier aanwezig. God die leeft,
die ons roept en vrede geeft.*

Wij zijn de eersten niet
die horend uw stem
speuren naar wat U het liefste is.
Met uw woord
hebben mensen elkaar getroost,
uitgedaagd en voortgeholpen,
wegen ten leven elkaar geweest.
Van geslacht op geslacht hebben zij gedaan
wat zij ontvingen uit uw mond.
En nog zijt Gij niet uitgesproken
en schrijft Gij in mensen uw verhaal.

*Spreek weer uw woord. God die leeft,
die ons roept en vrede geeft.*

Wij zijn de eersten niet
die rondom een tafel als deze,
brood in handen nemen.
Uw eigen mens, Jezus van Nazareth,
reikte ons uw liefde aan.
Gaf uw aanwezigheid gestalte.
En broers en zussen in zijn naam
gaven ons dit teken door.
Het teken van leven gedeeld en vereeuwigd.
Amen.

Slot

Spreekers: gedicht of eigen tekst (facultatief)

P. Slotgebed

1.

Goede God,
in verslagenheid en in geloof,
zijn wij hier samen geweest.
Hoe onwerkelijk is het nog dat wij NN
gaan brengen naar zijn laatste rustplaats.
Hoe onwerkelijk is het nog dat wij hem niet meer kunnen zien,
niet meer kunnen aanraken.
God, tot U hebben wij geroepen, tot U hebben wij gehuild,
tot U proberen wij te bidden.
Neem NN op in uw armen
en koester hem in onze plaats.
Neem hem op in uw vrede en wil hem bewaren in uw liefde.
Vandaag en alle dagen, tot in eeuwigheid. Amen

2.

Heer onze God,
Gij hebt NN opgenomen, hij is geborgen in uw hand.
Wij danken U voor uw woord van leven,
voor de heilige gaven van uw Zoon.
Wij danken U voor alle goede gaven die Gij NN hebt geschonken.
Breng hem over naar de plaats die Jezus hem heeft bereid,
waar hij voorgoed mag wonen in uw nabijheid,
tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

3.

Goede God, NN leefde tot eer van U en van Jezus.
Wij danken U voor het voorbeeld dat hij ons gaf en willen zijn goede naam levend houden in ons
midden. Geef ons de geestkracht die hem dreef, zodat wij op onze beurt dienstbaar zijn aan uw
Koninkrijk.
Dat de naam van uw Zoon Jezus, over ons uitgesproken bij onze doop, ons leven mag tekenen en
bezielen.
Moge zijn bevrijdend leven ons brengen tot U, Gij die onze God zijt tot in eeuwigheid. Amen

4.

God, Vader, Gij die leven zijt,
wij danken U voor het leven
dat wij hebben gekregen.
Laat diep in ons doordringen, wat het zeggen wil
dat Gij Jezus hebt opgewekt.
Doe in ons de onverwoestbare overtuiging groeien
dat U, dat het leven,
het laatste woord heeft,
en niet de dood.
Geef ons levenskracht.
Geef ons moed om verder te gaan,
in het spoor van Jezus,
Hij die bij U leeft, tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

5.

Laat ons bidden, Goede Vader, Gij hebt ons in deze samenkomst
troost en kracht willen schenken.
Uw Brood is brood van eeuwig leven;

Uw tafel nodigt ons uit tot eenheid met elkaar.

Wij smeken U: schenk aan onze dierbare NN uw Leven, dat geen dood meer kent, en uw vreugde voor altijd.

Help ons in deze tijd van verdriet en rouw om voor elkaar een steun te zijn in de naam van Jezus Christus onze Heer. Amen.

6.

Barmhartige God, Gij die de Oorsprong zijt van al wat leeft, Gij hebt ons niet bestemd voor lijden en dood. Het is niet uw wil dat pijn en verdriet heer en meester zijn over ons bestaan.

Wij weten niet of lijden louterend werk, maar wij hebben wel respect voor alles wat NN heeft moeten dragen. Daarom bidden wij U: Neem hem nu op bij U, in dat land van pure vrede en licht. Geef hem uw toekomst, voorbij het gevecht met de dood. In de naam van Jezus, uw Zoon, onze Heer. Amen

7.

God, opdat wij niet verstrikt raken in onoplosbare vragen: bidden wij om een woord van bemoediging.

Opdat wij niet verdwalen op wegen zonder uitzicht: bidden wij om vertrouwen in de toekomst.

Opdat de twijfel ons niet zal overweldigen: bidden wij om licht op ieders levensweg.

De dood heeft niet het laatste woord, moge dit mensenleven, moge NN bewaard blijven voor altijd. Amen.

8.

God, moge het geloof waarin wij staan hoorbaar worden in ons spreken.

Moge de hoop die leeft in ons hart zichtbaar worden op onze gezichten.

Moge de liefde die ons bezielt, tastbaar worden in ons handelen. Dat vragen wij U door Christus onze Heer. Amen.

9.

Heer onze God, het brood is gebroken, Uw leven in ons, de tafel leeg.

Wij brengen onze dierbare NN naar het graf.

Er blijft een lege plaats achter. Ons hart is daarom verward.

Maar wij bidden U: vul deze leegte met uw bemoediging en troost.

Mogen wij onderweg bij elkaar rust vinden.

Mogen wij bij U leven vinden tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

10.

Goede God,

Het leven van NN was een geschenk aan ons.

Hij zal nu verder leven bij U.

Omgeef hem met het licht van uw eeuwigheid.

Waar duizend jaren zijn als een dag, en laat ons voor wie de dag soms lang is eenmaal verenigd worden met NN

die wij zo graag nog langer in ons midden hadden gehad.

Dat vragen wij U door Christus onze Heer. Amen.

11.

Heer, wij willen ons eerder in dankbaarheid dan in verdriet tot U richten.

Wij geloven op uw woord dat het heengaan van deze, ons zo dierbare mens niet als een verdwijning moet worden gezien.

Wij geloven dat de dood niet vernietiging voorgoed betekent.

Wij vertrouwen op uw woord.

In dankbaarheid, omdat hij is losgemaakt uit de boeien die hem gekluisterd hielden, zeggen wij vol vertrouwen en overgave, dat wij geloven dat NN in vrede bij U is. Amen.

12.

God, U kent ons en neemt ons zoals we zijn,
met alles wat een mens begeestert of beroert.
Er is verdriet in ons om dit geliefde kind
dat wij niet verder mogen dragen.
Er zijn onze vragen, onze ontgoocheling
met dit alles staan wij hier.
Kom onder ons en wees een Moeder en een Vader
aan wie wij ons kunnen toevertrouwen.
Schenk ons ook aan elkaar
opdat wij elkaar vasthouden
en door alles heen nog dieper verbonden worden.
Amen.

13.

In uw handen, goddelijke liefde, bevelen wij NN aan.
Wij vertrouwen aan U toe: zijn leven, angsten en zorgen,
zijn wanhoop en wankel geloof, zijn hoop op uw ontferming en genade.
Biddend voor onszelf spreken wij uit: wij willen niet gaan zonder uw kracht, bemoediging en troost.
Strek uw handen over ons uit en zegen ons omwille van Jezus,
die eens en voor altijd de dood overwon. Amen.

Q. Absoute of Afscheid met water en wierook**1.**

Schepper en herschepper van de mens
die geen God van doden wilt zijn
maar een God van levenden,
U hebt beloofd dat ieder
die U geschapen en vernieuwd hebt,
verrijzen zal op de jongste dag:
een aards lichaam wordt gezaaid,
een geestelijk lichaam verrijst.

Met deze beloften, God, in onze harten
nemen wij biddend, en vol hoop
afscheid van NN
die wij node missen.
Neem hem bij de hand.
Neem hem van ons over
en zeg uw woord van leven:
sta op, voor altijd.

Dit vragen wij U
door Jezus Christus
die met U en de goede Geest
leeft en liefde is
in de eeuwen der eeuwen. Amen.

2. man

Familieleden, vrienden, bekenden van NN.
Het lichaam van deze mens die ons dierbaar was,
hebben wij voor het laatst in ons midden.
Zo straks zullen wij hem toevertrouwen aan de gloed (*of: aan de aarde*)
en wij dragen hem over aan de levende God.

NN, zo mochten wij u kennen.
Aan het begin van uw leven kreeg u die naam.
Water ten leven was er voor u
toen u gedoopt werd en

toen uw naam voor het eerst klonk;
met water ten leven tekenen wij u
nu uw leven voleind is.

(zegen met water)

Zoals toen zal ook nu door de aanwezigen
de geloofsbelijdenis worden gebeden.

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in God, de almachtige Vader
Schepper van hemel en aarde.
En in Jezus Christus zijn enige Zoon onze Heer,
die ontvangen is van de heilige Geest
geboren uit de maagd Maria.
Die geleden heeft onder Pontius Pilatus,
is gekruisigd, gestorven en begraven.
Die nedergedaald is ter helle,
de derde dag verrezen uit de doden.
Die opgestegen is ten hemel,
zit aan de rechterhand van God
de almachtige Vader.
Vandaar zal Hij komen oordelen
de levenden en de doden.
Ik geloof in de heilige Geest,
de heilige katholieke kerk,
de gemeenschap van de heiligen,
de vergeving van de zonden;
de verrijzenis van het lichaam;
en het eeuwig leven. Amen.

NN,
wij omringen u met wierook,
zoals wij u met liefde en aandacht
hebben omgeven tijdens uw leven.
En zoals deze rook opstijgt
naar de levende God,
zo gaan onze gedachten en gebeden
met u mee.

(zegen met wierook)

Zoals toen zal ook nu door de aanwezigen
het Onze Vader worden gebeden.

Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw Naam worde geheiligd; uw Rijk kome;
uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen

NN,

wees zo gekend en gezegend
en laat er zegen zijn voor ons allen,
vandaag en de komende dagen.
Mogen Gods trouw en ontferming met ons zijn
in de Naam van de Vader, de Zoon en
de heilige Geest. Amen.

2. vrouw

Familieleden, vrienden, bekenden van NN.
Het lichaam van deze mens die ons dierbaar was,
hebben wij voor het laatst in ons midden.
Zo straks zullen wij haar toevertrouwen aan de gloed *(of: aan de aarde)*
en wij dragen haar over aan de levende God.

NN, zo mochten wij u kennen.
Aan het begin van uw leven kreeg u die naam.
Water ten leven was er voor u
toen u gedoopt werd en
toen uw naam voor het eerst klonk;
met water ten leven tekenen wij u
nu uw leven voleind is.

(zegen met water)

Zoals toen zal ook nu door de aanwezigen
de geloofsbelijdenis worden gebeden.

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in God, de almachtige Vader
Schepper van hemel en aarde.
En in Jezus Christus zijn enige Zoon onze Heer,
die ontvangen is van de heilige Geest
geboren uit de maagd Maria.
Die geleden heeft onder Pontius Pilatus,
is gekruisigd, gestorven en begraven.
Die nedergedaald is ter helle,
de derde dag verrezen uit de doden.
Die opgestegen is ten hemel,
zit aan de rechterhand van God
de almachtige Vader.
Vandaar zal Hij komen oordelen
de levenden en de doden.
Ik geloof in de heilige Geest,
de heilige katholieke kerk,
de gemeenschap van de heiligen,
de vergeving van de zonden;
de verrijzenis van het lichaam;
en het eeuwig leven. Amen.

NN,
wij omringen u met wierook,
zoals wij u met liefde en aandacht
hebben omgeven tijdens uw leven.
En zoals deze rook opstijgt
naar de levende God,
zo gaan onze gedachten en gebeden
met u mee.

(zegen met wierook)

Zoals toen zal ook nu door de aanwezigen
het Onze Vader worden gebeden.

Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw Naam worde geheiligd; uw Rijk kome;
uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen

NN,
wees zo gekend en gezegend
en laat er zegen zijn voor ons allen,
vandaag en de komende dagen.
Mogen Gods trouw en ontferming met ons zijn
in de Naam van de Vader, de Zoon en
de heilige Geest. Amen.

3. man

Familieleden en vrienden van NN.
Het lichaam van deze mens die ons dierbaar was en is,
hebben wij voor het laatst in ons midden.
Nu gaan wij hem leggen in de aarde (*of: toevertrouwen aan de gloed*)
en wij dragen hem over aan de levende God.

NN, zo mochten wij u kennen.
Aan het begin van uw leven kreeg u die naam.
Water ten leven was er voor u toen u gedoopt werd
en toen uw naam voor het eerst klonk;
met water ten leven tekenen wij u nu uw leven voleind is.

(zegen met water)

NN, wij omringen u met wierook,
zoals wij u met liefde en aandacht hebben omgeven tijdens uw leven.
En zoals deze rook opstijgt naar de levende God,
zo gaan onze gedachten en gebeden met u mee.

(zegen met wierook)

NN, wees zo gekend en gezegend en laat er zegen zijn voor ons allen,
vandaag en de komende tijd.
Mogen Gods trouw en ontferming met ons zijn
in de Naam van de Vader, de Zoon en
de heilige Geest. Amen

3. vrouw

Familieleden en vrienden van NN.
Het lichaam van deze mens die ons dierbaar was en is,
hebben wij voor het laatst in ons midden.
Nu gaan wij haar leggen in de aarde (*of: toevertrouwen aan de gloed*)
en wij dragen haar over aan de levende God.

NN, zo mochten wij u kennen.
Aan het begin van uw leven kreeg u die naam.
Water ten leven was er voor u toen u gedoopt werd
en toen uw naam voor het eerst klonk;
met water ten leven tekenen wij u nu uw leven voleind is.

(zegen met water)

NN, wij omringen u met wierook,
zoals wij u met liefde en aandacht hebben omgeven tijdens uw leven.
En zoals deze rook opstijgt naar de levende God,
zo gaan onze gedachten en gebeden met u mee.

(zegen met wierook)

NN, wees zo gekend en gezegend en laat er zegen zijn voor ons allen,
vandaag en de komende tijd.
Mogen Gods trouw en ontferming met ons zijn
in de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen

4. man

Goede God, als een mens geboren is,
wordt hij naar de kerk gedragen om te worden gedoopt.
Spreken kan hij nog niet
maar de kerkgemeenschap is dan aanwezig
om namens de pasgeborene de geloofsbelijdenis uit te spreken.
Vandaag hebben wij NN naar hier gebracht.
Spreken kan hij niet meer maar wij zijn er samen
om namens hem het geloof te belijden,
waarin hij is opgevoed, waarnaar hij heeft geleefd
en wat hem zo dierbaar was.
Daarom zeggen wij nu samen:

Ik geloof in God, de almachtige Vader
Schepper van hemel en aarde.
En in Jezus Christus zijn enige Zoon onze Heer,
die ontvangen is van de heilige Geest
geboren uit de maagd Maria.
Die geleden heeft onder Pontius Pilatus,
is gekruisigd, gestorven en begraven.
Die nedergedaald is ter helle,
de derde dag verrezen uit de doden.
Die opgestegen is ten hemel,
zit aan de rechterhand van God
de almachtige Vader.
Vandaar zal Hij komen oordelen
de levenden en de doden.
Ik geloof in de heilige Geest,
de heilige katholieke kerk,
de gemeenschap van de heiligen,
de vergeving van de zonden;
de verrijzenis van het lichaam;
en het eeuwig leven. Amen.

(zegen met water)

(zegen met wierook)

Tijdens het bewieroken bidden wij samen namens hem:

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw Naam worde geheiligd; uw Rijk kome;
uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen

Toen, op die eerste dag van zijn leven is hem een naam gegeven.
Die naam spreek ik vol eerbied uit: NN.
Die naam was toen nog leeg.
Nu is die naam gevuld met een heel mensenleven.
Wie deze naam zegt spreekt er een vol leven mee uit.

Wij bidden U: schrijf die naam in de palm van uw hand.
Bewaar hem voor altijd,
zoals wij hem bewaren vol dankbaarheid in ons hart. Amen.

Laat ons nu gaan in vrede, om hem,
die we in dit uur voor het laatst in ons midden mochten hebben,
weg te dragen naar zijn graf (*of: toe te vertrouwen aan de gloed*).

Wij geven hem uit handen en leggen hem neer in de aarde
(*of: vertrouwen hem toe aan de gloed*)
maar wij geloven ook,
dat wij hem neerleggen in de handen van de levende God.

Uitgeleide

4. vrouw

Goede God, als een mens geboren is,
wordt hij naar de kerk gedragen om te worden gedoopt.
Spreken kan hij nog niet maar de kerkgemeenschap is dan aanwezig om namens de pasgeborene de
geloofsbelijdenis uit te spreken.
Vandaag hebben wij NN naar hier gebracht.
Spreken kan zij niet meer maar wij zijn er samen
om namens haar het geloof te belijden,
waarin zij is opgevoed, waarnaar zij heeft geleefd en wat haar zo dierbaar was.
Daarom zeggen wij nu samen:

Ik geloof in God, de almachtige Vader
Schepper van hemel en aarde.
En in Jezus Christus zijn enige Zoon onze Heer,
die ontvangen is van de heilige Geest
geboren uit de maagd Maria.
Die geleden heeft onder Pontius Pilatus,
is gekruisigd, gestorven en begraven.
Die nedergedaald is ter helle,
de derde dag verrezen uit de doden.
Die opgestegen is ten hemel,
zit aan de rechterhand van God
de almachtige Vader.
Vandaar zal Hij komen oordelen
de levenden en de doden.
Ik geloof in de heilige Geest,

de heilige katholieke kerk,
de gemeenschap van de heiligen,
de vergeving van de zonden;
de verrijzenis van het lichaam;
en het eeuwig leven. Amen.

(zegen met water)

(zegen met wierook)

Tijdens het bewieroken bidden wij samen namens haar:

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw Naam worde geheiligd; uw Rijk kome;
uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen

Toen, op die eerste dag van haar leven is haar een naam gegeven.
Die naam spreek ik vol eerbied uit: NN.
Die naam was toen nog leeg.
Nu is die naam gevuld met een heel mensenleven.
Wie deze naam zegt spreekt er een vol leven mee uit.
Wij bidden U: schrijf die naam in de palm van uw hand.
Bewaar hem voor altijd,
zoals wij hem bewaren vol dankbaarheid in ons hart. Amen.

Laat ons nu gaan in vrede, om haar,
die we in dit uur voor het laatst in ons midden mochten hebben,
weg te dragen naar haar graf (*of: toe te vertrouwen aan de gloed*).

Wij geven haar uit handen en leggen hem neer in de aarde
(*of: vertrouwen haar toe aan de gloed*)
maar wij geloven ook,
dat wij haar neerleggen in de handen van de levende God.

Uitgeleide

5.

Familieleden en vrienden van NN,
Het lichaam van deze mens die ons dierbaar was en is,
hebben wij voor het laatst in ons midden.
Zo dadelijk gaan wij hem leggen in de aarde
en wij dragen hem over aan de levende God.

NN, zo mochten wij u kennen.
Aan het begin van uw leven kreeg u die naam.
Water ten leven was er voor u toen u gedoopt werd en
toen uw naam voor het eerst klonk;
met water ten leven tekenen wij u nu uw leven voleind is.

(zegen met water)

NN, wij omringen u met wierook,
zoals wij u met liefde en aandacht hebben omgeven tijdens uw leven.
En zoals deze rook opstijgt naar de levende God,
zo gaan onze gedachten en gebeden met u mee.

(zegen met wierook)

NN, wees zo gekend en gezegend.
Uw lichaam gaat voorbij, maar uw naam dragen wij altijd met ons mee.
Ten teken dat uw naam gekend blijft bij God en bij zijn mensen,
zullen wij uw naam plaatsen in onze gedachteniskapel.

Nu wij NN gaan vergezellen op zijn laatste tocht, vragen wij
of er zegen mag zijn voor hem en voor ons allen, vandaag en de komende tijd.
Mogen Gods trouw en ontferming met ons zijn,
in de Naam van de Vader, de Zoon en
de heilige Geest. Amen.

6. man

Om de laatste eer te bewijzen aan deze mens
om recht te doen aan zijn leven en sterven
zijn wij hier rondom hem bij elkaar.
En met oude, maar ook rijke gebaren
duiden wij, wie hij is, wie hij was en wie hij zijn zal.

Tastend proberen wij te geloven en te voelen,
dat dit het einde niet is:
het is een andere bestemming, een ontplooiing, de voltooiing,
als het open gaan van een bloem in de knop,
als een vlinder, die uit zijn cocon komt vol kleur...

Wij willen hem bij zijn naam blijven noemen
die hij van zijn ouders heeft gekregen
en waarmee hij gekend blijft.
Die naam spreken wij hier uit met eerbied en genegenheid: NN
Hij blijft ons nabij met zijn blijde lach en goede hart,
met zijn levenslust en spontane dank.
Wij putten uit deze herinneringen als uit een bron:
het is als water tegen dorheid en dood,
water voor een plantje, dat "hoop" heet.
Wij vertrouwen, dat het goed met hem is
in dat diepe altijdurende Leven
bij de Bron van zijn bestaan, van zijn leven.

(zegen met water)

Tijdens het leven wordt een mens niet zo veel bewierookt en geprezen.
Nu mág het en het schaadt hem niet.
Hij kan ertegen, dat hij geprezen wordt om wat hij deed en hoe hij was,
wat hij betekende voor ons allen.
Het zal doorwerken.

(zegen met wierook)

Wij zullen hem missen, maar wij geloven:
NN, u maakt het goed: U hebt rust, waarnaar wij nog zoeken,
u ondervindt de geborgenheid die niemand u kan afnemen,
u bent omgeven door licht, dat sterker is dan alle duisternis.

Gaan wij nu in vrede om hem weg te dragen naar zijn graf.

Wij geven hem uit handen, wij leggen hem neer in de aarde,
in moeder aarde, in de handen van de levende God
- waar kan hij uiteindelijk beter zijn -
in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.

6. vrouw

Om de laatste eer te bewijzen aan deze mens
om recht te doen aan haar leven en sterven
zijn wij hier rondom haar bij elkaar.
En met oude, maar ook rijke gebaren
duiden wij, wie zij is, wie zij was en wie zij zijn zal.

Tastend proberen wij te geloven en te voelen,
dat dit het einde niet is:
het is een andere bestemming, een ontplooiing, de voltooiing,
als het open gaan van een bloem in de knop,
als een vlinder, die uit zijn cocon komt vol kleur...

Wij willen haar bij haar naam blijven noemen
die zij van haar ouders heeft gekregen
en waarmee zij gekend blijft.
Die naam spreken wij hier uit met eerbied en genegenheid: NN
Zij blijft ons nabij met haar blijde lach en goede hart,
met haar levenslust en spontane dank.
Wij putten uit deze herinneringen als uit een bron:
het is als water tegen dorheid en dood,
water voor een plantje, dat "hoop" heet.
Wij vertrouwen, dat het goed met haar is
in dat diepe altijddurende Leven
bij de Bron van haar bestaan, van haar leven.

(zeggen met water)

Tijdens het leven wordt een mens niet zo veel bewierookt en geprezen.
Nu mág het en het schaadt haar niet.
Zij kan ertegen, dat zij geprezen wordt om wat zij deed en hoe zij was,
wat zij betekende voor ons allen.
Het zal doorwerken.

(zeggen met wierook)

Wij zullen haar missen, maar wij geloven:
NN, u maakt het goed: U hebt rust, waarnaar wij nog zoeken,
u ondervindt de geborgenheid die niemand u kan afnemen,
u bent omgeven door licht, dat sterker is dan alle duisternis.

Gaan wij nu in vrede om haar weg te dragen naar haar graf.
Wij geven haar uit handen, wij leggen haar neer in de aarde,
in moeder aarde, in de handen van de levende God
- waar kan zij uiteindelijk beter zijn -
in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.

7. man

Om voor het laatst eer te brengen aan deze dierbare mens, om recht te doen aan zijn leven, zijn wij
hier rondom het lichaam dat ons van hem nog gebleven is.

Wij houden onze ogen gericht op het kruis van Jezus Christus en wij spreken uit, in tastend geloof, dat
dit niet het einde is, dat onze God een God van levenden is.

Meer dan zijn lichaam is ons zijn naam gebleven.

Die naam spreek ik hier uit met grote hoogachting en met waarachtige genegenheid:

NN en wij bidden:

God, herinner U zijn naam die hij van mensen heeft ontvangen en waarin hij gekend wordt, ook al is hij nu gestorven.

Die naam die U geschreven hebt in de palm van Uw hand: NN

(zegen met water)

Ten teken van onze hoop dat God aan NN en aan ons allen een nieuw en onverwoestbaar leven geeft en om te getuigen van ons geloof in de verrijzenis, zegen ik dit dode lichaam, zegen ik NN in de Naam van God, Vader, Zoon, Heilige Geest.

(zegen met wierook)

Moge deze wierook het teken zijn van alles wat God toekomt, van al het aardse wat de hemel is gewijd, van al het menselijke dat verheven moge worden, onze liefde tot God en mens: opstijgend als wierook.

Onze eenvoud, de ware rechtzinnigheid:

opstijgend als wierook.

Onze gang op de weg van Jezus, die wijze levensrichting:

opstijgend als wierook.

Onze volledige toewijding aan de zaak van het Rijk Gods:

opstijgend als wierook.

Zegen hem in vrede:

zegen het leven van NN opstijgend als wierook.

NN, moge de Enige naar u kijken met een glimlach van genegenheid, het oog op u gericht houden en u voorgoed vrede schenken.

Zegenwens

Laat ons nu gaan in vrede om hem weg te dragen naar zijn graf.

Wij geven hem uit handen, wij leggen hem neer in de aarde, maar wij geven hem in handen van de levende God, Vader, Zoon en de Heilige Geest.

Laat onze genegenheid, laat onze gebeden NN blijven vergezellen. Amen.

7. vrouw

Om voor het laatst eer te brengen aan deze dierbare mens, om recht te doen aan haar leven, zijn wij hier rondom het lichaam dat ons van haar nog gebleven is.

Wij houden onze ogen gericht op het kruis van Jezus Christus en wij spreken uit, in tastend geloof, dat dit niet het einde is, dat onze God een God van levenden is.

Meer dan haar lichaam is ons haar naam gebleven.

Die naam spreek ik hier uit met grote hoogachting en met waarachtige genegenheid:

NN en wij bidden:

God, herinner U haar naam die zij van mensen heeft ontvangen en waarin zij gekend wordt, ook al is zij nu gestorven.

Die naam die U geschreven hebt in de palm van Uw hand: NN

(zegen met water)

Ten teken van onze hoop dat God aan NN en aan ons allen een nieuw en onverwoestbaar leven geeft en om te getuigen van ons geloof in de verrijzenis, zegen ik dit dode lichaam, zegen ik NN in de Naam van God, Vader, Zoon, Heilige Geest.

(zegen met wierook)

Moge deze wierook het teken zijn van alles wat God toekomt, van al het aardse wat de hemel is gewijd, van al het menselijke dat verheven moge worden, onze liefde tot God en mens: opstijgend als wierook.

Onze eenvoud, de ware rechtzinnigheid:
opstijgend als wierook.
Onze gang op de weg van Jezus, die wijze levensrichting:
opstijgend als wierook.
Onze volledige toewijding aan de zaak van het Rijk Gods:
opstijgend als wierook.
Zegen haar in vrede:
zegen het leven van NN opstijgend als wierook.

NN, moge de Enige naar u kijken met een glimlach van genegenheid, het oog op u gericht houden en u voorgoed vrede schenken.

Zegenwens

Laat ons nu gaan in vrede om haar weg te dragen naar haar graf.

Wij geven haar uit handen, wij leggen haar neer in de aarde, maar wij geven haar in handen van de levende God, Vader, Zoon en de Heilige Geest.
Laat onze genegenheid, laat onze gebeden NN blijven vergezellen. Amen.

8. man

Nu het leven van onze dierbare NN
ten einde is en wij niets meer voor hem kunnen doen,
vertrouwen wij hem toe aan God onze Vader,
bij Wie de bron van alle leven is
en de gedachtenis der namen.

Ten teken van ons geloof en onze hoop
dat God aan deze mens en aan ons allen
een nieuw en onsterfelijk lichaam zal geven
en om te getuigen van ons geloof in de verrijzenis
hebben wij kaarsen rond de baar gezet
en ook de paaskaars ontstoken.
Zij verwijzen naar het eeuwige licht,
waarin onze gestorvene voorgoed mag leven.

De bloemen zijn een uitdrukking van onze dankbaarheid.
Ze zijn zoals zijn leven was:
veelkleurig en veelsoortig,
vol pracht, maar vergankelijk.

(zegen met water)

Daarom ook zegenen wij nu
zijn dode lichaam met water:
water is een bron van leven,
het geeft vruchtbaarheid, groei en bloei,
het verfrist en maakt nieuw.
Zonder water is geen leven mogelijk.
Wij besprenkelen hem met levenschenkend
water, dat ook over hem vloeiende
bij zijn doopsel.

(zegen met wierook)

En: in ons leven wordt een mens

niet zo vaak bewierookt:
vandaag doen wij dat wel,
omdat hij een mens was om nooit te vergeten
en om uit te drukken
dat zijn leven naar God is opgestegen.

Laat ons bidden:
Eeuwige God, Gij die de namen van hen,
die in Christus gestorven zijn,
geschreven hebt in de palm van uw hand,
ontvang nu onze gestorvene
in het Rijk van uw heerlijkheid
en verblijd hem door uw Aangezicht.
Bekleed hem met de mantel
der gerechtigheid
en schenk hem voorgoed uw vrede,
om U te loven en te prijzen
tot in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

8. vrouw

Nu het leven van onze dierbare NN ten einde is
en wij niets meer voor haar kunnen doen,
vertrouwen wij haar toe aan God onze Vader,
bij Wie de bron van alle leven is
en de gedachtenis der namen.

Ten teken van ons geloof en onze hoop
dat God aan deze mens en aan ons allen
een nieuw en onsterfelijk lichaam zal geven
en om te getuigen van ons geloof in de verrijzenis,
hebben wij kaarsen rondom haar gezet
en ook de paaskaars ontstoken.
Zij verwijzen naar het eeuwige licht,
waarin onze gestorvene voorgoed mag leven.

De bloemen zijn een uitdrukking van onze dankbaarheid.
Ze zijn zoals haar leven was: veelkleurig en veelsoortig,
vol pracht, maar vergankelijk.

(zegen met water)

Daarom ook zegenen wij nu
haar lichaam met water: water is een bron van leven,
het geeft vruchtbaarheid, groei en bloei,
het verfrist en maakt nieuw.
Zonder water is geen leven mogelijk.
Wij besprenkelen haar met leven schenkend water,
dat ook over haar vloeide bij haar doopsel.

(zegen met wierook)

In ons leven wordt een mens niet zo vaak bewierookt:
vandaag doen wij dat wel,
omdat NN een mens was om nooit te vergeten
en om uit te drukken
dat haar leven naar God is opgestegen.

Laat ons bidden:

Eeuwige God, Gij die de namen van hen,
die in Christus gestorven zijn,
geschreven hebt in de palm van uw hand,
ontvang nu onze gestorvene
in het Rijk van uw heerlijkheid
en verblijd haar door uw Aangezicht.
Bekleed haar met de mantel der gerechtigheid
en schenk haar voorgoed uw vrede,
om U te loven en te prijzen
tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

9. man

Woorden van afscheid

Om de laatste eer te brengen aan deze mens
om recht te doen aan zijn leven en sterven,
staan wij hier rondom het dode lichaam, dat ons van hem is overgebleven.
Wij houden onze ogen gericht op het Kruis van Jezus Christus.
En wij spreken uit - in tastend geloof - dat dit niet het einde is,
dat onze God een God van levenden is.

Meer dan zijn lichaam is ons de naam van deze mens gebleven:
die naam spreken wij hier uit
met eerbied en genegenheid: NN

En wij bidden:

Heer, God, herinner U zijn naam,
die hij van mensen heeft ontvangen
en waarin hij gekend werd en wordt,
ook al is hij nu gestorven.
Die naam immers hebt Gij geschreven
in de palm van uw hand.

*Niemand leeft voor zichzelf, niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven voor God onze Heer: aan Hem behoren wij toe!*

Ten teken van onze hoop:
dat God aan deze mens
en aan ons allen een nieuw en onsterfelijk lichaam zal geven
en om te getuigen van ons geloof in de verrijzenis, zegenen wij dit dode lichaam.
En als een woordeloos gebed, dat hij mag opstijgen tot voor Gods aangezicht,
bewierook ik hem:

*Niemand leeft voor zichzelf, niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven voor God onze Heer: aan Hem behoren wij toe!*

Laat ons nu gaan in vrede
om hem die wij dit uur voor het laatst
in ons midden mochten hebben, ,
weg te dragen van hier.
wij geven hem uit handen,
we leggen hem neer
in de handen van de levende God,
de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

Mogen onze gebeden hem vergezellen.

9. vrouw

Woorden van afscheid

Om de laatste eer te brengen aan deze mens

om recht te doen aan haar leven en sterven,
staan wij hier rondom het dode lichaam, dat ons van haar is overgebleven.
Wij houden onze ogen gericht op het Kruis van Jezus Christus.
En wij spreken uit - in tastend geloof - dat dit niet het einde is,
dat onze God een God van levenden is.

Meer dan haar lichaam is ons de naam van deze mens gebleven:
die naam spreken wij hier uit
met eerbied en genegenheid: ..

En wij bidden:
Heer, God, herinner U haar naam,
die zij van mensen heeft ontvangen
en waarin zij gekend werd en wordt,
ook al is zij nu gestorven.
Die naam immers hebt Gij geschreven
in de palm van uw hand.

*Niemand leeft voor zichzelf, niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven voor God onze Heer: aan Hem behoren wij toe!*

Ten teken van onze hoop:
dat God aan deze mens
en aan ons allen een nieuw en onsterfelijk lichaam zal geven
en om te getuigen van ons geloof in de verrijzenis, zegenen wij dit dode lichaam.
En als een woordeloos gebed, dat zij mag opstijgen tot voor Gods aangezicht,
bewierook ik haar:

*Niemand leeft voor zichzelf, niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven voor God onze Heer: aan Hem behoren wij toe!*

Laat ons nu gaan in vrede
om haar die wij dit uur voor het laatst
in ons midden mochten hebben, ,
weg te dragen van hier.
wij geven haar uit handen,
we leggen haar neer
in de handen van de levende God,
de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

Mogen onze gebeden haar vergezellen.

10. man

Nu wij als gelovige mensen onze plicht vervullen en dit menselijk lichaam gaan begraven (uit handen geven) willen wij met vertrouwen bidden tot God, voor wie alles leeft, dat Hij het lichaam van onze dierbare overledene, dat wij in al zijn broosheid aan de aarde (aan de elementen) toevertrouwen, in kracht doet opstaan, en dat Hij hem opneemt in de kring van zijn heiligen en getrouwen. Moge Gods oordeel over hem barmhartig zijn: moge Hij hem uit de dood verlossen en van zijn schulden ontslaan. En moge hij zó, - verzoend met zijn Vader en gedragen op de schouders van de goede Herder - in het gezelschap van de eeuwige Koning, samen met Gods uitverkorenen voor altijd gelukkig zijn.

Kom hem te hulp, heiligen van God, kom tegemoet, engelen van de Heer.
Neem hem op en geleid hem voor het aanschijn van de Allerhoogste.
Moge Christus, die u geroepen heeft, u ontvangen en mogen de engelen u dragen in de schoot van Abraham:
Neem hem op en geleid hem voor het aanschijn van de Allerhoogste.
Heer, geef hem de eeuwige rust, en het eeuwige licht verlichte hem.
Neem hem op en geleid hem voor het aanschijn van de Allerhoogste.

10. vrouw

Nu wij als gelovige mensen onze plicht vervullen en dit menselijk lichaam gaan begraven (uit handen geven) willen wij met vertrouwen bidden tot God, voor wie alles leeft, dat Hij het lichaam van onze dierbare overledene, dat wij in al zijn broosheid aan de aarde (aan de elementen) toevertrouwen, in kracht doet opstaan, en dat Hij haar opneemt in de kring van zijn heiligen en getrouwen. Moge Gods oordeel over haar barmhartig zijn: moge Hij haar uit de dood verlossen en van haar schulden ontslaan. En moge zij zó, - verzoend met de Vader en gedragen op de schouders van de goede Herder, - in het gezelschap van de eeuwige Koning, samen met Gods uitverkorenen voor altijd gelukkig zijn.

Kom haar te hulp, heiligen van God, kom tegemoet, engelen van de Heer.

Neem haar op en geleid haar voor het aanschijn van de Allerhoogste.

Moge Christus, die u geroepen heeft, u ontvangen en mogen de engelen u dragen in de schoot van Abraham:

Neem haar op en geleid haar voor het aanschijn van de Allerhoogste.

Heer, geef haar de eeuwige rust, en het eeuwige licht verlichte haar.

Neem haar op en geleid haar voor het aanschijn van de Allerhoogste.

11. man

Leven en sterven horen bij elkaar.

Wie geboren wordt zal sterven maar wie weet wanneer?

Voor NN is de tijd gekomen.

We moeten hem nu uit handen geven, maar mogen ons troosten met de gedachte dat niemand ongezien leeft, dat niemand ongezien sterft:

God is er altijd bij, wij zijn deel van Hem, horen Hem toe.

Maar toch, over die drempel moeten gaan, de drempel van de dood, geeft een pijnlijk verlies.

En de liefde die is gevoeld, bepaalt ook het verdriet.

Ze komen uit dezelfde bron:

het hart van mensen waar alles wat kostbaar is, bewaard en bewaakt wordt.

Meer dan ooit beseffen we hoe broos en kwetsbaar een mens is.

Deze mens, die wij zo graag tot aan de hemelpoort brengen.

Wij vragen in tastend geloof: God komt U hem tegemoet?

Kwetsbaar, broos is de mens, sterven is slechts een grens;

wij brengen de dierbare dode een groet, kom halfweg hem tegemoet.

Geboren uit water, levenswater, is hij gedoopt aan het begin van zijn leven hier, in de hoop en met de bede dat hij voor altijd weten zou,

kind van God te zijn.

(zegen met water)

Nu, aan het begin van een nieuw leven, zegenen we hem opnieuw en dit keer, in de hoop en met de bede dat hij ervaren mag kind van God te zijn!

(zegen met wierook)

Rook stijgt op, gaat omhoog naar daar, waar wij God vermoeden.

Zonder woorden spreken wij de hoop uit,

dat hij wonen mag boven het dak van ons denken,

daar waar God verblijf houdt.

Maar bewieroken is ook lof toezwaaien.

Voor de allerlaatste keer brengen wij hem de eer die hem toekomt.

11. vrouw

Leven en sterven horen bij elkaar.
Wie geboren wordt zal sterven maar wie weet wanneer?
Voor NN is de tijd gekomen.
We moeten haar nu uit handen geven, maar mogen ons troosten met de gedachte
dat niemand ongezien leeft, dat niemand ongezien sterft:
God is er altijd bij, wij zijn deel van Hem, horen Hem toe.

Maar toch, over die drempel moeten gaan, de drempel van de dood,
geeft een pijnlijk verlies.
En de liefde die is gevoeld, bepaalt ook het verdriet.
Ze komen uit dezelfde bron:
het hart van mensen waar alles wat kostbaar is,
bewaard en bewaakt wordt.

Meer dan ooit beseffen we hoe broos en kwetsbaar een mens is.
Deze mens, die wij zo graag tot aan de hemelpoort brengen.
Wij vragen in tastend geloof: God komt U haar tegemoet?

Geboren uit water, levenswater, is zij gedoopt aan het begin van haar leven hier,
in de hoop en met de bede dat zij voor altijd weten zou,
kind van God te zijn.

(zegen met water)

Nu, aan het begin van een nieuw leven, zegenen we haar opnieuw en dit keer,
in de hoop en met de bede dat zij ervaren mag kind van God te zijn!

(zegen met wierook)

Rook stijgt op, gaat omhoog naar daar, waar wij God vermoeden.
Zonder woorden spreken wij de hoop uit,
dat zij wonen mag boven het dak van ons denken,
daar waar God verblijf houdt.

Maar bewieroken is ook lof toezwaaien.
Voor de allerlaatste keer brengen wij haar de eer die haar toekomt.

12. man

God, Gij zijt zo onmetelijk ver en toch vermoeden wij U heel dichtbij;
Gij zijt de Onzichtbare en toch geloven wij dat U ons draagt.
Geen mensenkind leeft verborgen voor U want U houdt het vast;
geen mensenkind sterft ongezien want het valt in Uw handen;
hemel en aarde alles en allen worden door U gekend, gedragen en bemind,
ook wij, hier bijeen, rondom onze dierbare dode, horen bij U.
Daarom durven wij zingen:

*Niemand leeft voor zichzelf,
niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven voor God onze Heer:
aan Hem behoren wij toe!*

U die mensen vasthoudt, door de dood heen, thuishaalt,
U vragen wij in dit uur van verdriet.
laat deze dierbare mens, NN niet alleen,
maar breng hem thuis in dat grote hemelhuis met ruimte voor velen.
Sla uw mantel van liefde om hem heen en laat hem schuilen bij U,
God van leven.
Wij bidden U met al het geloof dat leeft in ons hart:
Kom halfweg hem tegemoet.

We zegenen zijn lichaam met water,
dat herinnert aan de doop bij het begin van zijn leven hier,
zo mocht hij weten kind van God te zijn.
Nu herhalen we dat gebaar aan het begin van een nieuw leven
daar waar wij niet kunnen komen: bij God.
Dat hij ervaren mag kind van God te zijn.

(Terwijl zijn lichaam wordt gezegend met water, zingen we:)
*Niemand leeft voor zichzelf,
niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven voor God onze Heer:
aan Hem behoren wij toe!*

Wij willen ook wierook gebruiken, want zoals de rook omhoog gaat,
zo hopen wij dat onze dierbare dode zijn weg vindt;
maar ook om hem lof toe te zwaaien.
Voor de allerlaatste keer brengen wij hem de eer,
eer die hem toekomt,
in de hoop en met de bede dat onze lof hem begeleide
naar waar de rook zijn weg zoekt.

(Terwijl zijn lichaam wordt bewierookt, zingen we:)
*Niemand leeft voor zichzelf,
niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven voor God onze Heer:
aan Hem behoren wij toe!*

12. vrouw

God, Gij zijt zo onmetelijk ver en toch vermoeden wij U heel dichtbij;
Gij zijt de Onzichtbare en toch geloven wij dat U ons draagt.
Geen mensenkind leeft verborgen voor U want U houdt het vast;
geen mensenkind sterft ongezien want het valt in Uw handen;
hemel en aarde alles en allen worden door U gekend, gedragen en bemind,
ook wij, hier bijeen, rondom onze dierbare dode, horen bij U.
Daarom durven wij zingen:

*Niemand leeft voor zichzelf,
niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven voor God onze Heer:
aan Hem behoren wij toe!*

U die mensen vasthoudt, door de dood heen, thuishaalt,
U vragen wij in dit uur van verdriet.
laat deze dierbare mens niet alleen,
maar breng haar thuis in dat grote hemelhuis met ruimte voor velen.
Sla Uw mantel van liefde om haar heen en laat haar schuilen bij U, God van leven.
Wij bidden U met al het geloof dat leeft in ons hart:
Kom halfweg haar tegemoet.

We zegenen haar lichaam met water,
dat herinnert aan de doop bij het begin van haar leven hier,
zo mocht zij weten kind van God te zijn.
Nu herhalen we dat gebaar aan het begin van een nieuw leven
daar waar wij niet kunnen komen: bij God.
Dat zij ervaren mag kind van God te zijn.

(Terwijl haar lichaam wordt gezegend met water, zingen we:)
*Niemand leeft voor zichzelf,
niemand sterft voor zichzelf.
Wij leven en sterven voor God onze Heer:*

aan Hem behoren wij toe!

Wij willen ook wierook gebruiken, want zoals de rook omhoog gaat,
zo hopen wij dat onze dierbare dode haar weg vindt;
maar ook om haar lof toe te zwaaien.
Voor de allerlaatste keer brengen wij haar de eer, die haar toekomt,
in de hoop en met de bede dat onze lof haar begeleide
naar waar de rook zijn weg zoekt.

(Terwijl haar lichaam wordt bewierookt, zingen we:)

Niemand leeft voor zichzelf,

niemand sterft voor zichzelf.

Wij leven en sterven voor God onze Heer:

aan Hem behoren wij toe!

13.

NN, u was vol van geestkracht.

Uw ziel aangeraakt door het geheim van de eeuwige,
uw leven een zoeken en vinden, een tasten en weten.

Samen met allen om u heen, bent u uw weg gegaan.

Een levensweg tot het einde.

Een weg vol vreugde, maar ook verdriet,

Een weg vol zegen samen met hen die u dierbaar waren.

Een dichter schrijft over God het volgende

“Gij hebt de eeuwigheid in ons hart gelegd,
sindsdien zijn wij onverzadigbaar geworden:

Ons oor heeft nooit genoeg van het horen,

ons oog komt niet uitgekeken,

ons hart wordt niet verzadigd van liefde.

Het zoeken is ons lot,

het vinden ons een zegen.

Wij ervaren wel dat alles zijn uur en tijd heeft:

een tijd van geboorte, een tijd van sterven,

een tijd van zwijgen en een tijd van spreken,

een tijd van bij elkaar zijn

en een van scheiding en alleen zijn.

Maar wij kunnen het niet omvatten.

Wij meten het niet in heel zijn omvang

van het begin tot het einde.

Zoals wij ook de weg van de wind niet kennen

of de weg van het leven in de moederschoot.

Toch hebben wij, uw mensen, geprobeerd

- alle eeuwen door en waar ook ter wereld -

het onuitsprekelijke uit te spreken,

het onzegbare een naam te geven,

uw oneindigheid voor de geest te halen.

Geef dat wij ons hart te luisteren leggen,

open voor dit grote geheim en open voor elkaar,

onze diepste wensen.”

NN, u hebt in uw leven,

gestalte gegeven aan de liefde, die in u leefde.

We geven u nu terug aan de Bron waaruit u bent voortgekomen.

Daarom zegenen we u met het water van de doop,

levenswater, waarin u bent ontstaan.

En we zullen u bewieroken

want dat heb u verdiend.

En met dit water en deze wierook dragen we u op

aan Hem uit wie wij zijn ontstaan

en we geven u terug, uit onze handen.
Hij zal zich over u ontfermen
in zijn grote bewogenheid.

Zegening met water en wierook

14. man

God, een woord van bijzondere dank past ons vanwege ....., die ons dierbaar is en die nu is weggevallen. Een woord van dank omwille van alles wat hij heeft betekend. Wij bidden U God, geef hem de warmte terug die wij hem niet meer kunnen geven, verwarm zijn handen nu ze voor ons koud en gevoelloos zijn geworden. Roep zijn naam: draag hem op uw handen naar zijn eeuwige bestemming. Wij bidden dat wij, die met hem verbonden waren, nu ook met elkaar in onderlinge hartelijkheid verder mogen leven. Met de woorden 'In uw handen leg ik mijn geest' nemen wij afscheid. We zijn met hem meegegaan tot aan de grens van het leven. ....is over de grens van het leven heen gestapt, in de hoop dat God op hem wacht aan de overzijde om hem opnieuw levensadem in te blazen. Ik wil zijn lichaam zegen met water dat hem omringde vanaf zijn allereerste begin, dat er was bij zijn doopsel. Ik wil zijn lichaam zegenen met wierook, symbool van zijn geest die opstijgt naar het oneindige. Hij was ons lief en God zal dit teken verstaan. Oneindige, breng zijn leven tot voltooiing. Wij zeggen 'amen' op alle herinneringen van de ...jaren dat hij in ons midden was. Dat hij nu, gedragen op uw vleugels moge opstijgen naar uw eeuwigheid.

14. vrouw

God, een woord van bijzondere dank past ons vanwege ....., die ons dierbaar is en die nu is weggevallen. Een woord van dank omwille van alles wat zij heeft betekend. Wij bidden U God, geef haar de warmte terug die wij haar niet meer kunnen geven, verwarm haar handen nu ze voor ons koud en gevoelloos zijn geworden. Roep haar naam: draag haar op uw handen naar haar eeuwige bestemming. Wij bidden dat wij, die met haar verbonden waren, nu ook met elkaar in onderlinge hartelijkheid verder mogen leven. Met de woorden 'In uw handen leg ik mijn geest' nemen wij afscheid. We zijn met haar meegegaan tot aan de grens van het leven. ....is over de grens van het leven heen gestapt, in de hoop dat God op haar wacht aan de overzijde om haar opnieuw levensadem in te blazen. Ik wil haar lichaam zegen met water dat haar omringde vanaf haar allereerste begin, dat er was bij haar doopsel. Ik wil haar lichaam zegenen met wierook, symbool van haar geest die opstijgt naar het oneindige. Zij was ons lief en God zal dit teken verstaan. Oneindige, breng haar leven tot voltooiing. Wij zeggen 'amen' op alle herinneringen van de ...jaren dat zij in ons midden was. Dat zij nu, gedragen op uw vleugels moge opstijgen naar uw eeuwigheid.

R. Zegenbede / wegzending

1.

Licht van ons leven,
zegen ons en bewaar ons;
licht ons bij met de gloed van uw gelaat.
Zie met zorg naar ons om;
wek ons tot nieuw leven
en schenk vrede in uw drievoudige Naam
Vader, Zoon en heilige Geest.
Amen

2.

De Heer onze God,
die het leven van ons allen ten goede keert,
Hij zegene ons met zijn ontferming
en Hij strekke zijn liefdevolle armen uit
naar hem van wie wij afscheid nemen.
Dat de Heer hem thuis mag brengen
en binnenleiden in het onvergankelijke leven
van Vader, Zoon en heilige Geest.
Amen

3.

De God die ons op handen draagt
en die ons trouw blijft tot in de dood,
Hij moge ons zegenen
ons omgeven met de mantel van zijn liefde
en ons allen, levenden en doden,
verenigen in de Naam van de
Vader, Zoon en heilige Geest.
Amen.

4.

Die wij tastenderwijs God noemen:
Schepper van hemel en aarde,
Bron van alle leven,
moge deze God zich ontfermen
over alle levenden en doden.
Dat de vrede des Heren ons mag vergezellen,
nu en altijd.
Moge ons tot zegen zijn:
de nabijheid van God, die voor ons is
Vader, Zoon en heilige Geest.
Amen.

5.

God, verdrietig geven wij NN uit handen.
Neem hem op in een nieuw bestaan bij U,
voorbij de grenzen van ons aardse leven.
Leg uw troostende arm om de schouders
van hen die achterblijven met een leeg gevoel,
genees de harten van hen die gewond zijn,
droog de tranen die geschreid worden om dit afscheid.
Wees een nabije God, ónze God die wij durven noemen
Vader, Zoon en heilige Geest.
Amen.

6.

Laten wij van hier gaan.
NN wordt nu gedragen naar de plaats waar hij aan Gods barmhartigheid wordt toevertrouwd.
Troosten wij elkaar met de belofte van God dat Hij eens de tranen van alle gezichten zal wegwissen.
Putten wij moed uit deze belofte en ondersteunen wij elkaar in geloof en hoop op het eeuwige licht en
volle leven die in God zijn.
Gaan wij heen onder de zegen van de goede God:
Vader, Zoon en heilige Geest. Amen.

7.

De levensadem van deze geliefde medemens
is teruggekeerd naar de oorsprong van al wat leeft.
Het Bestaan dat er was in een ver verleden
en dat er zal zijn, ook als wij er niet meer zijn,
het onnoembare Mysterie
dat ons draagt, dat ons omgeeft en overstijgt
heeft de levensadem van NN weer tot zich genomen.
Moge NN liefdevol in ons hart gekoesterd worden
en moge de meelevendheid van onze medemensen
ons tot troost zijn en ons sterk maken.
Het zij ons allen gegeven om volop te leven
tot ook wij geroepen worden om onze levensadem
terug te geven aan de Eeuwige.
Dat vragen wij in de naam van de Vader, Zoon en heilige Geest. Amen.

Slotlied

S. Kerkhof / crematorium

Kerkhof

1.

Het moment van het allerlaatste afscheid is nu aangebroken.
Wij zullen NN toevertrouwen aan deze aarde.
Hij keert terug tot het stof waaruit hij eens werd opgebouwd.
Want uit stof is ons lichaam opgebouwd, tot stof zal het terugkeren.
En toch is het met dit leven niet gedaan.
Toch geloven wij dat dit leven niet voorbij is omdat onze God een God van levenden is en niet van doden. Wij geloven dat dit lichaam, aan de aarde toevertrouwd, voorbestemd is tot onvergankelijk licht en tot leven zonder einde.
Dit geloof willen wij op dit moment van verdriet (dit moment ook van dankbaarheid) aanwakkeren.
De dood hoeft zich niet te nestelen in ons bestaan. Het licht en het leven, die uit God zijn, wekken ons op tot hoopvolle mensen die uitzien naar een nieuwe toekomst.
Bidden we daarom een eeuwenoud gebed:

Bij U, ik ben altijd bij U.
Gij houdt mij vast, uw hand in mijn hand.
Alles zult Gij ten goede leiden,
Gij voert mij mee in uw raadsbesluit.
Wat is de hemel voor mij zonder U,
wat moet ik op aarde als Gij niet bestaat?
Al wordt mijn lichaam ook afgebroken
al sterft mijn hart,
Gij zijt mijn rots, mijn God,
de toekomst die op mij wacht.
Ver weg van U is het geen leven,
U ontrouw zijn, is niemand zijn.
Bij U, mijn hoogste goed, mijn God,
bij U ben ik geborgen.

God, Vader van Jezus Christus, barmhartige en liefdevolle,
Gij duldt niet de dood maar wilt dat mensen leven.
Gij hebt uw Zoon Jezus Christus tot nieuw leven gewekt.
Om deze hoop staan wij hier rondom dit open graf.
In de kracht van deze belofte kunnen wij onze hoofden omhoog heffen
en over dit graf heen uitzien naar licht en leven.
Wees nabij aan NN, wees een goede God voor hem.
Wees ook ons nabij, behoed ons voor de wanhoop, schenk ons troost en vrede
voor de tijd die komen gaat.
Mogen wij elkaar nabij zijn in de Naam van uw Zoon,
Jezus Christus de levende, die met U en de heilige Geest
leeft in de eeuwen der eeuwen. Amen.

2.

Het moment van het allerlaatste afscheid is nu aangebroken.
Wij zullen NN toevertrouwen aan deze aarde.
Hij keert terug tot het stof waaruit hij eens werd opgebouwd.
Want uit stof is ons lichaam opgebouwd, tot stof zal het terugkeren.
En toch is het met dit leven niet gedaan.
Toch geloven wij dat dit leven niet voorbij is omdat onze God een God van levenden is en niet van doden. Wij geloven dat dit lichaam, aan de aarde toevertrouwd, voorbestemd is tot onvergankelijk licht en tot leven zonder einde.
Dit geloof willen wij op dit moment van verdriet (dit moment ook van dankbaarheid) aanwakkeren.
De dood hoeft zich niet te nestelen in ons bestaan. Het licht en het leven, die uit God zijn,

wekken ons op tot hoopvolle mensen die uitzien naar een nieuwe toekomst.
Bidden we daarom een eeuwenoud gebed:

Bij U, ik ben altijd bij U.
Gij houdt mij vast, uw hand in mijn hand.
Alles zult Gij ten goede leiden,
Gij voert mij mee in uw raadsbesluit.
Wat is de hemel voor mij zonder U,
wat moet ik op aarde als Gij niet bestaat?
Al wordt mijn lichaam ook afgebroken
al sterft mijn hart,
Gij zijt mijn rots, mijn God,
de toekomst die op mij wacht.
Ver weg van U is het geen leven,
U ontrouw zijn, is niemand zijn.
Bij U, mijn hoogste goed, mijn God,
bij U ben ik geborgen.

God onze Vader,
Gij spreekt het laatste woord
over allen die Gij geschapen hebt.
Wij bidden U
dat het voor hem een woord van barmhartigheid,
van vreugde en leven mag zijn.
Wij bidden ook voor onszelf:
geef ons de kracht onze last te dragen
en doe ons begrijpen dat Gij de liefde zijt,
wanneer Gij geeft en wanneer Gij neemt.
Schenk ons uw vrede in leven en sterven,
door Jezus Christus, uw Zoon en onze broeder,
die met U en de heilige Geest leeft,
in de eeuwen der eeuwen. Amen.

3.

Wij zijn op deze plaats samengekomen om afscheid te nemen van NN.
Wij willen eer brengen aan deze mens, die ons in de dood is voorgegaan.
Het valt ons zwaar hem te moeten missen.
Wij zullen echter dit lichaam dat ons zo vertrouwd was,
eren als het bezielde teken van een mens die wij liefhebben,
aan wie wij gehecht zijn.

Wij eren dit lichaam ook als Gods eigen scheppingswerk;
zijn adem, zijn liefde heeft in deze mens uitgestraald ten einde toe.
Zijn beeld en gelijkenis heeft hij uitgedragen.

Daarom zegenen wij dit lichaam met water dat verfrist,
kiemkracht en leven brengt, met gewijd water,
dat, zoals zojuist in de kerk, de dag van zijn doopsel in herinnering roept.
Daardoor is hij begonnen te groeien in de gemeenschap van Jezus Christus.

Maar als hij één geworden is in zijn dood,
zal hij Hem ook volgen in zijn opstanding.
Dat is de menselijke hoop, dat de God van beloften,
die alles nieuw zal maken, ook deze mens zal vernieuwen tot eeuwig onbederfelijk leven.

Daarom bidden wij:
Heer Jezus, door uw menswording
hebt U ons menselijk lichaam hoog verheven.
Gij hebt met uw handen de zieken aangeraakt,
de kinderen gestreeld, en de melaatsen omarmd.

Onsterfelijke glorie hebt Gij ons lichaam bereid,
toen Gij naar de wil van uw Vader uit de doden zijt opgewekt.
Wek hem op tot eeuwig leven,
om met U de Vader der levenden te danken
in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Ik teken dit lichaam met het teken van het kruis,
opdat het op de laatste dag zal verrijzen en eeuwig leven zal bezitten
door Christus onze Heer. Amen.

God hecht uw zegening
aan deze rustplaats, de aarde die U gegeven hebt
om te leven en gelukkig te zijn.

Prent diep in ons het beeld van deze mens, NN;
geef ons zijn naam mee voor geheel ons verdere leven.
Laat ons voltooien wat hij begonnen is.

Ga met ons mee, Heer onze God,
breng ons opnieuw tot leven voor elkaar,
laat ons niet ontmoedigd achter,
vervul ons hart met uitzicht op geluk,
op vrede in de wereld, en vrede in ons eigen aards bestaan.

*Onze Vader
Wees gegroet,
Heer geef hem de eeuwige rust.*

Heer God, wij bidden U, maak uw beloften waar
in naam van Jezus Christus, onze verrezen Heer.
Blijf bij ons allen, nu we afscheid nemen van NN,
en elkaar nabij willen zijn, vandaag en vooral de komende tijd,
waarin we uw en elkaars steun zo nodig hebben.
Wil ons daartoe zegenen:
In de naam van de Vader, Zoon en heilige Geest. Amen.

4.
Het stemt ons bedroefd
dat thans het ogenblik aanbreekt
waarop wij het lichaam van onze dierbare NN
zullen neerlaten in dit graf
als zijn laatste rustplaats.

Het is een mens van vlees en bloed,
zijn lichaam is vergankelijk zoals al het stoffelijke.
Wat kunnen wij anders dan het
met eerbied toevertrouwen
aan de aarde die onze moeder is
en uit wie dit lichaam eens voortkwam.

Hoop vervult ons hart dat het leven
van deze mens voorgoed zal worden uitgetild
boven zijn aardse vergankelijkheid,
en dat het mag verblijven
in het huis van onze God en Vader.

Wij geloven dat Jezus de Messias
ons daarin is voorgegaan
en dat zijn kruis ons laat zien
dat het leven de dood overwint.

Met Jezus verbonden willen wij ons richten
tot de Heer van alle leven,
met die vertrouwde woorden
van het 'Onze Vader'.

*(Na het 'Onze Vader': zegening met water
en eventueel wierook)*

'Als de graankorrel
niet in de aarde valt en sterft,
blijft hij alleen,
maar als hij sterft, brengt hij veel vrucht voort.'
Vervul dan, Heer, deze belofte
aan hem wiens lichaam
wij nu liefdevol neerleggen
in de schoot van de aarde.

Moge deze laatste rustplaats gezegend zijn
en een dierbare herinnering blijven aan NN.
De Heer zegene en behoede u;
Hij tone u zijn aanschijn en ontferme zich over u;
Hij wende zijn gelaat naar u toe en geve u vrede.
De Heer zegene u + Vader, Zoon en heilige Geest. Amen.

5.

Beste familie, vrienden, collega's en allen
die het heengaan van NN ter harte gaat.
Hier staan wij dan, op deze onwennige
en voor sommigen onheilspellende plek.
Wij voelen het moment van afscheid dichterbij komen;
wij zijn gekomen aan een grens.
Is er leven achter die grens?
Dat geloven wij.
Is er contact over die grens:
Dat kan.
Wanneer wij ons openstellen
voor het leven
zoals NN het heeft geleefd,
wanneer wij ons zijn liefde en goedheid
blijven herinneren,
dan blijft hij in ons midden,
ook al moeten wij zijn lichaam
hier achterlaten.

Wij vertrouwen zijn lichaam toe
aan moeder aarde,
en leggen hem daarmee
in de handen van God.

Laten wij tot God bidden:
God, Gij wilt het leven voor de mensen
en niet hun ongeluk en niet hun dood.
Neem NN op in uw Rijk
van vrede en liefde.
Geef hem de rust die wij hem gunnen
en laat hem leven bij U
tot in eeuwigheid. Amen.

6.

Nu wij het lichaam van NN hier achterlaten, vragen wij

om de zegen van de ene God.
Wil ons de tijd en de rust geven
om tot onszelf te komen,
de kracht en de moed om de draad van het leven
weer op te nemen;
wil ons bovenal de levenwekkende Geest
van Jezus Christus geven
om elkaar overeind te houden
en om met elkaar verbonden te blijven
in waarachtige vriendschap.
Zegene ons de God in Wie wij geloven als
Vader, Zoon en heilige Geest.
Amen.

Crematorium

7.
Heer God,
zegene deze plek
van onze neergang en onze opgang naar U toe.
Zegene deze plek
waar wij de doden groeten
en waar Gij hun leven voltooit.
Zegene deze plek
waar wij onze doden noemen NN
en waar wij geloven
dat hij zal zijn waar Gij bent.

Woord van welkom

Genade van Hem die sprak:
'Vrees niet. Ik ben het, de eerste en de laatste,
de levende.
Ik was dood en zie ik leef
in de eeuwen der eeuwen. Amen.'

Heer onze God,
wij hebben één vraag,
recht uit ons hart,
verberg voor ons uw aanschijn niet
en luister naar ons
wees hier aanwezig,
in dit huis, in ons hart,
in ons leven.
Heer ontferm U.

God van de levenden,
God van de doden,
troost ons in dit uur
nu wij NN betreuren,
één die in ons leven stond,
doe ons geloven dat de dood
het einde niet is.
Heer ontferm U.

God, Gij, groter dan de dood,
dieper dan de zee,
hoger dan de hemel,
doe ons geloven in de opstanding:
dat wij uw hand vasthouden,

waaruit wij zijn ontstaan
en leven ten eeuwigen dagen.
Heer ontferm U.

Geloofsbelijdenis

psalm 121

Mijn ogen richt ik omhoog.
vanwaar is er anders hulp voor mij?
Mijn hulp zal komen van God zelf.
de maker van hemel en aarde.

Refrein:

*Mijn ogen richten zich naar U,
mijn helper die niet slaapt.*

Hij laat uw voet niet wankelen,
die waakt over u gaat niet slapen.
Niet sluimeren zal Hij, niet slapen
die herder is van Israël. *Refrein.*

Hij waakt over u in de schaduw
gaat mee aan uw rechterhand.
Overdag zal de zon u geen zeer doen,
noch de maan die staat in de nacht. *Refrein.*

God bewaart u tegen het kwade,
uw leven zal Hij bewaren.
Waar u gaat, zal Hij u behoeden,
waar u komt, - daar is Hij al. *Refrein.*

Onze Vader Wees gegroet

*Heer geef hem de eeuwige rust.
En het eeuwige Licht verlichte hem.
Dat hij mag rusten in vrede.
Amen.*

Als wij dadelijk opstaan
laat ons dan geloven in de opstanding.

Want zo spreekt de Heer:
'Zal een vrouw
haar kind aan de borst vergeten?
een moeder het kind van haar schoot?
En, mocht zij het vergeten,
ik vergeet u nooit
Ik heb geschreven in mijn hand
uw naam NN.'

8.

Wij geven ons leven de inhoud
die wij eraan willen geven;
wij zijn in staat ons leven grotendeels
zelf te bepalen.
Toch zijn er momenten van ons leven
die wij niet in de hand hebben
en die voor ons allen onafwendbaar zijn.
Afscheid nemen is zo'n moment.

Afscheid nemen doet pijn
maakt ons erg kwetsbaar,
en brengt onze broosheid aan het licht.

Familie en vrienden van NN en u allen die
hier vandaag aanwezig hebt willen zijn.
Afscheid nemen van een mens,
die je dierbaar is; wat is moeilijker
dan zo'n afscheid?
Wanneer wij straks hier weggaan,
NN achterlatend,
moge dan uw pijn verzacht
en uw verdriet overwonnen worden
doordat velen
het verdriet met u willen delen,
uw tranen willen drogen
en u willen ondersteunen
omwille van NN.

Mogen wij allen ervaren
en tot het inzicht komen
dat deze dood niet het einde is,
dat er leven is ondanks de dood.

9.

NN, het moment van afscheid nemen
is nu aangebroken.
Uw lichaam zal opgaan in het vuur;
het vuur dat zijn oorsprong vindt in de zon;
de zon die vandaag opging
en die er morgen weer zal zijn.
Elke dag opnieuw zal de zon ons wekken
en ons u in herinnering brengen,
elke dag tot wij elkaar weerzien
daar waar u nu bent.

Bidden wij (samen):
God, eeuwig Licht,
Vuur dat ons voorgaat
als onze weg door duisternis vervaagt,
ontvang deze mens uit onze handen
en koester hem in uw warmte.
Wees bij ons allen
nu wij afscheid moeten nemen van NN
die ons zo dierbaar en vertrouwd is.
Wij vertrouwen hem toe aan het vuur,
maar in onze gedachten en in ons hart
nemen wij hem mee naar ons leven van alledag.
U blijft bij ons.
Moge onze God van liefde u vrede geven. Amen.

10.

Mag ik u uitnodigen om hier in een kring
rondom de baar te komen staan
voor een laatste groet aan NN.

Het ogenblik is aangebroken
om nu dit dode lichaam uit handen te geven
en het toe te vertrouwen aan het vuur.

Vuur kan voor ons het zinnebeeld zijn
van de weg die de mens kan gaan
tot vernieuwing en tot loutering.
Vuur kan ons verwarmen als
wij huiveren van verdriet en eenzaamheid.
Vuur kan ons bovenal samensmeden
ons binden aan elkaar bij dit afscheid.

In een vuurkolom ging God zijn volk vooruit
bij nacht en ontij,
door de barre woestijn
op weg naar het beloofde land.
Moge God de Heer vandaag
ook NN voorgaan en hem geleiden
naar zijn eeuwig thuis bij Hem.

Tastbaar voor ons blijft de liefde en vriendschap
waaraan dit lichaam uitdrukking gaf,
de herinnering aan wat hij deed
en wat hij betekende voor ons.